

Vastgestelde notulen

PS 40/15 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 22 mei 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	5
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	7
Opening van de vergadering/vaststellen agenda	11
Beëdiging/afleggen verklaring en belofte van nieuw benoemde leden van Provinciale Staten.	13
PS 16/15: Notulen PS d.d. 6 februari 2015.	14
PS 23/15: Notulen PS d.d. 6 maart 2015.	14
PS 27/15: Notulen PS d.d. 25 maart 2015.	14
PS 29/15: Notulen PS d.d. 26 maart 2015.	14
PS 24/15 Ingekomen stukken	14
Bestuursakkoord 2015-2019 en bepaling aantal zetels in Gedeputeerde Staten	32
Benoeming leden van Gedeputeerde Staten	72
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten	75
PS 32/15: Benoeming plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten	76
PS 25/15: Vertegenwoordiging PS in gezamenlijke organen	76
PS 22/15: Jaarstukken provincie Noord-Brabant 2012	76
Moties over een niet geagendeerd onderwerp	101
Sluiting van de vergadering	105

Index gesproken personen

Arts, mw. W.M.A., 14
Berg, H.F. van den, 45, 46, 57, 60, 85
Boer, Y.C.M.G. de, 18
Braspenning A.L.J., 72, 75
Burger Dirven, K.A.J.M., 75
Claassen F.M.M., 14
Griffier, 11, 13, 74, 75
Gruithuijzen, M.P.J.M. van, 16, 33, 55, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 104
Haafden-Harkema, mw. S.C. van, 29
Hageman, J.J.C., 44, 58, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 83, 99, 100
Hattem, A.W.J.A. van, 38, 40, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 104
Heijman J.H.W.F., 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 89, 99, 100, 101, 105
Heijmans, N.G.L., 37, 38, 56, 57, 59, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 97, 98, 99, 100, 104
Heugten, R.A.C. van, 24
Hout, J.J.C. van den, 95, 102
Kammen, mw. P. van der, 79, 91, 92, 94, 97, 98, 99, 100
Klitsie, mw. C.G.M., 104
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 93, 104
Koevoets, H.J.P.E., 76, 78, 96, 98, 99, 100
Kuijken, R.C.P., 57, 59, 78, 90, 91, 96, 98, 99, 100, 104
Maat C.A. van der, 74
Meel J. van, 13
Overveld W.A.A.M., 49, 61, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 86, 99, 100, 105
Panhuizen A.V., 75
Pauli L.W.L., 32, 73, 74
Pauli, L.W.L., 93, 94, 98
Roijackers H.I., 103, 105
Roijackers, mw H.I., 103, 105
Sloot mw. M.A.B. van der, 23, 28, 35, 36, 55, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71
Spierings, mw. M.J.G., 74
Van Loon (CU-SGP):, 11, 13, 14, 16, 18, 24, 32, 33, 37, 38, 40, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 83, 85, 86, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105
Voorzitter, 11, 13, 14, 18, 20, 24, 26, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 40, 47, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 82, 83, 85, 86, 89, 90, 92, 93, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105
Wel, M.C. van der, 50, 51, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 86, 99, 100, 102, 105

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. Drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, Drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.C.R.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haaften – Harkema, mw. Drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	LokaalBrabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meeuwis – van Langen H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Otters – Bruijnen, mw. Mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur

Schüller, mw. Drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R.van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der

VVD
CDA
D66
PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
CU-SGP
CDA
PvdD

Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
's-Hertogenbosch
Boskant
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Woudrichem
Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

vrijdag 22 mei 2015

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Beëdiging van toegelaten leden van Provinciale Staten**
- III. Notulen vergaderingen PS d.d.
6 februari 2015 (PS 16/15),
6 maart 2015 (PS 23/15),
25 maart 2015 (PS 27/15) en
26 maart 2015 (PS 29/15)**
- IV. Ingekomen stukken (PS 24/15)**
- V. Afscheid leden van Gedeputeerde Staten**
- VI. Bestuursakkoord 2015-2019 en bepaling aantal
zetels in Gedeputeerde Staten**
- VII. Benoeming leden van Gedeputeerde Staten**
- VIII. Onderzoek en geloofsbrieven, toelating en
beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten**
- IX. Plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten**
- X. Voorstellen**

A-stukken:

25/15 Vertegenwoordiging PS in gezamenlijke organen

B-stukken:

--

C-stukken:

22/15 Jaarstukken provincie Noord-Brabant 2014

XI. Vragenuurtje

XII. Interpellatie

**XIII. Moties over een niet geagendeerd
onderwerp**

XIV. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

op vrijdag 22 mei 2015

Voorzitter: Prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Griffier: mw. Drs. C.J.M. Dortmans.

Volgens de presentielijst zijn 55 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bakker, Van den berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, Claassen, mw. Claessens - Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Gruijthuisen, mw. Haften - Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, de Hoon, de Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Klitsie, mw. Knoet - Michels, Koevoets, de Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis - van Langen, Meijer, mw. Otters - Bruijnen, Overveld, Panhuizen, Portheine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van der Wel.

Afwezig is een lid, te weten: Van Vugt

Opening van de vergadering/vaststellen agenda

De voorzitter opent om 09.30 uur de vergadering

*De **voorzitter**: Ik verzoek u allen te gaan staan voor het gebruikelijke moment van stilte.*

(De vergadering neemt enkele minuten stilte in acht)

Dames en heren, ik heet u allen zeer van harte welkom. Ik verzoek de griffier mededeling te doen van de ingekomen berichten van verhindering.

*De **griffier**: Er is bericht van verhindering ontvangen van de heer Van Vugt.*

*De **voorzitter**: Ik heet u nogmaals van harte welkom en in het bijzonder de gasten van de gedeputeerden die vandaag afscheid nemen. Dat afscheid vormt het belangrijkste element van het ochtenddeel van onze vergadering. Deze dagen staan zoals u weet in het teken van opnieuw beginnen. Dat geldt voor uw legislatuur, dat geldt voor het college maar uiteraard is de kwaliteit van het stoppen en afscheid nemen op zijn minst zo belangrijk. Ik zal daarover zo dadelijk graag wat woorden spreken.*

Ik heet ook de vaste gasten op onze publieke tribune van harte welkom. Wij hebben ook een aantal bijzondere gasten vandaag: de vriendengroep van Geert Dirkse. Ik hoop jullie straks nog even te zien. Jullie hebben een mooie en bijzondere vergadering van de Staten van Brabant uitgezocht. Ik heet jullie van harte welkom en dank jullie voor jullie belangstelling. Deze gasten zijn vanochtend ontvangen door mevrouw Kardol van de fractie van de PVV.

Ik heet ook Maarten van den Hurk bijzonder welkom, de nieuwe journalist van het Brabants Dagblad als opvolger van Wim Arts en daarvoor Ron Lodewijks die wij, zoals u weet, terecht hebben geëerd met een Hertog Jan. Hij heeft jarenlang het journalistieke werk in onze provincie gedaan. Maarten, wij zijn buitengewoon blij dat de krant heeft besloten om de belangrijke besluiten die hier worden genomen voor

de toekomst van onze provincie van een mooie verslaglegging te voorzien. Van harte welkom en succes met je werk!

Ik heb nog twee bijzondere aandachtspunten. Allereerst wil ik u melden dat wij te horen hebben gekregen dat de voorzitter van de Zuidelijke Rekenkamer, Leo Markensteyn u allen zeer bekend, is getroffen door een vreselijke ziekte: ALS. Wij hebben een kaart voor hem gemaakt. Hij heeft sinds 2005 als voorzitter van de Zuidelijke Rekenkamer gefunctioneerd en heeft begin deze maand zijn functie vanwege die vreselijke ziekte meteen moeten neerleggen. Gedeputeerde Pauli en ik gaan binnenkort bij hem op bezoek, maar u allen kunt hem in deze moeilijke dagen uw steun betuigen op de kaart die wij laten rondgaan.

Er gaat nog een tweede kaart rond. Die is bestemd voor onze collega Ronald van Vugt, die vanwege persoonlijke familieomstandigheden tot de zomer zorgverlof zal moeten nemen. Wij wensen hem en zijn vrouw veel sterkte met het werk dat nu moet worden gedaan. Ook voor hem een hart onder de riem door een kaart die wij rondsturen.

Dan stel ik nu de agenda van vandaag aan de orde. Het is een bijzondere agenda.

Er zullen vandaag twee moties over een niet geagendeerd onderwerp aan de orde zijn, een over nertsen en een over ganzen. Het presidium heeft vanochtend besloten dat deze kunnen worden toegelaten.

Ik zie dat er geen leden zijn die opmerkingen wensen te maken over de agenda en stel die bij deze vast.

Aldus wordt besloten.

Door de leden Van der Wel en mw. Roijackers wordt de volgende motie over een niet geagendeerd onderwerp voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015, overwegende dat;

- bedrijfsrisico van gewasschade voor agrariërs duurzaam het hoofd moet worden geboden;*
- provincies per 1 juni 2015 gerechtigd zijn om ganzen te vergassen;*
- doding met CO₂ een voor de provincie nieuwe vorm van het doden van ganzen is;*
- doding met CO₂ ook een kostbare vorm van ganzenbeleid zou kunnen zijn;*
- experts aangeven dat doding van ganzen ook niet de gewenste resultaten oplevert;*
- er diervriendelijker niet dodelijke alternatieven zijn, zoals het ongeschikt maken van broedgebieden, het inrichten van foerageergebieden met grasland, maatregelen om ganzen weg te lokken of te weren door middel van lasers en rasters;*
- inrichtingsmaatregelen zoals hierboven geschetst ook op de langere termijn voor een vermindering aan gewasschade zorgen;*
- de provinciale voorkeur is of zou moeten zijn om eerst niet-letale alternatieven te gebruiken alvorens over te gaan tot het doden van ganzen;*

spreken uit:

- het wenselijk te vinden door Gedeputeerde Staten een ex ante evaluatie te laten maken over het vergassen van ganzen;*
 - daarin een (kosten)vergelijking te maken tussen vergassen, bejagen en diervriendelijke alternatieven;*
 - daarbij voor de Staten tevens de Brabantse problematiek uiteen te zetten in nut en noodzaak van het vergassen en/of bejagen van ganzen;*
 - tot aan de bespreking van de evaluatie in de Staten niet over te gaan tot het laten vergassen van ganzen,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M1.

Door de leden mw. Roijackers en Van der Wel wordt de volgende motie over een niet geagendeerd onderwerp voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, overwegende dat:

- het verboden is uit te breiden voor nertsenfokkers als gevolg van de Wet verbod pelsdierhouderij;*
- dit verbod door uitspraak van de rechter op 15 januari 2013 buiten werking is gesteld;*
- het Rijk tegen deze uitspraak in beroep gaat;*
- PS eerder aan GS al vragen stelden n.a.v. de gerechtelijke uitspraak;*
- recent een nertsfokkerij in Haps (gemeente Cuijk) is uitgebreid,*

constaterende dat:

- staatssecretaris Dijksma op 18 mei 2015 in reactie op Kamervragen stelt dat bij haar niet bekend is hoeveel andere vergunningsaanvragen er zijn gedaan voor uitbreiding en nieuwe nertsenfokkerijen sinds de uitspraak van de rechter waarmee de wet buiten werking is gesteld;*

- dit wel onder bevoegdheid van de provincie valt en dus bij GS bekend moet zijn, dragen Gedeputeerde Staten op:

- de uitgangspunten van de Wet verbod pelsdierhouderij in Brabant te respecteren;*
- aan PS een overzicht te geven van de vergunningsaanvragen in Brabant voor uitbreiding en nieuwe nertsenfokkerijen sinds de genoemde gerechtelijke uitspraak;*
- inspanning te leveren om de vestiging van nieuwe nertsfokkerijen en uitbreiding van bestaande nertsfokkerijen in Brabant te voorkomen (bijvoorbeeld via omgevingsrecht, Natuurbeschermingswet en/of BZV) en hierover aan PS te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M18.

Beëdiging/afleggen verklaring en belofte van nieuw benoemde leden van Provinciale Staten.

*De **voorzitter**: U weet dat in de vergadering van 26 maart jl. slechts 53 van de 55 leden konden worden beëdigd. De heer Van Meel van de fractie van de SP en de heer Claassen van de fractie van 50PLUS ontbraken wegens ziekte. Hun geloofsbrieven zijn al bekeken. Zij zijn toegelaten. Wij kunnen dus direct overgaan tot het overgaan van de eed of de verklaring en belofte.*

Er doet zich een bijzondere situatie voor. De heer Claassen is namelijk in een rolstoel gezeten. Ik heb besloten dat hij vanaf zijn plaats de verklaring en belofte kan afleggen. Ik vraag de heer Van Meel naar voren te komen en verzoek u allen te gaan staan. Ik verzoek mevrouw de griffier de tekst conform artikel 14 van de Provinciewet voor te lezen.

*De **griffier**: "Ik zweer/verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.*

Ik zweer/verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer/beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

*De heer **Van Meel** (SP): Dat verklaar en beloof ik.*

De heer **Claassen** (50PLUS): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **voorzitter**: Ik feliciteer u beiden zeer van harte met deze benoeming en kom u de bloemen die daarbij horen, uitreiken.

(applaus)

PS 16/15: Notulen PS d.d. 6 februari 2015.

PS 23/15: Notulen PS d.d. 6 maart 2015.

PS 27/15: Notulen PS d.d. 25 maart 2015.

PS 29/15: Notulen PS d.d. 26 maart 2015.

Deze notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

PS 24/15 Ingekomen stukken

De **voorzitter**: Kunnen de Staten instemmen met de door de griffier voorgestelde wijze van afdoening?

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter. Het gaat over de lijst van ingekomen stukken in de periode 4 maart tot en met 17 maart. Ik wil graag stuk nummer 019: Ontwerp Programma van Eisen OV-concessie Zuid-Oost Brabant in de commissie behandelen.

De **voorzitter**: Dat zal op uw verzoek gebeuren. Wij geleiden dat door waarschijnlijk naar de algemene commissie voorbereiding Staten. Wij kijken wel even naar de planning.

Ik constateer dat er verder geen opmerkingen zijn over andere ingekomen stukken. Deze worden conform de voorstellen van de griffier afgedaan.

Afscheid leden van Gedeputeerde Staten

De **voorzitter**: Het nieuwe bestuursakkoord en de vorming van het nieuwe college betekenen qualitate qua ook dat er een afscheid van leden van Gedeputeerde Staten is. Dat betreft achtereenvolgens de collega's Yves de Boer, Ruud van Heugten en Brigitte van Haaften. Staat u mij toe dat ik naar het spreekgestoelte ga om de heer De Boer toe te spreken. Daarna zal de fractievoorzitter van de VVD spreken en tot slot de heer De Boer zelf. Die volgorde wordt herhaald zowel bij de heer Van Heugten als bij mevrouw Van Haaften.

Beste Yves, lieve Bronca, jij bent ook in de zaal aanwezig. Zo'n moment van verandering en vernieuwing betekent ook verandering van het team. Ik zei gisteren of eergisteren tegen mijn vrouw dat ik eigenlijk een nieuwe baan kreeg. Het team om mij heen verandert namelijk en dat betekent dat er nieuwe dingen gaan gebeuren. Verandering hoort bij een democratie en bij het proces dat wij doorgemaakt hebben. Ik heb al eerder tegen de Staten gezegd dat het persoonlijke ook altijd politiek is en dat politiek ook persoonlijk is. Dat komt wel heel dichtbij als in je omgeving mensen met wie je jarenlang met veel plezier hebt gewerkt, niet in die functie terugkomen. Wij weten allemaal dat het erbij hoort, maar op het moment dat het gebeurt is dat best lastig, Yves, ook voor mij als voorzitter van het college. Ik heb jou al die jaren lang als eerste loco-CdK links naast mij gehad. Jij was een gedeputeerde die niet alleen een portefeuille had – in het vorige college was dat Mobiliteit en Infrastructuur toen je de naar Den Haag geroepen Cora van den

Nieuwenhuizen ging vervangen en in de laatste collegeperiode de portefeuille Ruimtelijke ontwikkeling en Wonen – bij Yves was dat ook vooral een roeping. Yves is geograaf. Yves is niet alleen politiek betrokken bij het onderwerp, hij is ook een vakman, iemand die met grote deskundigheid en inzet die portefeuille heeft gediend en daarmee Brabant.

Jij hebt binnen de context van die portefeuille enorm veel "om de hakken gehad". Je hebt werkelijk een zeer brede inzet getoond: gebiedsontwikkeling, de Vlaams-Nederlandse Delta, de ontwikkelingen rondom het Haven- en Industrierrein Moerdijk, het Ontwikkelbedrijf. Je was in al die dossiers een heel warme collega, precies werkend, buitengewoon goed op de hoogte van wat er in al die dossiers speelde, maar ook als persoon in die dossiers aanwezig. En wat was dat belangrijk! Als je ingewikkelde dingen moet doen, als het af en toe spannend wordt in de verhoudingen of in culturele zin lastig – ik herinner mij de discussies in de Vlaams-Nederlandse Delta – wat was het dan goed, Yves, om jou mede door Vlaamse roots gevormde persoonlijkheid aan het werk te zien. Je had een fijn gevoel voor wanneer er even niet doorgedramd moest worden en er even rust genomen diende te worden. Je las je opposenten, of misschien zeg je liever collega's, feilloos. Je wist wat er moest gebeuren, ook in Den Haag waar je veel voor Brabant hebt gedaan. Dat zijn van die in het zicht lopende activiteiten van een gedeputeerde, maar bijvoorbeeld bij het werk in het IPO in het kader van nieuwe Omgevingswet kwamen die deskundigheid en die beslissende charme van jou buitengewoon goed van pas. Jij weet en wij weten hoe met grote waardering over jouw inzet in Den Haag gesproken wordt. Dames en heren, onderschat het belang daarvan niet! Het is voor Brabant verschrikkelijk belangrijk dat wij goede mensen naar de Haagse arena kunnen afvaardigen. Ondanks het feit dat ook Brussel belangrijk is, worden in Den Haag nog steeds belangrijke besluiten voorbereid waar wij bij moeten zijn, bijvoorbeeld de nieuwe Omgevingswet. Jij hebt daar als vertegenwoordiger binnen IPO-verband namens alle provincies in Nederland fantastisch werk verricht.

Je had de nodige ervaring toen je hier binnenkwam. Ik herinner mij nog als de dag van gisteren het gesprek in mei 2010. Je was toen ook samen met Bronca in het provinciehuis om die verantwoordelijkheid te aanvaarden. In Oosterhout was je al jarenlang ook op de portefeuille ruimtelijke ordening actief. Maar er was veel meer, je hebt zo véél gedaan.

Zoals ik al zei, je was geograaf maar je was ook fotograaf. Die combinatie is zeer interessant. Je maakte indringende portretten van mensen. Wij hebben zelfs ook een tentoonstelling van jouw werk hier in het provinciehuis gehad. Eigenlijk zag je daar exact hetzelfde: Yves die een scherp oog heeft voor wat een mens beweegt, wat een mens kan gebeuren en wat mensen samen kunnen doen. Die combinatie van deskundigheid en een scherp waarnemingsvermogen die een fotograaf nu eenmaal moet hebben, heeft op die portefeuilles tot goede resultaten geleid. Ik zeg nogmaals, wat had je een zware politieke klus te doen. Als eerste politiekverantwoordelijke in het nieuwe college had je het dossier landbouw en intensieve veehouderij. Ik hoef in deze Staten niet uit te leggen hoe wezenlijk en betekenisvol dat dossier was. Daar werd vernieuwing gevraagd, daar werd verandering geëist door de bewoners van Brabant die dat ons hier duidelijk kwamen laten weten. Je hebt dat op werkelijk voortreffelijke manier gedaan. Jij hebt gekozen voor een benadering, niet decreteren vanuit een toren maar voor dialogen en beraden waarin je in de beste tradities van Brabant zocht naar doorwaadbare plekken voor vernieuwing. Je was niet iemand van het laffe compromis, je wist wel degelijk wat je wilde bereiken maar je had ook oog voor de juridische, de bestuurlijke en de emotionele ingewikkeldheden die heel belangrijk waren in dit dossier. Ook daar was jouw charmante beslistheid aanwezig. Je gaf ruimte en je ontwikkelde ook ruimte die anderen konden nemen, maar tegelijkertijd had je een scherp oog voor de resultaten die geboekt moesten worden.

Je zag dat ook in andere dossiers: het Logistiek Park Moerdijk, de doorstart van de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij, Waterpoort, het programma Mijn Mooi Brabant, de Structuurvisie, de Verordening ruimte. Het is onmogelijk je hier vandaag in een speech recht te doen, maar ik kan wel zeggen dat de gedeputeerden die jou opvolgen veel aan je te danken hebben. Er is veel werk klaar; werk

dat een fundament is waarop verder gebouwd kan worden. Ik noem bijvoorbeeld de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat. Beslissende besluiten zijn genomen. Er kan verder worden gewerkt. En dan de Verordening en de Zorgvuldigheidsscore. Het is allemaal klaar en in Den Haag is het niet onopgemerkt gebleven. Er blijft veel werk te doen op dat dossier, maar er zijn wel beslissende veranderingen doorgevoerd de afgelopen periode; er zijn knoppen omgezet en er zijn echt nieuwe dingen gebeurd.

Je laat niet alleen beleid en regulering na in dit huis. Ik vind het echt mooi om zien. Het prachtige tapijt dat hier beneden in onze mooie hal hangt, is een uitkomst van jouw persoonlijke inzet om als Brabant op een heel creatieve manier op de biënnale aanwezig te zijn. Je zou kunnen zeggen dat zo'n tapijt statisch is, maar wij weten allemaal dat het een belangrijk middel geweest is om werkelijk duizenden Brabanders op verschillende momenten uit te lokken om, rondom dat tapijt staande, na te denken over de toekomst van onze provincie. Ook daar zie je weer: vernieuwend in stijl, ruimte ontwikkelend, gevend aan mensen om mee te denken over de toekomst van onze provincie.

Er waren ook emoties – en dat snap ik – toen je onlangs van je medewerkers met wie je in een hecht team samenwerkte, een deel van het tapijt meekreeg. Ik vind het geweldig om te zien dat elke keer als er gasten in onze provincie worden ontvangen, het tapijt intussen de spot is waar de foto's worden gemaakt. Wij gaan daar bij elkaar staan om trots naar onze provincie te kijken. Op een prachtig schaalniveau kun je bijna zien waar je zelf woont.

Yves, je bent een verbinder die realiseert, soms in stilte en soms laat je duidelijk merken dat die realisaties er zijn. De geograaf in jou heeft op een werkelijk fantastische manier betekenis gehad voor onze provincie. Je was ook opvallend door je vernieuwing in de manier van werken. De eerste mind maps en de absolute inzet voor digitalisering in het college kwamen van Yves de Boer. Hij maakte van heel complexe dossiers overzichtelijke mind maps, althans hij vond die overzichtelijk en wij deden een poging doen om ze op een bepaalde manier samen te vatten. De kleuren hielpen daar ook bij. Het was geweldig om te zien hoe jij in ons college ook als collega functioneerde.

In de relatie met de Staten is de docent geografie nooit verdwenen. Ik herinner mij met enige regelmaat dat de klok echt ver weg tikte terwijl jij dacht dat je spreektijd nog maar nauwelijks was begonnen. Jij had een vanzelfsprekende neiging om te doceren, om mensen bij de les te houden. Dat was soms ook nodig, want jouw dossiers waren niet alleen belangrijk en wezenlijk voor Brabant, maar zij waren soms ook echt complex en ingewikkeld. Je bent altijd iemand geweest en dat heeft ongetwijfeld ook met je tijd als wethouder te maken, dat je altijd zag dat in die dossiers heel harde consequenties zaten voor Brabanders, voor bedrijven, voor ondernemers, voor burgers. Je hebt altijd gezien dat dat het werk is dat wij hier in huis mogen doen: op de lange termijn werken met besluiten die consequenties voor burgers hebben.

Yves, namens het provinciebestuur wil ik je zeer hartelijk danken voor die jaren van inzet. Wij gaan je missen, maar er is ook de geruststellende gedachte dat je nooit ver weg bent als je in Brabant eenmaal lid van het bestuur bent. Je schuift hooguit wat plaatsjes op. Er komen ongetwijfeld andere verantwoordelijkheden in de plaats. Namens het provinciebestuur wil ik de dank onderstrepen met een – denk ik – heel mooi cadeau dat je dicht op je hart nog jarenlang bij je kunt dragen en waarmee je soms nog eens wat van je kunt laten horen. Ik wil het je graag geven met de daarbij behorende bloemen. Mij lijkt een groot applaus voor Yves de Boer, een grote gedeputeerde, op zijn plaats.

*(de voorzitter overhandigt gedeputeerde De Boer een vulpen en een bos bloemen)
(applaus)*

Ik geef het woord aan de fractievoorzitter van de VVD, de heer Van Gruijthuijsen.

*De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Yves. Als nieuwbakken fractievoorzitter van de VVD mag ik jou hier vanaf deze plek toespreken en dat beschouw ik als een eervolle taak. Het is ruim 4 jaar geleden dat ik met*

Yves in aanraking kwam. De kandidatenlijst was net samengesteld en als nieuwkomer op die lijst liet ik die vol trots zien aan een medewerker van mij. Wat bleek, de medewerker kende jou want je had haar les gegeven op het Sint Oelbert Gymnasium in Oosterhout. Zij zei dat zij genoten had van de manier waarop jij haar les had gegeven. Het was niet directe kennisoverdracht of doceren maar via het vertellen van mooie verhalen wist je haar te boeien en zich tegelijkertijd te verdiepen in de materie. Daar had ze van genoten en veel van opgestoken. Nu bezien beschrijft dit misschien kernachtig de wijze waarop jij ook als bestuurder geopereerd hebt, in ieder geval zoals ik dat heb mogen ervaren: boeiend en leerzaam.

De publieke zaak heeft in jou ook een trouw persoon gehad, niet alleen op het Sint Oelbert Gymnasium, daarna was je 12 jaar wethouder in Oosterhout om na een korte pauze gedeputeerde te worden van Mobiliteit en de afgelopen periode had je Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen in je portefeuille. Tevens was je ook de eerste loco-commissaris van de Koning. En hoewel ROW je formele portefeuille was, heeft het onderwerp land- en tuinbouw je het meeste bezig gehouden, herkenning gegeven en zeker ook erkenning gebracht; niet alleen in dit huis bij de ambtelijke organisatie, bij het bestuur of bij Provinciale Staten voor de wijze waarop jij coalitie en oppositie samensmeedde in de transitie die jij voorstond, maar ook erkenning buiten dit huis: van overheidsbestuurders, wethouders tot ZLTO en BMF. Jij bereikte zelfs de ranglijst van de Agritop 50 van de machtigste mensen in agrarische sector. Je werd daarin omschreven als de verduurzamer met haast. Ook de Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV) kun je op je naam schrijven en wellicht ook de Brabantwet. Met dat alles laat je wat moois na.

Dat moeilijke dossiers jou toevertrouwd worden en bij jou in goede handen zijn blijkt bijvoorbeeld ook – de commissaris refereerde er al aan – uit het feit dat je namens het IPO als onderhandelaar het windakkoord tussen Rijk en provincies hebt weten te sluiten. Windmolens zijn niet ieders beste vriend, maar het belang om er samen als Rijk en provincies uit komen was groot. Dat hierover een akkoord is gesloten, is ook speciaal aan jou te danken.

Met Moerdijk had je de volgende uitdaging te pakken. Ik zeg "Moerdijk", want het betreft méér dan alleen het Havenschap. Met de Strategische Visie heb je niet alleen een goede toekomst voor het Havenschap voorbereid maar ook voor de werkgelegenheid van West Brabant. Je beschouwde jezelf ook altijd als een vertegenwoordiger, als een spreekbuis van West-Brabant. Je hebt daar hard aan gewerkt en je mag er trots op zijn!

Tussen al deze uitdagingen door maak en maakte je tijd vrij voor een aantal andere zaken. Zo maak je met een scherp oog buitengewoon mooie foto's. Dat hebben we hier in het Provinciehuis allemaal mogen aanschouwen toen op het Statenveld een selectie van je foto's hing. Maar ook maakte je bewust tijd vrij voor een aantal nevenfuncties. Bij al deze functies weet je hoofd en hart te combineren. Zo ben je voorzitter van het Jaar van de Ruimte 2015, bestuurslid van Architectuur Lokaal en voorzitter van de Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling. Allemaal zaken waaraan je niet alleen vanuit je functie maar ook vanuit je interesse graag een bijdrage hebt geleverd.

Yves. Door het gebruik van mooie metaforen weet je je publiek te boeien en te binden. Zo haalde je onlangs bij het afscheid van de oude fractie alles uit de kast om over onderdelen van de schoen te praten, alle onderdelen een functie toe te delen en die te vergelijken met de rol van de individuele fractieleden. Uitermate boeiend, Yves!

Een ander moment waarop je de aanwezigen volledig achter je kreeg, was toen wij bij jou in de tuin je 60ste verjaardag vierden en er zeemansliederen gezongen werden. Uiteindelijk zong iedereen enthousiast mee. Met een goed gevoel voor decorum en gastvrijheid weet jij keer op keer de aanwezigen en toegesproken personen een warm bad te bieden. Een kwaliteit die ik zeer waardeer.

Dat je echt een mensenmens bent, blijkt ook uit jouw betrokkenheid bij de fractie. Je was niet alleen aanwezig bij de fractievergadering of een fractiebijeenkomst waarbij je ook aantal toespraken hield rondom bepaalde dossiers, maar op zijn tijd ook anekdotes vertelde over wat je die periode had

meegemaakt. Ook de individuele fractieleden stak jij een hart onder de riem wanneer er in de persoonlijke levenssfeer gebeurtenissen plaats hadden gevonden met de nodige impact. Ook daarvoor dank, Yves.

Yves, de fractie heeft gekozen voor vernieuwing; zorgvuldig gekozen mag ik daar aan toevoegen. Het is een keuze geweest voor vernieuwing en niet tegen ervaring. Dat dit als pijn aanvoelt, toont jouw betrokkenheid met en gedrevenheid tot Brabant. Dat begrijp ik ook. Je bent trouw aan de publieke dienst en daarom denk ook ik niet dat je het rustiger aan gaat doen. Hoewel ongetwijfeld meer tijd ingeruimd gaat worden om er samen met Bronca op uit te trekken, vind je het besturen en het vertellen van verhalen veel te leuk om dat aan je neus voorbij te laten gaan.

Yves, hartelijk dank voor al hetgeen je de afgelopen perioden voor ons hebt weten te bewerkstelligen. Het ga je goed!

(de heer Van Gruijthuisen overhandigt gedeputeerde De Boer een bos bloemen)
(applaus)

De **voorzitter**: Ik geef graag het woord aan gedeputeerde De Boer.

De heer **De Boer** (GS;VVD): Voorzitter, Wim, Martijn, dank voor jullie warme, complimenteuzen en ook vaak treffende woorden. Het is heel bijzonder als je op deze manier vijf jaar van je bestuurlijke carrière doorgelicht krijgt. Wim, ik miste echter de brieven van Van Gogh, maar die komen ongetwijfeld vandaag nog aan de orde. Ik zie ernaar uit op welke manier dat vandaag gebeurt, maar dit jaar speelt hij zeker een belangrijke rol.

Wim, het moet ook voor jou – en hetzelfde geldt een beetje voor Martijn – een bijzonder moment zijn om drie vertrekkende bestuurders toe te spreken wetend dat er na vanmiddag vier nieuwe zullen toetreden tot het college van de provincie Noord-Brabant. Je refereerde er ook al aan. Ik feliciteer dit nieuwe college al op dit moment aangezien de benoeming pas vanmiddag gaat plaatsvinden en dan is mijn spreektijd achter dit door mij gekoesterde spreekgestoelte al voorbij.

Wim, dames en heren. Ik koesterde mijn functie als gedeputeerde niet om het pluche, maar omdat ik met mijn bestuurlijke rol het verschil wilde maken voor de Brabander in de diverse en vaak indringende dossiers. In die rol word je soms geknuppeld en soms ook geknuffeld, zo liet ik optekenen in de dagbladen. Ik kom zo meteen hier graag op terug.

In mijn korte betoog van vandaag wil ik vanuit mijn visie graag ingaan op het feit dat de portefeuille ruimte zoals die zich in het afgelopen decennium heeft ontwikkeld en gepositioneerd in het openbaar bestuur, gelijke tred heeft gehouden met de maatschappelijke dynamiek. Het is een notie die de laatste tijd met meer urgentie klinkt. In het licht van de houdbaarheid van de verzorgingsstaat, de legitimiteit van het democratisch bestuur, maar vanwege de wijze waarop burgers vandaag de dag hun leven willen vormgeven, is verandering nodig in de wijze waarop overheid, organisaties en samenleving met elkaar omgaan. De stip op de horizon – soms sprak ik over de vlek op de horizon als het nog wat diffuus was – is snel gezet, maar de stap naar de praktijk is een stuk weerbarstiger.

Aan de ene kant van het maatschappelijk spectrum zien we de behoefte om regels te hebben waarop – meestal de ander – afrekenbaar is en het proces handhaafbaar. Als we hieraan niet kunnen voldoen als openbaar bestuur wordt er spreekwoordelijk geknuppeld, is het niet door de bestuursrechter, dan is het wel door de publieke opinie. Begrijp me goed, dames en heren, dit is geen treurigheid maar een feitelijkheid die hoort bij ons tijdsgewricht. De contramal van deze constatering geeft duiding aan begrippen als participatie en respect; de zachte kant die ik maar even "knuffelen" noem. Deze wat eenvoudige voorstelling van de bestuurlijke dichotomie kan nader worden uitgediept aan de hand van het begrippenpaar: waarden en rollen.

In onze stedelijke en landelijke leefomgeving, komen we impliciet drie waarden tegen: de marktwaarde als het om geld gaat, de toekomstwaarde in het licht van duurzaamheid en de ethisch-filosofische waarden vanuit een dieperliggend handelingsprincipe, of gemakshalve gezegd: de intrinsieke waarden. Ze verdienen koestering en aandacht. Ze vormen een onderlegger voor ons maatschappelijk handelen. Markt en toekomst kunnen niet zonder de grondtoon die ons basale normbesef ons ingeeft. Waarden, dames en heren, zijn richtinggevende hulpmiddelen bij het herkennen van de normatieve herkomst van argumenten, voor het interpreteren van politieke vragen en voor het begrijpen van de normatieve herkomst van een bijdrage aan het politieke debat of het interactief gebiedsproces. Mijn excuus, ik praat wat ingewikkeld maar ik mocht het vandaar vanuit mijn hart doen en dit is iets wat ik uitermate belangrijk vind. Ik zal het langzaam voorlezen zodat het goed bij u doordringt.

Willem Buunk en Marloes van der Weide van het lectoraat Area Development Windesheim onderscheiden 5 normatieve posities. Die zijn vaak langsgelopen in deze Staten en ik hoop dat dit ook in de volgende periode gebeurt. Het gaat daarbij om: loyaliteit en trots, autoriteit, rechtvaardigheid en wederkerigheid, ruimtelijke kwaliteit, zorg en empathie. Windesheim onderscheidt zelfs nog 23 politieke kernwaarden binnen de ruimtelijke ordening en de gebiedsontwikkeling. Het zou, voorzitter, een hoorcollege worden om deze met u door te nemen, maar toch... het is goed dat u het weet!

Ik zei het u al: een stip op de horizon is snel gezet, maar de stap naar de praktijk is echter een stuk weerbarstiger. Die weerbarstigheid toont zich ook in de verschillende rollen die overheden in de samenleving vervullen. Ik zei het u al: normen, waarden en rollen. Ik onderscheid 4 rollen voor de provincie. De normerende provincie doet datgene wat de samenleving van een overheid verwacht: voorschrijven en afdwingen in een consistente beleidsruimte. Onze Verordening Ruimte waarover we ruim 9 uur vergaderden in 2014, is daar een voorbeeld van. Bijzonder is te melden dat de verordening expliciet een tweede rol met zich brengt: een inspirerende provincie. Openbaar bestuur moet visionair zijn, stimulerend acteren en gericht zijn op partnerschap. De experimenteerruimte die is geborgd in de Verordening Ruimte 2014 (de meerwaardebenadering) en de BZV geven aan dat in 2014 vernieuwing hoog op de agenda stond en nog steeds staat. Ook de Omgevingswet kent ondertussen een experimenteerbepaling; een bepaling die is bedoeld voor bijzondere situaties zoals technische innovaties en die bijdraagt aan het nastreven van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

In het verlengde van inspiratie ligt verbinden. De verbindende (derde) rol van de provincie komt het beste tot zijn recht als zorgvuldigheid wordt gepaard aan relatiegerichtheid en ondersteuning. De dialoog die we als instrument inzetten in vastgelopen processen en ontworpen of overbelaste situaties is gestoeld op deze verbindende rol; het is een noodzakelijke voorwaarde gebleken in de context van betrouwbaar openbaar bestuur.

Maar, voorzitter, ook de jeugd laat zich niet onbetuigd. De 18-jarige Rick Houweling won vrijdag 8 mei met zijn initiatief "Mogen wij wat vragen boer?" de #Boer2burger Award 2015. Met dit initiatief begon de Tilburger vier jaar geleden als scholier open dagen te organiseren op boerderijen rond Tilburg. Houweling heeft ondertussen ruim 8.000 boeren en burgers letterlijk in de stal bijeen gebracht.

Niet in alleen in het landbouwdossier is het overleg een fundament voor ontwikkeling, ook in de Regionale Ruimtelijke Overleggen (RRO's) is met de wethouders ruimte de afgelopen 4 jaar veel garen op de klos gekomen en veel consensus bereikt in moeilijke en vaak ook pijnlijke dossiers, zoals de woningbouwprogrammering, bedrijventerreinenontwikkeling en detailhandelsbeleid.

Ook de Omgevingswet – u zei al voorzitter dat wij daar zeer bij betrokken waren – stelt dat overheden bij het vaststellen van omgevingsvisies, programma's en omgevingsplannen moeten aangeven hoe burgers, bedrijven en belanghebbenden daarbij betrokken zijn geweest. Ook initiatiefnemers zijn straks verplicht om bij de aanvraag van een vergunning aan te geven hoe ze omwonenden en andere belanghebbenden hebben geïnformeerd en betrokken. Participatie is hiermee nog sterker verankerd. Hierdoor ontstaan vaak betere plannen, is er meer draagvlak en verlopen procedures soepeler. Ik had de komende

bestuursperiode graag mede vorm willen geven aan de omgevingsvisie van Brabant, dat ook mijn Brabant is.

De provincie wil tot slot ook graag een ondernemende provincie zijn, de vierde rol, met een focus op resultaat en een verantwoorde afweging van risico's. Als voorbeeld noem ik het feit dat we na 20 jaar erin geslaagd zijn om met de Staten het Provinciaal Inpassingsplan voor het Logistiek Park Moerdijk vast te stellen.

Ik rond mijn betoog af. Ik heb in de afgelopen minuten duidelijk proberen te maken hoe in mijn beeld Besturen 3.0 met name in het ruimtelijke domein eruit zou moeten zien. Het goede nieuws is dat de provincie Noord-Brabant in het proces van deze bestuurlijke vernieuwing al een heel eind op weg is. De sociale innovatie in de ruimtelijke ordening is een onontkoombaar feit: de samenleving ontwikkeld zich niet meer alleen dankzij, maar meer en meer ondanks de overheid. Om het even buiten het ruimtelijk domein te houden: kickstarter en andere vormen van crowdfunding bewijzen dat er een financieel circuit kan bestaan naast bancaire instellingen. Het oeroude Brabantse coöperatieve samenwerken ziet weer het levenslicht. Denk aan de landwinkels als Super de Buur, het collectief particulier opdrachtgeverschap in de woningbouw en energiecoöperaties.

Nu echt tot slot maar niet onbelangrijk is mijn dank. Om te beginnen met u, voorzitter. Vijf inspirerende jaren en soepel verlopende GS-vergaderingen waren mijn deel. Ik ben u daar zeer, zeer erkentelijk voor! Ook dank voor het vertrouwen dat ik van PS mocht ervaren in de afgelopen periode op erg belangrijke dossiers. Tot de organisatie zou ik graag willen zeggen: bedankt voor de veerkracht en flexibiliteit die jullie de afgelopen vijf jaar aan de dag hebben gelegd in mijn richting. Er liggen genoeg zaken voor Brabant te wachten die de moeite waard zijn om er je tanden in te zetten. Tegen het cluster ruimte zeg ik: koester wat we bereikt hebben en zet de lijn door die is ingezet. Dat bestuur en organisatie soms dicht tegen elkaar hebben gelegen, is een kwaliteit, een kwaliteit die je in veel provincies niet tegenkomt. Een kwaliteit die werd geborgd door de directieleden die mij de afgelopen vijf jaar hebben ondersteund: Carly, Loet, Noud en Joost, bedankt!

Als je het intensieve vak van provinciaal bestuurder goed wil invullen, heb je een klein team van directe medewerkers keihard nodig. Daarom mijn oprechte complimenten en respect voor het vele werk dat mijn woordvoerder Floris Ran, mijn bestuursadviseur Elles Aertsen en mijn secretaresse Anneke Bosman hebben verricht, maar ook dank aan het team van Hutten. Zij zorgden met toewijding voor de inwendige mens. Mijn jasjes worden steeds kleiner.

Om te voorkomen dat de kaars aan twee kanten zou opbranden, om te kunnen klankborden en uit te kunnen puffen in de te korte weekenden met de te dikke koffers, ben ik veel dank verschuldigd aan mijn vrouw Bronca. Zij heeft het mogelijk gemaakt dat ik me elke dag met hart en ziel kon geven aan mijn Brabant.

(staande ovatie)

De **voorzitter**: Dank je wel, Yves, voor je prachtige en inspirerende slotbetoog. Ik geloof dat dit in essentie onderstreept wat ik zei over een gedeputeerde die het niet alleen als een vak heeft gezien maar als een politieke roeping met een zeer inhoudelijke en deskundige betrokkenheid.

Van Gogh is nooit ver weg. Ik heb nog zo veel kans om jullie toe te spreken. Houd het in de gaten en let op!

Maar nu eerst wat anders: Ruud.

Beste Ruud, lieve Sonja. Ruud is ook een bestuurder die Brabant al zeer lang heeft gediend. Hier vanaf 2009 uit de Tweede Kamer terugkomend. Daarvoor was hij wethouder in Helmond en kijk eens hoe die stad erbij ligt. Zij heeft een geweldige ontwikkeling doorgeemaakt. Dat is een van die dingen waaruit

duidelijk blijkt dat jij een bestuurder bent die het verschil wil maken, die een persoonlijk stempel op zo'n stad drukt. Dat heb je ook in Brabant gedaan. In de eerste periode op de portefeuille Ruimtelijke Ontwikkeling en vanaf 2011 werden het Mobiliteit en Financiën. Je kwam terug uit de Tweede Kamer naar dit college. Wij hebben eigenlijk pas begrepen waarom je dat deed nadat wij ooit samen met jou in Den Haag waren in een poging Kamerleden te ontmoeten. Die waren te laat vanwege stemmingen en Ruud speelde toen alvast een Kamerlid na. Toen begrepen wij waarom hij hier was gekomen! De haastigheid, de heftigheid, de politieke hectiek. Sommigen houden ervan, het hoort er ook een beetje bij. Politiek mag ook goed theater zijn. Die rol ging je goed af, maar het werd heel duidelijk dat jouw hart niet alleen bij Brabant lag om er direct bij te zijn, maar ook dat een deskundige technische stijl van besturen gericht op de lange termijn, goed afwegend, in alles rust tot besluitvorming komend, meer jouw politieke stijl was. Je had het gevoel dat je Brabant op die manier beter kon dienen. En wat heb je dat op een fantastische manier gedaan! Ik kom er zo nog op terug, want ook hier mag een aantal resultaten vandaag niet ongenoemd blijven.

Eerst nog even terug naar die Ruud van Heugten. Yves zei: ik was geograaf. Jij was een man van de logistiek, deskundig op het terrein van vervoer. Dat heb je met de paplepel ingegoten gekregen. Sterker nog, je hebt weleens gezegd dat je diesel hebt ingeademd. Het is dezer dagen in die zin natuurlijk helemaal niet leuk in Helmond, maar je hebt nooit onder stoelen of banken gestoken dat je daar ook van genoot, dat je iets had met dat vak, met het vervoer. Je hebt zelfs ooit, zo is ons laatst nog gebleken, op zeer jeugdige leeftijd al gemeend een vrachtwagen te moeten besturen. Welingerichte kringen weten dat de bekeuring die je daarvoor kreeg je eerste carnaval heeft verpest. Maar dat rijden en zelf je stuur nemen, is je nooit vergaan. Gedeputeerden laten natuurlijk met enige regelmatig in het veld de resultaten zien bij een opening. Toen bij de Efteling met een bus het nieuwe busstation werd geopend, had Ruud in overleg met de woordvoerder besloten dat het best een aardig idee was om zelf een stukje in die bus te gaan rijden. Ik heb begrepen dat dit niet geleid heeft tot berichten zoals wij die dezer dagen in de krant zien over buschauffeurs van Arriva die zich in een zekere populariteit mogen verheugen, maar het effect was niet veel minder. Maar liefst drie kwartier lang heb jij een heel gezelschap van journalisten, ambtenaren en andere betrokkenen rondgereden en je vond dat hartstikke leuk! Dat is Ruud ten voeten uit. Je ziet aan het gezicht en aan de pretogen van Ruud wanneer hij iets echt leuk vindt; een beetje ondeugend, een beetje prikkelend, dan is Ruud op zijn best.

Dat was ook in veel dossiers te zien. Ook voor jou geldt: wat heb je er veel op je kap genomen en wat heb je Brabant op een fantastische manier gediend. Ik herinner mij de heel ingewikkelde discussie – en die komt binnenkort weer terug, dames en heren – over de herverdeling van middelen over de provincies. Ruud was daar een buitengewoon scherp onderhandelaar: redelijk, kritisch en uiteindelijk was een akkoord over de financiën mogelijk geweest. Het ging over een paar miljoen, maar als het niet eerlijk voelt – en dat is een andere scherpe bij Ruud – dan is het niet goed, dan gaat het niet door. Dat hebben de provincies geweten. Het was niet zo dat er geen bereidheid was om eruit te komen, maar in the end was er het gevoel van "is het wel fair?" Aan jou heeft het niet gelegen, sterker nog, het ene model na het andere kwam voorbij. Nu wordt er ook weer gesproken over het Brabant model, met grote deskundigheid ontwikkeld, met een groot gevoel voor cijfers en een diepe dossierkennis. Tegelijkertijd was je altijd weer vrolijk en ontspannen, want relativeren kun je ook. Als Yves het heeft over soepel verlopende collegevergaderingen, dan is het een groot compliment aan onze gedeputeerde van Financiën, onze penningmeester zoals ik je weleens noemde, dat er uiteindelijk scherp gelet werd op de procedures en de verhoudingen met de Staten. Het is immers uw begrotingsrecht en de gedeputeerde van Financiën heeft altijd de grote opdracht om de procedures op dat punt scherp in de gaten te houden. Het werd echter nooit rigide op de verkeerde manier. Er was altijd ruimte om verder te gaan.

In die geest en met die bestuurlijke stijl – eerlijk, fair, deskundig en heel hard werkend – heb jij enorm veel resultaten geboekt. Ook hier weten wij dat je zeker bij infrastructurele projecten altijd voortbouwt op het

werk dat eerdere collega's hebben gedaan. Maar je ziet in sommige dossiers wel een beslissende tournure, een wending naar echte besluitvorming. Mag ik de N69 noemen, waar zo veel mensen van afhankelijk zijn voor hun verkeersveiligheid. In Nederland kan nooit meer iets simpel en snel, het is altijd complex, er zijn veel belangen mee gemoeid. In die heel complexe afweging van veel ingewikkelde belangen is de provinciebestuurder op zijn best. Die moet wegen, die moet zien wat er allemaal speelt, welke emoties er in een dossier zijn. Je was aanwezig en je hebt het gerealiseerd. Het is klaar. Het is besloten.

De ov-concessie, ook zo'n team. Velen van u herinneren zich nog dat hier vaak veel buschauffeurs op het plein waren, niet alleen mooie maar ook heel boze. Sommige mensen verdenken ons ervan dat er daarom nu veel bomen staan, maar dat is echt niet de reden waarom het plein leeggemaakt is, maar dit terzijde. Het was een lastig dossier met een hoog afbreukrisico. Ook hier gaat het om besluiten die elke dag echte betekenis hebben voor veel Brabanders. Hoe richten wij met steeds minder middelen het bussysteem goed in? Durven wij ook goed na te denken over nieuwe manieren om dat vervoer goed te organiseren? Zoals Yves de geograaf nooit ver weg was, was bij Ruud van Heugten de logistiek deskundige nooit ver weg. Passie, deskundigheid, resultaatgericht en ook mag ik jouw enorme inzet noemen op de verbetering van de begroting, op het transparant maken daarvan om met de Staten van Brabant een helder debat te hebben in een tijd van waarin de middelen niet meer tot de hemel reiken, als dat al ooit het geval was, en scherper gekozen zal moeten worden. Dan is een begroting een document dat de politieke besluitvorming moet helpen. En dan ben jij op je best. Want ondanks het feit dat je in die mooie act in Den Haag van dat Kamerlid ons ontroerde en waarin wij zagen dat je onvermoede talenten had, houd je natuurlijk uiteindelijk best wel van politiek. Zo'n debat, even prikken – let bij Ruud altijd op de tussenzinnetjes – dan gaan je ogen glimmen. Je vond het leuk in de Staten en je vond het noodzakelijk om over belangrijke dossiers echt met elkaar te spreken. Je was niet alleen een ingenieur, je was ook een democraat, iemand die vond dat hier in dit huis de uiteindelijke besluitvorming moet plaatsvinden, maar wel goed voorbereid, eerlijk, op basis van goede argumenten en met een begroting die klopt. Als er een legacy is die wij aan jou te danken hebben, is dat het feit dat Brabant zijn financiën op orde heeft. Ook in de vermogende zin geldt dat er de afgelopen jaren zorgvuldig is geopereerd dankzij jouw grote kennis en jouw fabelachtige dossierkennis zijn ook de immunisatieportefeuilles en onze beleggingen op orde. In een tijd waarin wij geconfronteerd worden met de verplichting schatkistbankieren, iets wat Brabant miljoenen per jaar kost, is de schade beperkt gebleven dankzij jouw grote deskundige inzet. Wij vonden manieren om de schade van Haagse regeldrift te beperken. Jij zag altijd wel een mogelijkheid om het op de ene of de andere manier goed te regelen voor Brabant! Ruud, het provinciebestuur is jou zeer dankbaar, wij allen voor die enorme jarenlange inzet.

Je hebt nu besloten een andere weg te kiezen en jouw grote gaven en talenten in te zetten buiten de politiek, misschien dichtbij het openbaar bestuur, in het bedrijfsleven. Wij zullen het binnenkort wel van je horen. Ik heb ook begrepen dat er meer tijd zal komen voor Sonja en voor allerlei activiteiten in en om het huis. Ik heb zelfs begrepen dat er systematisch toezeggingen in beeld zijn gebracht om zelfs in Vlissingen muren te gaan schilderen bij een van je kinderen die in al jouw speeches wel naar voren kwamen. Wij herinneren ons het varen onlangs met de koningin op het nieuwe kanaal.

Ruud, je hebt veel bereikt. Je was een stabiele deskundige factor in het college. Daarvoor wil ik jou namens ons allemaal zeer hartelijk danken. Ook voor jou is er een aandenken in de vorm van een mooie pen die je dichtbij je hart kunt dragen. In die pen is de symboliek van je portefeuille vervat. De anderen zien dat ook pas als zij hem uitpakken. Dat komt vanavond wel, maar bij jou kan ik het alvast verraden, het is niet toevallig deze pen geworden! Ik wil je nogmaals hartelijk danken en ik kom hem je graag overhandigen.

(De voorzitter overhandigt gedeputeerde Van Heugten een pen en een bos bloemen)

(applaus)

Dan is nu het woord aan de fractievoorzitter van het CDA, mevrouw Van der Sloot.

*Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Beste Ruud. Vandaag is een moment van afscheid van de Brabantse politiek; de politiek waar jij 17 jaar geleden per ongeluk in terecht bent gekomen. Een mooi verhaal. Want toen jij in de wijk Brouwhuis in Helmond kwam wonen, werd jij secretaris van de wijkraad om mensen in de wijk beter te leren kennen. Toen zes weken later de voorzitter opstapte, werd jij alsnog voorzitter van de wijkraad onder het motto "Wie A zegt, moet ook B zeggen" en dat spreekt echt voor je. Op deze manier ben je in gemeenteraad gerold, toen een gemeenteraadslid uit de wijk ermee ophield. Vier jaren later werd je de CDA wethouder in Helmond. In 2006 mocht je Brabant vertegenwoordigen in de Tweede Kamer, een tijd waar je goed op terugkijkt. De "Wet van Heugten" is een feit. Wonen in plattelandswoningen is dankzij jouw inzet mogelijk gemaakt. Daar zijn wij trots op.*

Na 3 jaar Den Haag werd je door het CDA in Brabant gevraagd voor een overstap naar het provinciebestuur. In no-time heb je je als gedeputeerde de portefeuille veehouderij eigen gemaakt en dat leidde tot goede debatten over de Verordening Ruimte en tot vernieuwing in ons beleid met respect voor wat er leefde onder de Brabanders.

Hans Wiegel noemde je in 2011 de verbinder tussen VVD en SP in de formatie. Die rol herken ik ook in de onderhandelingen van dit jaar. Dank je wel dat je jouw kennis en kunde wilde inzetten om onze tweede CDA onderhandelaar te zijn.

Ruud, de portefeuille mobiliteit en financiën past je als gegoten, niet in de laatste plaats omdat je een achtergrond hebt in de logistiek. De commissaris zei het al. Deze collegeperiode startte in een lastige tijd voor de provincie: nog midden in economische crisis. Die periode paste ook wel bij jou als bestuurder: het vraagt om handen uit de mouwen met een stip op de horizon en een no-nonsens mentaliteit. Die no-nonsens mentaliteit combineer je met een enorm plichtsbesef. Als provinciebestuurder moet je soms lastige beslissingen nemen in het belang van de hele regio. Dan hoef ik de regio Eindhoven alleen maar te noemen waar zeker een oplossing voor de bereikbaarheid nodig is. De media en ook collega's in de Staten hebben je daar een bepaald imago aangemeten. Dat imago weerleg ik. Ken je het verhaal van de kloostertuin nog? Na een goede ontmoeting met de zusters en zoals ik heb begrepen zelfs een uitgebreid diner, kreeg je een handgemaakte kaart met dank voor het fijne gesprek. Het effect van de ontmoeting? De plannen voor het tracé zijn verder aangepast en de kloostertuin is gespaard gebleven. Het tekent de wijze waarop jij je taak serieus neemt: tot in de details!

Je vertelde me pas dat een van de mooiste onderdelen van je portefeuille de verkeersveiligheid is. Met veel succes heb je ingezet op het programma NUL verkeersdoden in Brabant, met jong en oud. In de afgelopen jaren hebben bijna 700 basisscholen het Brabants Verkeersveiligheidslabel gekregen. Dat is een prestatie van formaat die je niet aan de grote klok hangt. Nee, die lever je gewoon!

Ruud, als ik dan kijk welke projecten je gerealiseerd hebt in de afgelopen jaren, dan is dat bijna onmenselijk, niet voor te stellen. Ik noem er een paar: de verbouwing van de N261 Tilburg - Waalwijk, het verdiept spoor bij Vught, N69 Eindhoven - Valkenswaard, de verbreding van de N279 tussen Den Bosch en Veghel, de Snelfietsroute tussen Den Bosch en Oss, de Randweg Zundert, de Rondweg Oudenbosch, de Zuidoostelijke Randweg om Haps. Het lijkt wel alsof ik de fileberichten voorlees, maar jij hebt juist minder files gerealiseerd. Het is bijzonder dat de officiële openingen allemaal in de komende periode vallen. Het is eigenlijk een gespreid bedje voor je opvolger. Die krijgt als belangrijkste taak Ruud's lintjes door te knippen.

Jouw inhoudelijke kennis in alle dossiers is fenomenaal. Dat heeft ook een keerzijde. Ik heb begrepen dat de ambtenaren best wel lui werden van jouw dossierkennis. Als een ambtenaar bij Ruud kwam met een ingewikkeld dossier, dan had Ruud meteen een haarscherpe analyse klaar én de oplossing. En menig

gedeputeerde moest tijdens Statenvergaderingen ambtelijk gered worden door briefjes met antwoorden op de gestelde vragen maar dat was bij jou niet nodig, want jouw dossierkennis is beter dan die van het ambtelijk apparaat.

Ruud, je secretaresse noemt je agenda die van een dokterspraktijk met aaneengesloten afspraken tot laat in de avond. De eerste mails die we van jou kregen waren ook vaak net na zessen in de ochtend, de laatste diep in de nacht. En een afspraak overleg om half acht 's ochtends op het provinciehuis? Geen probleem voor Ruud!

In de fractievergaderingen de afgelopen maanden heb je veel van je kennis kunnen overbrengen. Dat hebben wij enorm gewaardeerd. En als er dan een politieke discussie op gang kwam en er plannen werden gesmeed, dan zag ik je ogen schitteren als die van een kwajongen. Je bent een echte politicus in hart en nieren.

In de fractie vroegen we je wat de volgende stappen zijn na dit hoofdstuk in de politiek. Ons advies is om rust te nemen en te genieten van alle zaken die je hebt gerealiseerd, samen met Sonja en je kinderen, want voordat je het weet, zit je in je volgende baan. En een politieke terugkeer? Graag, onze deur staat open!

Ruud, ik wil je namens het CDA danken voor alles wat je voor Brabant gedaan hebt.

(Mevrouw Van der Sloot overhandigt gedeputeerde Van Heugten een bos bloemen)

(applaus)

De **voorzitter**: Het woord is nu aan gedeputeerde Van Heugten.

De heer **Van Heugten** (GS;CDA): Voorzitter. Dank u wel voor uw bijzonder mooie woorden en Marianne bedankt voor je fantastische toespraak.

Nadat ik ervoor gekozen had om te stoppen als gedeputeerde hebben veel mensen mij gevraagd: wat ga je nu doen? Ik moet dan eerlijk bekennen dat ik nog niet weet hoe mijn verdere toekomst eruit zal zien. Dat is bijna net zoals in de zomer van 1997 toen ik er voor koos om mee te doen met de gemeenteraadsverkiezingen. Ook toen had ik nog geen flauw vermoeden dat daarna een lange periode van politiek bestuurlijk actief zijn zou volgen. Eigenlijk was het een beetje uit de hand gelopen hobby, Marianne refereerde er al aan.

Nadat ik was gekozen in de gemeenteraad merkte ik hoe zwaar het was om dat te combineren met een baan in het bedrijfsleven. Vaak was mijn avondeten een broodje bij het tankstation en zat ik in de nachtelijke uren stukken te lezen en bijdrages te schrijven. Het is vanuit die ervaring dat ik vandaag de dag nog steeds veel respect heb voor raads- en Statenleden. En voor u als Statenleden geldt bovendien dat u vaak veel reizen moet maken om vergaderingen op het provinciehuis bij te wonen, of bijeenkomsten elders in de provincie te bezoeken. Het is niet mijn bedoeling om nieuwe Statenleden af te schrikken, maar wel om aan te geven dat het politieke werk een behoorlijke belasting kan zijn en zeker als je net zoals ik van je hobby je werk hebt gemaakt. Dat heeft voor- en nadelen. Je beleeft veel plezier aan je werk, maar je steekt er ook ongemerkt heel veel tijd in. En dan is het vaak worstelen met andere dingen die ook aandacht behoeven, met name je gezin. Bij deze wil ik dan ook mijn kinderen Vera en Luuk en vooral mijn partner Sonja heel erg bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun om mij dit werk te kunnen laten doen, dat ze accepteerden dat ik vaak 's avonds niet kon mee-eten, veel avonden en weekenden weg moest, en als ik dan een keer thuis was meestal zat te lezen of te bellen. En het vreemde is dat je na zo veel jaren die levensstijl normaal gaat vinden. Maar dat is het natuurlijk niet. En dat is een van de redenen geweest om daar bij mijn verdere keuze voor de toekomst nog eens goed bij stil te staan.

Als ik terugkijk op mijn tijd als gedeputeerde dan kan ik stellen dat het niet aan dynamiek ontbroken heeft. Het was alles behalve op de winkel passen. Dat kan met vele anekdotes worden onderstreept. Het begon al bij mijn aantreden in 2009. Ik weet nog, voorzitter, dat u mij de avond voor mijn installatie belde – ik

was nog in het gebouw van de Tweede Kamer in Den Haag – met de vraag of ik de volgende ochtend een uur eerder kon komen. Er moest namelijk meteen een bijzonder besluit worden genomen. Dat was het voorbereidingsbesluit voor een bouwstop van geitenstallen in verband met de uitgebroken Q-koorts. De eerste keer dat de provincie een dergelijk ingrijpend en vergaand besluit nam. Het was het begin van een turbulente periode met veel leed en emoties en een provinciebestuur dat ten volle zijn verantwoordelijkheid nam om in te grijpen en bij te sturen. Bijna legendarisch was het daarop volgende debat over de intensieve veehouderij op 19 maart 2010.

Kort daarna volgden de moeizame onderhandelingen met het kabinet over de decentralisatie van de natuurtaken van het Rijk naar de provincies. Op Prinsjesdag 2010 werden de handtekeningen gezet nadat we de avond ervoor na een ware marathonsessie met maar liefst drie kabinetsleden om half vier 's nachts de laatste onderhandelingen hadden afgerond. Van de troonrede de volgende dag heb ik niet veel meegekregen.

Ook de economische crisis was in volle gang. Onder het motto "geen woorden maar daden" hebben we met concrete plannen en projecten hierop gereageerd: Anticyclisch investeren heet dat.

Bij de presentatie van het beknopte bestuursakkoord in 2011 werd de tijdsgeest door Nico Heijmans als volgt treffend getypeerd: "geen poespas, geen wolligheid, gebakken lucht, ronkende teksten en dikdoenerij, geen opgeblazen bestuur, maar gewoon een middenbestuur dat sober zijn taken gaat uitvoeren, niet meer en niet minder."

In die aanpak heb ik me altijd prima kunnen vinden, zowel op het terrein van financiën als mobiliteit. We hebben dan ook veel bereikt. Zo zijn de voorjaarsnota, de begroting en de jaarrekening duidelijker geworden, concreter, actueler en digitaal te raadplegen. De verschillende investeringsfondsen zijn opgezet, het behoedzame treasurybeleid heeft ondanks de lage rente toch de noodzakelijke inkomsten opgeleverd en de provincie is financieel nog steeds kerngezond. Ik wil alle mensen die hieraan meegewerkt hebben, met name de medewerkers van FPC onder leiding van Patricia Nieuwenhuis, bedanken voor hun geweldige inzet.

Op het terrein van mobiliteit zijn de prestaties van de afgelopen jaren indrukwekkend. Het is voor nu veel te veel om die allemaal op te noemen en alle mensen daarvoor individueel te bedanken. Maar niet onvermeld mag blijven dat de volgende teams onder leiding van Michèle Klavervijk en Noud Derks wat mij betreft een grote pluim verdienen: het team Openbaar Vervoer en Spoor, Fiets in de Versnelling, Beter Benutten, Verkeersveiligheid, Verkeersmanagement, Goederenvervoer en de kanalen, de luchthavens, de bouw- en vastgoedbureau's voor de komoleidingen en reconstructies, in het bijzonder de N261, de weg van de Toekomst in Oss, de N279 Noord, het huzarenstukje van de N69. Cees van de Boer je bent een held en dat geldt ook voor Gert-Jan Koolen en het team van de noordoostcorridor. En niet te vergeten onze gladheidsbestrijders en weginspecteurs. Dank jullie wel voor het vele goede werk dat is en nog steeds wordt verzet.

Jan Brenninkmeijer citeerde bij zijn afscheid het gedicht van Bram Vermeulen over het verleggen van een steen in de rivier. Nou dames en heren, ik kan u vertellen dat er in deze periode heel veel stenen zijn verlegd en gelegd. Dat is geen makkelijke opgave want vaak roepen veranderingen weerstand op. Dat is overigens van alle tijden. Zelfs bij de bouw van de Eiffeltoren was er fel protest vanuit de lokale bevolking. In onze tijd waarin werkelijk elke vierkante meter ruimte is belegd met veel belangen, zijn conflicten onvermijdelijk. De een zijn droom is vaak de ander zijn nachtmerrie. En wat voor de een een ambitie is, kan zo maar voor de ander een obsessie worden. In de ogen van de voorstanders word je op handen gedragen, in de ogen van de tegenstanders word je verguisd. In die wetenschap waardeer ik des te meer de vaardigheden en inzet van onze medewerkers en partners en ben ik extra trots op het bereiken van zo veel resultaten.

Verrast was ik door het recente commentaar van sommigen dat het uitzonderlijk en eigenlijk not done was dat een gedeputeerde soms zelf optrad bij gemeenteraden en contact had met individuele raadsleden.

Voor mij is het juist vanzelfsprekend, en vaak gebeurde het ook op verzoek dat je zeker bij grotere projecten actief deelneemt aan de lokale dialoog en niet alleen vanuit dit provinciehuis bestuurt. En uitzonderlijk was het geenszins: in totaal heb ik maar liefst 25 keer in 19 verschillende gemeenten opgetreden bij een raads- of commissievergadering, nog los van de talloze informatieavonden voor het publiek.

Voorzitter, ik kon mijn werk als gedeputeerde doen dankzij een goede dagelijkse ondersteuning. In het bijzonder dank ik Nicole van Engelen, Catelijne Thomassen en Mirjam van Kampen voor hun loyale zorg en toewijding. Dat geldt ook voor de bodes Mohamed en Joop, de catering en de chauffeurs.

In het team van GS was het fijn samenwerken in een goede en harmonieuze sfeer. Dank Yves, Brigitte, Bert, Johan en Annemie voor jullie collegialiteit en vriendschap.

Voorzitter, Wim, als teamleider heb jij daarin een bijzondere rol vervuld. Ik heb veel waardering en bewondering voor je scherpe oog voor zowel inhoud als relaties en ik verwonder me nog steeds over je tomeloze energie en inzet. Het was me een genoegen om met je te mogen samenwerken.

Tot slot, neem ik afscheid van u als Staten. De samenwerking met u en de griffie, in het bijzonder met mijn buurvrouw Cathelijne, was constructief en heel productief. Het debat met u was dikwijls een lange zit en door het toenemend aantal partijen en sprekers zal dat niet veel korter worden vrees ik. Het zou echter jammer zijn als dit ten koste gaat van de interesse voor de debatten bij het publiek. Daar ligt voor u een uitdaging. De belangrijke onderwerpen en de besluiten in deze zaal verdienen zonder meer de aandacht van veel Brabanders.

Ik vond het dan ook een eer en het was me een genoegen om Brabant te mogen dienen. Ik dank u voor uw vertrouwen en wens u, het nieuwe college van GS en Brabant alle goeds voor nu en in de toekomst. Dank u wel.

(staande ovatie)

*De **voorzitter**: Lieve Brigitte en Arjen, Suzanne en Erwin. Jullie zijn ook in de zaal. Ik heb jullie gespot: het team Van Haften zal ik maar zeggen, want dat zijn jullie. Ik kom er straks nog even op terug. Jullie hebben ook bij de anderen gehoord dat je dit soort eigenlijk onmogelijke banen alleen maar kun doen als er in je omgeving mensen zijn die offers willen brengen. Want, Ruud, je hebt helemaal gelijk, het is af en toe eigenlijk bij de beesten af en toch en toch en toch, als je Brabant mag dienen, is het niet gauw te veel. Brigitte, je bent al vanaf 2006 lid van het college. Daarvoor was je lid van de Staten. Je hebt veel voetsporen liggen in deze Staten en in de hele provincie. Jij bent net als de andere gedeputeerden niet alleen hier in huis actief, je bent veel buiten, veel bij de mensen, veel in de dorpen en de steden op de plekken waar Brabant bruist, waar Brabant zich opnieuw ontwikkelt. Het zou zo maar kunnen zijn dat zo'n portefeuille cultuur en samenleving, met ook het belangrijke aspect restauratie en erfgoed erin, wordt gezien als het zorgen voor het Brabant van gisteren. Maar niets is minder waar. Jij bent pedagoog en die pedagoog kwam natuurlijk met enige regelmaat terug in die soms toch wat strenge stijl die je nodig hebt als je in een portefeuille cultuur en samenleving door die hele samenleving en het hele cultuurveld eigenlijk soms wordt gezien als een verlengstuk van de politiek om haar zaak voor elkaar te krijgen. Nou dan was je bij Van Haften niet altijd zo maar aan het goede adres! Je zette het accent. Erfgoed, cultuur, samenleving is niet zorgen voor nostalgie, voor het op orde houden van het Brabant dat wij kenden, nee, je had de ambitie om ook in die portefeuilles beslissende vernieuwing klaar te maken, voor te bereiden, tot ontwikkeling te laten komen. Een dorpsontwikkelingsplan is geen plan dat alleen maar bevriest wat was, maar – en daar kwam de pedagoog soms feilloos naar voren – het was een opdracht om het zelf te doen. Je wilde best een stukje mee oplopen, maar alleen maar als de echte ambitie was om het daarna snel zelf te gaan doen. De pedagoog Van Haften drukte haar stempel op de stijl en op de onderwerpen waarvoor zij verantwoordelijk was.*

Vertrouwen in Brabant was de naam van het akkoord dat destijds gesloten werd. Ik heb je daar leren kennen als een onderhandelaar maar ook vooral als een betrokken partner om te komen tot een mooi resultaat voor Brabant. Jij wilt resultaten en ook dat is een lijn die het werk van gedeputeerden kenmerkt. Het gaat om resultaat, om verschil maken, om te laten zien dat het lukt om er te zijn. Ik had een zekere aarzeling om al die resultaten in cijfers te noemen. Die zijn zo te geven, maar het probleem is dat er zo veel cijfers zijn dat ik jou onrecht zou doen omdat je meer gedeputeerde van de mensen dan van de cijfers bent. Zelfs je opdracht in de Jeugdzorg was om bij de daar heersende getalzucht het kind weer in beeld te krijgen. Je hebt altijd een intrinsieke opdracht gehad in de politiek om bij die enorme neiging in onze samenleving om steeds meer vanuit systemen te redeneren, vanuit tabellen en computers, de mensen te blijven zien. En wat was het mooi om ze te zien! Wij hadden elke week veel zaken te bespreken in het college, maar jij was degene die zei: maar nu de afdeling leuk nieuws. En dan meldde je de resultaten en dat waren vaak ontmoetingen. Ik zei al dat cijfers soms niet zo bij je passen maar toch ook wel weer. Je hebt zo veel gedaan. Je hebt zeven complexen onder handen genomen, je hebt vijf grote sportcomplexen gerealiseerd, talloze zo niet alle molens in Brabant zijn gerestaureerd. Mag ik een heel bijzondere noemen? Het museumkwartier, dat prachtige nieuwe Noord-Brabants Museum dat jij en je team met wie je een feilloos samenspel had, binnen het budget en binnen de tijd gerealiseerd hebben. Ik mag dat graag extra beklemtonen als ik weer eens in Amsterdam ben. Wij in Brabant doen het binnen het budget en binnen de tijd. En wat was het een ingewikkelde opdracht, met oude bomen en met belangen in die omgeving. En dan kenmerkt jouw bestuursstijl zich. Je bent een buitengewoon goed geïnformeerde bestuurder. Geen detail van het dossier ontging je, maar je wist ook feilloos wanneer details belangrijk werden, niet te snel, eerst mensen op de beweging organiseren, de details komen dan wel, het andere is eerder belangrijk dan de techniek. Die stijl heeft echt indruk op mij gemaakt. Het is niet altijd het imago dat zorggedeputeerden hebben, maar je bent ook een uitstekend manager. Realiseert u zich dat er tientallen miljoenen bezuinigd zijn in deze provincie op steunfuncties, op mensen tegen je wie je moet zeggen: het is niet omdat het niet goed is wat u doet, sterker nog u verricht uw werk uitstekend, het is ook niet omdat het werk wat u doet niet belangrijk is, het is zelfs heel belangrijk, alleen wij als provinciebestuur hebben besloten dat deze taak niet meer door ons wordt gedaan. U kent allen de kerntakendiscussie. Dan moet je in een traject van soms pijnlijke en lastige besluiten gezag opbouwen. De anekdotes zijn bekend van woordvoerders of medewerkers die met die mensen jouw kamer verlieten en optekenden dat gezegd werd: het is heel erg vervelend maar verdomme zij heeft wel gelijk, wij moeten het anders gaan doen en wij kunnen het anders gaan doen. Dat had te maken met het feit dat jij je over de besluitvorming heen met de dossiers bleef bemoeien ook met de decentralisatie van de jeugdzorg. Point well taken: wij gaan er niet meer over maar in Brabant donderen wij dingen niet over de muur heen. Wij voelen ons als bestuur in het netwerk verantwoordelijk. Dat heb je op een fantastische manier gedaan. Ik geef het je te doen: dat soort bedragen bezuinigen in een veld waarin iedereen alleen maar in de "nee"-stand stond, betrokkenheid organiseren en ervoor zorgen dat het uiteindelijk toch terechtkomt.

Ik ga weer naar cijfers: 200 leefbaarheidsprojecten, 3 dorpenderby's met 27 prachtige projecten in de finale, een onvermoed talent van Brigitte kwam boven. Zij presenteerde alsof het helemaal niets was een televisieprogramma over die derby's op een vlotte en geweldig toegankelijke manier.

Het is ook hier weer niet mogelijk om alle resultaten te noemen. Ik wil nog wel even het accent zetten op wat je gedaan hebt om slim te vernieuwen. Leefbaarheid, erfgoed, het kan zo maar de portefeuille van gisteren worden. Het is mede aan jouw enorme inzet en strategisch vernuft te danken dat je hebt gezien dat Brabant juist in die tradities de vernieuwing vond. Slimme zorg, tradities vernieuwen, het was fantastisch om te zien hoe je tot op het laatst ook internationaal in The Districts of Creativity indrukwekkende speeches hield op internationale congressen die de naam van Brabant ver buiten Nederland groot maken, ook op dit terrein. Wij zijn niet alleen innovatief in onze economie maar ook innovatief in het samenleven.

Een brede blik, een warm hart voor de mensen in Brabant, voor wat ons hier te doen staat en een buitengewoon constructieve collega in het college: altijd kritisch, dossier gelezen, meedenkend en je verantwoordelijk voelend voor de kwaliteit van de besluitvorming die wij samen in het college moeten doen. Jij was niet eerder wethouder, jij was Statenlid geweest. Hoe belangrijk was het dat je als gedeputeerde die achtergrond meenam in het college. Waar wethouders en bestuurders misschien denken dat moeten wij ook nog even regelen, was er bij jou altijd de blik van het Statenlid – Ruud verwees er ook al na – van: is het voldoende voorbereid en doen wij recht aan al die mensen in de Staten die mee willen zorgen voor Brabant. Jij hebt ons er regelmatig op gewezen en gezegd dat moeten wij niet zo doen, dat moet anders, beter. Een stille kracht op de achtergrond maar beslissend aanwezig op de voorgrond als het moest.

Brigite, Brabant heeft aan jou veel te danken. Wij gaan je missen als een warme collega in het college. Ook voor jou wil ik graag een mooie pen beschikbaar stellen. Ik heb wel begrepen dat er iets merkwaardigs gebeurd is, dat je geen vulpen wilt maar een rollerball. Dat kan tegenwoordig allemaal. Wij hebben het er nog weleens over, maar hij is wel heel erg mooi! Ik kom hem je graag aanbieden.

*(De voorzitter overhandigt gedeputeerde mevrouw Van Haften een pen en een bos bloemen)
(applaus)*

Dan is nu wederom het woord aan de fractievoorzitter van het CDA, mevrouw Van der Sloot.

*Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Beste Brigitte. Negen jaar lang was je gedeputeerde voor het CDA en jij was sinds het vertrek van Onno Hoes – dames en heren, u zou het niet zeggen – de nestor van dit college. In die negen jaar heb je ontzettend veel bereikt. Jij bent eigenlijk het levende bewijs dat CDA en vernieuwing prima samen gaan. Want wat heb jij een hoop in beweging gezet de afgelopen jaren. Ik zal een paar voorbeelden noemen.*

Je begon acht jaar geleden met Slimme Zorg. Toen was voor jou al duidelijk dat de zorg anders moest en dat mensen langer thuis moesten blijven wonen. Je wilde niet wachten totdat er een probleem ontstond. Je ging aan de slag met de regel dat de gebruikers vanaf het begin meedachten over het project en dat was nog nooit gebeurd!

Je begon toen ook met de integrale dorpsontwikkelingsplannen. En voor jou was het helder: de dorpsbewoners moesten vanaf het begin bij de plannen betrokken worden. En wat gebeurde er? Gemeenten en hun inwoners gingen samenwerken. Een belangrijke beweging. Daarnaast ontdekten al die Brabanders dat ze veel meer konden dan ze zelf dachten. En dat is de echte winst van de IDOP-regeling die je de afgelopen periode door hebt gezet in het programma Leefbaarheid@Brabant.

Het is al genoemd, de afgelopen periode begon je met een zware taak: er moest flink bezuinigd worden op de steunfuncties: 25 miljoen. Met elke instelling ging je zelf aan tafel. Dat werkte, want deze hele bezuiniging is uitgevoerd zonder gedoe en zonder herrie.

Daarna kon je gaan bouwen. Want van de vijf Essent-dossiers had jij er drie in je portefeuille: de erfgoedcomplexen, Culturele Hoofdstad en het sportplan. Bij de erfgoedcomplexen stelde jij voor op een volledig nieuwe manier te gaan werken. Geen subsidiebeleid, nee. De provincie werd partner in het ontwikkelen en herbestemmen van erfgoed, met als schitterend voorbeeld de Leerfabriek in Oisterwijk. En je ging bouwen aan het Sportplan, waarbij de provincie diverse initiatieven een flinke steun in de rug gaf. Het derde dossier – Culturele Hoofdstad – vinden sommigen niet gelukt, maar daar denken wij echt anders over. Natuurlijk is het ontzettend jammer dat we de titel niet haalden, maar er is heel wel bereikt in de route naar die verkiezing. Er wordt nu door de steden en provincie veel beter samengewerkt op het gebied van cultuur.

We kunnen trots zijn op een gedeputeerde die lef heeft, die ambitie toonde en een avontuur durfde aan te gaan en die op de weg daarnaartoe veel heeft bereikt, en laten we dat niet vergeten, die ervoor zorgde dat er binnen no-time een nieuw plan klaar lag: Brabant C.

Tussendoor was je nog verantwoordelijk voor de gigantische verbouwing van het museumkwartier, het overdragen van de jeugdzorg aan de gemeenten, het wegwerken van de achterstand op onderhoud van monumenten, het jeugdcultuurfonds en het jeugdsportfonds en dan vergeet ik er vast nog een paar.

Brigite, je hebt heel veel bereikt voor ons allemaal in al die jaren. Daarin zie ik twee grote hoofdlijnen. De eerste is dat je altijd de verbinding zoekt met mensen. Jij kijkt wat iets voor mensen betekent. Hoe je mensen erbij kan betrekken. Brigite, jij hebt eigenlijk de participatiesamenleving al uitgevonden voordat Den Haag dat woord kende.

De tweede hoofdlijn is dat jij problemen altijd probeert te voorkomen met jouw feilloze politieke gevoel. En met het voorkomen van problemen haal je niet altijd de krant, maar dan ben je wel een daadkrachtig en resultaatgericht bestuurder. En dat hebben wij gezien. Daarnaast ben je ook nog een heel warm mens: de schouders eronder, eerlijk zijn en vragen hoe het echt gaat met mensen.

Een van de laatste foto's die je op twitter plaatste, vond ik heel sprekend: Brigite die een haan op een kerktoeren zette, want wat heb jij de afgelopen jaren veel haantjes op hun plek gezet als enige vrouw in het college! En die vrouwelijke touch zet de deur open voor de toekomst. Dus, Annemarie, veel succes. Vanzelfsprekend hadden wij graag meer vrouwen in het college gezien.

Ik sluit af. Brigite, ik denk dat wij ons geen zorgen hoeven te maken over jouw toekomst, want voor mensen met jouw kwaliteiten is altijd wel een plek. In de eerste plaats binnen onze vernieuwde CDA fractie waar we ontzettend blij zijn met jouw inzet, inbreng en ervaring.

Brigite, dank je wel voor alles wat je voor de Brabanders gedaan hebt!

*(Mevrouw Van der Sloot overhandigt mevrouw Van Haaften een bos bloemen)
(applaus)*

*De **voorzitter**: Het woord is aan gedeputeerde Van Haaften.*

*Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (GS;CDA): Goedemorgen dames en heren. Het is natuurlijk een bijzonder moment: mijn afscheidsspeech als gedeputeerde. Ik sta hier met heel veel gevoelens door elkaar heen: trots, dankbaarheid, nieuwsgierigheid naar de toekomst en ook een beetje weemoed, maar zin in de toekomst overheerst toch wel. U begrijpt dat al die positieve woorden van vandaag daar goede moed voor geven.*

Het zal u niet verbazen dat mijn bijdrage vanmorgen gaat over de toekomst, over de vele veranderingen die in de samenleving gaande zijn en natuurlijk over mensen, want zij maken die toekomst!

Lang geleden vond ik een gedichtje dat ik bewaarde. Ik wist niet dat ik het bewaarde voor vandaag. Het is een gedichtje van Antoine de Saint-Exupéry: "Wanneer je een schip wilt gaan bouwen, breng dan geen mensen bijeen om timmerhout te sjouwen of te tekenen alleen. Voorkom dat zij taken ontvangen, deel evenmin plannen mee, maar leer eerst mensen verlangen naar de eindeloze zee."

Die mij wat beter kennen, zullen hierin herkennen hoe ik graag werk. Alleen op basis van een gedeelde visie op de toekomst – dat verlangen naar de zee – kun je moeilijke klussen klaren zoals het traject op weg naar Culturele Hoofdstad, zoals die bezuinigingen op een tiental steunfuncties of de overdracht van de Jeugdzorg.

Om dit werk goed te kunnen doen, heb je mensen nodig die je de ruimte geven, die je willen inspireren. Ik ben in mijn periode als bestuurder duizenden mensen tegengekomen. Van elke ontmoeting en van elk gesprek heb ik iets meegenomen. Het is natuurlijk wel riskant als ik personen ga noemen die voor mij belangrijk zijn, want dan noem ik anderen dus niet en toch doe ik het. Ik wens iedereen toe ergens op zijn

levenspad iemand als Jan Meeuwis te ontmoeten. Mijn politieke leermeester noem ik hem altijd. Met zijn feilloze Fingerspitzengefühl en zijn enorme mensenkennis. Hij leerde mij dat je problemen soms even moet laten rusten om te kijken of zij zichzelf misschien oplossen. En dat blijkt ook geregeld zo te zijn. Zijn uitspraak "je moet communiceren als het niet nodig is" is een gevleugeld gezegde geworden. Dank je voor je vriendschap.

Ik wens ook iedereen ergens in zijn omgeving iemand als Wim van de Donk toe, onze commissaris. Ik kende hem al voordat hij commissaris werd. Hij kan elk onderwerp diepgang geven, de betekenis duiden, de mogelijke verbindingen blootleggen en die diepgang verknoopt hij aan een geweldige passie voor Brabant en voor de publieke zaak. Nog belangrijker: hij geeft onverdeelde aandacht, ruimte en vertrouwen. Dank je voor je positieve energie en voor je mooie woorden van daarnet.

Ik wens ook iedereen een goede thuisbasis toe, want wat heb ik veel steun aan mijn gezin. Arjen, Suzanne en Erwin, drie heel verschillende mensen maar vanuit die verscheidenheid voegen zij elk iets aan mij toe. Zonder het kritisch meedenken, het laconiek relativeren van mijn thuisfront had ik dit werk nooit kunnen doen. Al meer dan 30 jaar door dik en dun. Dank dat jullie er zijn!

Dames en heren. Heel de wereld, echt heel de wereld, is in transitie. Op alle denkbare gebieden zijn er grote veranderingen gaande. Die zijn niet te stoppen, gaan razendsnel en – best lastig soms – niemand weet nog waar al die veranderingen heengaan. In de zorg, in de techniek, in de relatie overheid/burgers, in nieuwe verdienmodellen, in hoe wij willen wonen, in het onderwijs, de media, te veel om op te noemen. Al die transities en transformaties lijken zich naast elkaar af te spelen, elk in hun eigen koker. Maar dat is schijn. Zij hebben allemaal met elkaar te maken, zij hebben allemaal invloed op elkaar en op ons.

De afgelopen jaren hebben wij volop bijgedragen aan die transformaties, bijvoorbeeld via Slimme Zorg om langer thuis te blijven wonen, bijvoorbeeld door nieuwe instrumenten voor het investeren in cultuur, zoals de impuls gelden en Brabant C, bijvoorbeeld door alle ruimte en steun te bieden aan nieuwe vormen van burgerparticipatie. Om te vernieuwen, om bij te dragen aan al die transformaties en die niet in de weg te staan, is een aantal ingrediënten nodig. Alleen maar zeggen dat je wilt vernieuwen, is natuurlijk niet genoeg. Ten eerste kan vernieuwing alleen plaatsvinden met goede mensen in je omgeving, mensen met ideeën, mensen die iets willen. Ik ben ontzettend dankbaar dat ik mede-eigenaar heb mogen zijn van wat mensen in Brabant belangrijk vinden; dat zij hun verlangen naar de eindeloze zee met mij wilden delen en dat wij samen Brabant een beetje mooier hebben gemaakt.

Het tweede belangrijke ingrediënt voor vernieuwing is een scheutje historisch besef. Je kunt immers alleen veranderen als je weet hoe het nu werkt. Dan snap je wat er moet veranderen en welke stapjes er gezet kunnen worden. Zo voorkom je dat je oude wijn uit nieuwe zakken schenkt. Trouwens ook oude wijn is vaak zeer de moeite waard, sommige hebben niet eens een uiterste houdbaarheidsdatum.

Het derde ingrediënt dat ik wil noemen, is een continue bereidheid om te leren. Innovatie zit in mensen. Al die mensen met hun kennis en drijfveren. Ik kwam heel veel mensen tegen van wie ik leerde, bijvoorbeeld de topsporters. Het zijn echte professionals die helemaal gaan voor hun persoonlijke doel maar daarbij niet uit het oog verliezen waar zij vandaan komen, dat zij ooit begonnen zijn bij een amateurclubje en dat zij daar heel veel aan te danken hebben. Zij begrijpen dat je elkaar nodig hebt om verder te komen, ook in je persoonlijke ontwikkeling. Ik leerde bijvoorbeeld van de vaklieden die het restauratieambacht met zo veel kennis en liefde voor erfgoed uitoefenen. Ik raakte diep onder de indruk op de steigers van de Sint Jan, in de zalen van het Brabants Museum, in het ketelhuis van de KVL en in het dorpskerkje in Vessem en zo kan ik nog velen noemen. Ik leerde van al die mensen die elk op hun eigen manier de drijvende kracht waren achter een dorpsontwikkelingsplan, onze beroemde IDOP's; mensen soms die een heel dorp op sleeptouw namen, die precies weten wat hun dorp nodig heeft, die tegen hun gemeentebestuur zeggen: dit gaan wij doen en als je slim bent, doe je mee. Dan maak je echt de slag van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Ik heb er enorm van genoten om met deze mensen samen te werken.

Het laatste ingrediënt voor vernieuwing dat ik wil noemen, is creativiteit. Dat heb ik natuurlijk geleerd van al die cultuurmakers in Brabant die ons met hun kunst inspireren en op ideeën brengen. Creatief denken wordt gevoed door cultuur. Cultuur is dus echt noodzakelijk in een maatschappij die zich vernieuwt. Al die transformaties die ik net noemde, leiden ertoe dat mensen elkaar opzoeken, dat mensen elkaar vinden in netwerken, niet meer op basis van gedeeld gewin, niet alleen op basis van gedeelde belevenissen maar op basis van gedeelde betekenissen. U voelt hem aankomen hé? Hier komt cultuur om de hoek kijken. Die betekenissen worden verbeeld en tastbaar gemaakt door cultuur. Cultuur gaat niet over een avondje uit, maar over betekenisgeving, over waarden delen, cultuur opent je ogen en daarmee je geest, als je tenminste durft! Cultuur creëert een leefklimaat waarin ruimte is om anders te denken, waaraan iedereen mee mag doen, waarin mensen met elkaar in gesprek gaan over wat belangrijk is, wat mooi is en wat lelijk. Cultuur is geen luxeartikel alleen beschikbaar in tijden van voorspoed als een soort luxe broodbeleg; cultuur is een basiscomponent voor de samenleving, cultuur is als gist in het brood, cultuur is broodnodig. Tot slot komt ik tot het welhaast onvermijdelijke dankwoord. Allereerst bedank ik de leden van deze Staten en de leden die de afgelopen jaren in de Staten zaten voor het vertrouwen dat zij mij hebben gegeven. Wij hadden stevige discussies maar uiteindelijk kon ik mijn werk daardoor beter doen. Dank daarvoor. Ik bedank Gedeputeerde Staten, mijn huidige collega's en de collega's in eerdere colleges voor de prettige samenwerking. Ik ben geen dag met tegenzin naar mijn werk gegaan en daaraan hebben zij een belangrijke bijdrage geleverd.

Ruud wil ik heel even speciaal noemen. Dank voor al het sparren, voor het heel vaak heel even bij elkaar binnenlopen en dank voor het vertrouwen dat wij elkaar vanaf dag één hebben gegeven. Dat geldt ook voor de CDA-fractie en alle leden in de afgelopen periodes. Zij gaven mij het vertrouwen tot drie keer toe dat ik een goed bestuurder zou zijn en ik realiseer mij hoe bijzonder dat is.

Ik dank alle ondersteunende diensten in dit provinciehuis: de mensen van de catering, de chauffeurs, de bodes, de mensen van het dienstenplein, de schoonmakers, bedankt dat jullie er altijd waren als het nodig was. En ik bedank mijn mensen intern: de ambtenaren van cultuur, erfgoed, sport, leefbaarheid, gezondheid en zorg. Zonder hen had ik niets gekund de afgelopen jaren. Ik noem ze "mijn" mensen, niet omdat ik vind dat zij voor mij werken, maar omdat wij samen werkten aan hetzelfde doel. Wij hebben samen het verlangen naar de zee gedeeld en vormgegeven, zal ik maar zeggen. Hun expertise, inzet, kritische blik en loyaliteit hebben ervoor gezorgd dat wij gezamenlijk al die resultaten hebben geboekt en dat er draagvlak was voor moeilijke besluiten. Binnenkort is er gelukkig nog uitgebreider gelegenheid om "dank jullie wel" te zeggen uit de grond van mijn hart.

En dan mijn team B zoals zij zichzelf noemen. Ik zou het zelf nooit bedenken, maar zo heten wij in de app-groep: secretaresse, bestuursadviseur en woordvoerder, wij kunnen elkaar blind vinden, wij steunen elkaar en zeggen elkaar ook nog eens lekker de waarheid als dat nodig is. Wij nemen nog in kleine kring afscheid van elkaar en dan zal ik elk van hen persoonlijk toespreken. Voor hier: dank je wel Karin, Marie-Louise, Ellen en eerder Jolanda, Celine en Monique.

Tot slot noem ik nogmaals al die mensen extern waarmee ik samen heb gewerkt. Ik ben blij dat zij mij de kans hebben gegeven. Al die mensen, te veel om op te noemen, ben ik dankbaar voor de samenwerking. Zij waren onmisbaar, zij gaven mij energie. Samen kunnen wij trots zijn. Die mensen geven elke dag een gezicht aan mijn motto, een motto dat ik al jaren gebruik en waaraan ik ook in de toekomst vasthoud: Samen maken wij Brabant!

Dank u wel.

((staande ovatie))

De voorzitter: *Op 5 juni aanstaande komt Brabant van deze drie kanjers afscheid nemen. Het zal druk worden. Wij ontmoeten elkaar dan om nogmaals dank je wel te zeggen voor het vele werk.*

Nu is het tijd voor een schorsing, een kopje koffie en misschien voorlopig een laatste handdruk hier op het Statenveld.

De vergadering wordt van 11.15 uur tot 11.35 uur geschorst.

Bestuursakkoord 2015-2019 en bepaling aantal zetels in Gedeputeerde Staten

*De **voorzitter**: Ik heet aan begin van de heropening van deze vergadering zeer van harte en bijzonder welkom de heer Gert Jan Swinkels, informateur en formateur van het college dat straks zal aantreden en van het bestuursakkoord dat straks zal worden toegelicht en deel zal uitmaken van onze beraadslagingen. Staat u mij toe om hem namens u allen, want dit heeft hij voor Brabant gedaan, te bedanken voor zijn inzet. Gert-Jan, ik wil je namens ons allen bedanken en dit onderstrepen met een bos bloemen die ik graag aan je wil overhandigen met dank voor je enorme inzet.*

*(De voorzitter overhandigt de heer Swinkels een bos bloemen)
(applaus)*

Mijnheer de formateur, als u niet te hard rijdt op zo'n Harley, blijven de bloemen er gewoon aanzitten. Bovendien zijn het stevige in rood wit uitgevoerde bloemen dus die komen veilig thuis. Ik geef nu graag het woord aan de heer Pauli die namens de VVD een korte verklaring zal afleggen over het bestuursakkoord. Daarna is er uiteraard amper tijd om over dat akkoord te spreken. Wij hebben een debat daarover in twee termijnen. In eerste termijn is er een spreektijd van zes minuten voor alle fracties. In tweede termijn is dat drie minuten. Het is gebruikelijk dat het college zwijgt en geen oordeel geeft over moties en amendementen. Het voorstel over het aantal leden van het college van GS komt straks aan de orde.

*De heer **Pauli** (VVD): Voorzitter. 18 maart was een gedenkwaardige dag voor velen van u. Ik heb het niet over de uitslag maar wel over het feit dat wij heel lang moesten wachten op de definitieve uitslag. De dag daarop is mijn fractie snel aan de slag gegaan, enerzijds hebben wij gekeken wat de uitslag betekende voor de verhoudingen in de Staten en anderzijds welk proces wij zouden gaan volgen. Over het proces wil ik even met u van gedachten wisselen. Ik spreek niet over de inhoud van het akkoord, over de einduitkomst of over de partijen die er uiteindelijk bij betrokken zijn maar over het verloop. Mijn fractie hechtte vanaf het begin van de discussie echt ongelooflijk veel waarde aan een open en transparant proces. In ieder geval naar de mening van mijn fractie zijn wij daarin geslaagd; een proces waarin iedere fractie meetelt, ongeacht of die groot of klein is, waarin ruimte is voor een goed gesprek, waarbij gezorgd is voor keurige verslagen en waarin wij heel transparant en dynamisch praten over alles wat ons gezamenlijk dierbaar is: Brabant en vooral de toekomst van Brabant!*

Al snel viel de keuze op één persoon die wij daarbij dringend nodig hadden, mede op grond van mijn persoonlijk ervaringen in 2010 toen ik lijsttrekker mocht zijn in de gemeente 's-Hertogenbosch. Toen had ik in de persoon van Gerrit Jan Swinkels een uitstekend informateur/formateur, een mensenmens die verhoudingen waardeert, die verhoudingen begrijpt, ruimte geeft voor een goed gesprek en helder van geest is. Na de mooie woorden van de commissaris wil ik ook namens mijn fractie grote waardering en erkentelijkheid uitspreken aan het adres van Gerrit Jan Swinkels en het geweldige team om hem heen: Joks Janssen, Tom Siebeling, Marieke von Berg, Jeroen Deneer en later in de communicatiefase Cathelijne Thomassen en Arnoud Reijnen.

Er is al veel gediscussieerd over het akkoord en over het woord vernieuwing. Laat ik het woord vernieuwing nu eens niet gebruiken maar het gewoon hebben over het proces. Ik geloof met mijn

toekomstige collega's en met de onderhandelaars dat Brabant aan een heel sterke innovatie toe is als het gaat om de omgang met elkaar, omgang met de burgers, omgaan met de maatschappelijke entiteiten en de ondernemers. Dat vraagt innovatie in de manier van denken en in processturing. Als u straks besluit om dit akkoord te omarmen en de voorgestelde gedeputeerden te kiezen, zal ik mij persoonlijk ervoor inzetten dat dit innovatieve veranderen in de denk- en de werkwijze van Staten en GS en in de omgang met de burgers de komende jaren ruimschoots aandacht krijgt. Dat betekent veel ruimte voor debat, veel ruimte voor dialoog, veel ruimte voor betrokkenheid, snelheid van handelen, verfrissend denken en vooral werken aan de volgende generatie Brabanders die ook het recht heeft in welvaart en welzijn in deze prachtige provincie op te groeien.

Ik kijk uit naar die samenwerking. Ik dank nogmaals ongelooflijk hartelijk de informateur/formateur Gerrit-Jan Swinkels voor het bereikte prachtige resultaat. Laat dit het begin zijn van een hele mooie periode in Brabant waar wij gezamenlijk als provinciebestuur werken aan de kracht en de kwaliteit die wij zo omarmen.

Ik wil graag Gerrit-Jan Swinkels nog even persoonlijk gaan bedanken.

De **voorzitter**: Daartoe geef ik u graag de gelegenheid.

(applaus)

Dan beginnen wij nu met het debat in twee termijnen over het bereikte akkoord. Ik merk op dat een aantal sprekers hun maidenspeech houden. Dat geldt voor mevrouw Van der Sloot, de heer Van Overveld, de heer Vreugdenhil en de heer Heijman. Het is in dit huis gebruikelijk dan niet te interrumperen tenzij de spreker aan het begin van zijn betoog aangeeft daartegen geen bezwaar te hebben. Het is ook een goed gebruik dat wij na die maidenspeech even gelegenheid geven voor een korte felicitatie. Het is maar dat u het weet.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter, waarde collega's. Met de titel "Beweging in Brabant" als krachtige metafoor sluit dit bestuursakkoord naadloos aan bij de ambitie en visie van de Brabantse VVD. De VVD wil een Brabants middenbestuur dat op een vernieuwende, ondernemende en toekomstbestendige manier een voortrekkersrol vervult, zowel voor haar inwoners als voor ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit kan zelfs betekenen dat de provincie haar kracht vindt in het loslaten. Want de VVD is overtuigd van de kracht van Brabant en van de Brabander. Ons verkiezingsprogramma ademt dit van voor tot achter uit en dat is naar volle tevredenheid vertaald in de thema's van het bestuursakkoord.

Met een krachtig draaiende economie leggen we de basis voor een goed woon-, werk- en vestigingsklimaat en geven zo onze inwoners en MKB-ondernemers (midden- en kleinbedrijf) de ruimte die ze verdienen. De doelstelling om in 2020 tot de top 5 van Europese kennis en innovatieregio's te horen, blijft onverminderd de ambitie. Dit is de reden dat volop en structureel ingezet wordt op het economisch domein om de o zo nodige dynamiek in de regio's te faciliteren.

Deze inzet leidt tot vernieuwing in denken en doen. We gebruiken de aanwezige denkkraft bij het creëren van living labs die aansluiten bij de maatschappelijke uitdagingen van nu en de toekomst. Door deze denkkraft in te zetten in bijvoorbeeld slimme mobiliteit of slimme zorg stellen we tegelijkertijd onze inwoners en bedrijven in staat om zich verder te ontwikkelen in de richting die men zelf kiest. Dat we ook de toekomst, de jongeren, betrekken in deze vernieuwing is vanzelfsprekend. Want zeker de komende periode moeten wij talent koesteren, behouden en zelfs werven. Dat is een absolute noodzaak.

Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zijn in onze provincie aan de slag gegaan waar soms bestuurders zijn achter gebleven. Een krachtig signaal hierover werd in de vorige periode door de commissie Veerkrachtig Bestuur afgegeven. Veerkrachtig bestuur geldt echter niet alleen voor onze

gemeenten, ook onze eigen bestuursstijl mag, nee móet, zelfs onderdeel zijn van deze vernieuwing. Deze vernieuwing gaat slagen door samen met de regio's het samenspel tussen stad en kleine kern op een integrale manier aan te pakken.

De afgelopen periode, wij refereerden er al aan, is er onder leiding van gedeputeerde De Boer hard gewerkt aan de transitie naar een duurzame landbouw in Brabant. Een agrariër in Brabant kan niet meer stilzitten maar moet volgens de VVD weer trots in zijn buurt kunnen vertellen wat hij doet en hoe hij onderneemt. Dit lukt volgens ons het best als landbouw als een reguliere economische sector wordt gezien die onder voorwaarden ruimte krijgt om te ondernemen. We moeten dus doorpakken op de in de vorige periode ingeslagen weg. Een goede en vitale agrarische sector is van levensbelang voor Brabant.

Mister Chairman. We are proud of the fact that the program "Beweging in Brabant" will be translated into English. We consider this a necessity for an entrepreneurial region in Europe. On the one hand should our international community be able to get more acquainted with the developments in Brabant, but it's also a great opportunity to present our ambitions when going abroad to support our companies in their efforts to build up international trade relations.

Zoals eerder gezegd, ook onze eigen bestuursstijl als provincie is aan vernieuwing toe. Dat geldt ook voor PS. Hoewel democratie natuurlijk werkt met stemverhoudingen tussen meerderheden en minderheden, wil de VVD samenwerken met de fracties waarmee we dit bestuursakkoord in hoofdlijnen gesmeed hebben, maar ook het debat aangaan met onze collega's. Die uitnodiging tot samenwerking wordt zelfs ondersteund met financiële ruimte om goede plannen uit te kunnen voeren.

Ik kom bijna tot een afronding maar niet zonder dat ik vanaf deze plek Gerrit Jan Swinkels en de ambtelijke ondersteuning, Joks, Tom, Marieke en Jeroen, te danken voor hun inzet, flexibiliteit en deskundigheid. Aangevuld met de nodige humor tijdens de schorsingen maakte dat de formatieperiode bijna tot een feestje.

De reacties die de VVD de afgelopen periode na de presentatie van het bestuursakkoord heeft ontvangen, waren bijzonder positief. Dat vervult de fractie natuurlijk wel met enige trots, maar uiteindelijk is de fractie van de VVD ervan overtuigd dat het verschil de komende jaren gemaakt gaat worden door het gewoon te gaan doen. Plannen maken is een middel, realiseren is het doel. Met dat in het achterhoofd is dit akkoord opgetekend en vragen we GS aan de slag te gaan om op een ondernemende wijze te gaan besturen. Daarom dienen wij mede namens de SP, D66 en de PvdA een motie in om GS hiertoe in staat te stellen. Geen fratsen, maar gas op de plank. Dat is de VVD en dat is de reden waarom wij trots zijn op dit een bestuursakkoord.

De voorzitter: Door de leden Van Gruijthuijsen, Heijmans, Hageman en Smeulders wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, kennis genomen hebbend van het Bestuursakkoord "Beweging in Brabant" en de daarbij horende financiële paragraaf;

van oordeel zijnde dat:

- dit bestuursakkoord zijn integrale doorwerking moet hebben in de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering in deze bestuursperiode,*
- dragen Gedeputeerde Staten op:*
- het Bestuursakkoord "Beweging in Brabant" en de daarbij horende financiële paragraaf als uitgangspunt te hanteren voor het te voeren beleid;*
- het bestaande beleid hierop aan te passen;*
- het Bestuursakkoord "Beweging in Brabant" als leidraad te hanteren voor het opstellen van de begrotingen in deze bestuursperiode,*

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M2.

Nu is het woord aan mevrouw Van der Sloot van de fractie van het CDA voor haar maidenspeech.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Zoals de in de Nederlandse top 40 op nr. één staande Kenny B in "Praat Nederlands met mij" vraagt, zal ik mijn speech gewoon in het Nederlands houden. Brabant staat er goed voor, zo schrijft dit college. In de loop van de tijd heeft Brabant zich door verbinding en vernieuwing ontwikkeld tot een sterke provincie waar het goed wonen en werken is. Ik ben er trots op dat wij als CDA de afgelopen 35 jaar met succes aan dit Brabant hebben mogen bouwen, in het hart van het bestuur, met ziel en zaligheid, want het CDA gaat 100% voor Brabant.

Wij willen het nieuwe college feliciteren met het collegeakkoord. We hopen oprecht dat u een stabiele en goede coalitie voor Brabant zal zijn, dat u de verschillen tussen uw coalitie en onze oppositie weet te overbruggen en de bewegingen in Brabant kan bijhouden.

Ik wil in mijn bijdrage ingaan op het akkoord: op de goede punten en de verbeterpunten die wij zien. Voor ons is het akkoord een abstract verhaal, waarin de winnaar van de verkiezingen, de VVD, door links gedoogd wordt. Met twee duidelijke zoethoudertjes: het strooigeld voor economie en de bevriezing van de opcenten. De beweging naar een bereikbaar Brabant wordt niet gemaakt. Dat is jammer, zeker voor de Brabantse ondernemer. De verliezer van deze verkiezingen, de PvdA, heeft in de onderhandelingen aan het langste eind getrokken. Want elk voorstel moet vanwege de Omgevingsvisie of de centen eerst langs de Directeur van dit college.

Goede punten van dit akkoord zijn: het bestaand beleid (een inkoppertje van onze kant), het investeren in de vrijetijdsector en de economie van West-Brabant en verder de uitgangspunten dat energie en landbouw duurzamer moeten en mest een grondstof is. Innovatie vinden wij positief, maar wel volgens het gazonprincipe, want het gras gaat niet harder groeien als je aan de sprietten trekt maar wel als je de bodem goed voedt.

De verbeterpunten en wat het CDA belangrijk vindt voor de toekomst van de Brabantse politiek, laten zich samenvatten door 3 D's: dichtbij, degelijk en duidelijk.

Ik begin met dichtbij. Stel je voor je bent geen jonge frissenker die dagelijks bruisend als launching customer cleantech producten benut van de agricultural innovation campus, wonend in een living lab waar radicale innovatie en design denken hand in hand gaan met kenniscirculatie, laat staan dat je je kwalificeert voor het international talent acquisition program als vergroenende katalysator van een slim agglomererend ecosysteem van open innovatie, maar je bent gewoon een hardwerkende Brabander uit 't Zand. Dat is dan jammer, maar helaas.

Dit college is met grote woorden, snel thuis. Senioren zijn in dit akkoord vergeten. Daarvoor dienen wij samen met 50PLUS graag een motie in. Het sportbeleid wordt gemarginaliseerd. Want zoals u dat noemt "middelmatige sporten" zetten Brabant niet in beweging. Dat zien wij anders.

Het uitgangspunt van het CDA is dat de provincie er voor de Brabanders moet zijn en niet de Brabanders voor de provincie. Dat "dichtbij" gaat u van ons zien de komende jaren.

Ik kom bij de tweede D: degelijk. Tijdens de campagne maakte ik me zorgen over de financiële discipline van een aantal partijen. Die zorgen heb ik na het lezen van dit akkoord nog steeds. Het laatste deel van de investeringsportefeuille wordt al uitgegeven voordat het helemaal binnen is. En was het niet beter geweest eerst de resultaten van de recent ingestelde fondsen af te wachten voordat wij gaan uitgeven?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot, u hebt nog één minuut.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ook meer reguliere investeringen lijken nu met het eenmalige Essent-geld te worden betaald. Dat helpt de degelijkheid niet.

Wij vinden dat duidelijkheid belangrijk is, de derde D. Brabant verdient dat het hele collegeverhaal eerlijk en duidelijk verteld wordt en dat het niet blijft bij mooie woorden. Wij zien dat de coalitiepartijen lief voor elkaar zijn geweest, want Brabant zou volgens hen in beweging moeten komen zonder concrete doelstellingen en met een flinterdun financieel verhaal. Er is dus niets voor ons om dit college op aan te spreken of af te rekenen.

Ik sluit af. Op dit voor ons historisch moment kan ik u melden dat wij ons 100% gaan inzetten voor het CDA-beleid in de Staten, voor steden, voor het stedelijk gebied, voor bereikbaarheid, kleine kernen, sport, cultuur en erfgoed. De Brabanders hebben ons dat mandaat gegeven. We zullen als oppositiepartij gaan voor de Brabanders en al hun idealen en daarbij zullen wij uw goede voorstellen steunen, uw slechte plannen afwijzen en die bijstellen waar mogelijk. Dichtbij, degelijk en duidelijk, dat is waar het CDA 100% voor gaat!

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw maidenspeech en wil u graag de daarbij behorende bloemen overhandigen.

(de voorzitter overhandigt mevrouw Van der Sloot een bos bloemen)
(applaus)

Door de leden mw. Van der Sloot en Van Overveld wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat;

- de doelgroep senioren gezien de demografische ontwikkelingen sterk groeiende is;
- deze doelgroep ondersteund dient te worden op het gebied van wonen, werken en zorg;
- deze thema's tot de kerntaken van de provincie behoren,

constaterende dat

- er in het Bestuursakkoord 2015-2019 niets over seniorenbeleid staat geschreven;
- er veel kansen zijn om op samen met de Brabanders een seniorenbeleid te maken,

dragen Gedeputeerde Staten op:

- duidelijk seniorenbeleid te ontwikkelen gericht op wonen, werk en zorg en dit beleid binnen afzienbare tijd voor te leggen aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M3.

Door het lid mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019

constaterende dat:

- de fracties van de VVD, SP, D66 en PvdA in korte tijd veel moeite en inspanning hebben gepleegd om tot een collegeakkoord voor Brabant te komen;
- doel van het collegeakkoord is om Brabant (nog meer) in beweging te zetten;
- deze beweging, zoals terecht beschreven in het akkoord, vooral moet komen van de Brabantse werknemers, werkgevers, onderemmers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties zelf;

- een bestuursakkoord uiteindelijk wordt geschreven voor al deze bovengenoemde belanghebbenden en de richting, taal en concrete uitwerking voor hen volstrekt duidelijk moeten zijn, overwegende dat:
 - de CDA-fractie, net als andere organisatie/instellingen in onze Brabantse samenleving zoals de BZW, scherpte en concrete uitwerking op beleidsdossiers mist en duidelijkheid wenst;
 - dit niet concrete bestuursakkoord een goede democratische controle door Provinciale Staten in de weg staat, daar er te weinig concrete, harde afspraken vastliggen waardoor richting en duidelijkheid in dit bestuursakkoord ontbreken,
- verzoeken het college van GS:
1. het collegeakkoord concreet en duidelijk te maken door op portefeuilleniveau een lijst met concrete afspraken en actiepunten te voegen, zodat Brabantse ondernemers, werknemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties begrijpen waar dit college de komende vier jaar aan gaat werken;
 2. een gedegen en diepgaande financiële uitwerking van het collegeakkoord te overleggen zodat Provinciale Staten duidelijk weten en kunnen controleren wat er met de Brabantse financiën gebeurt, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M16.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. De heer Van Gruijthuisen deed zijn verhaal voor een groot deel in het Engels, mevrouw Van der Sloot zei: ik doe het gewoon in het Nederlands en dan kan ik niet anders dan het in het Brabants doen. Ik zou zeggen: het is een keigoed bestuursakkoord!

De verkiezingsuitslag van 18 maart liet een behoorlijke versnippering zien in de Brabantse politiek. Er was nog een meerderheid voor de bestaande coalitie maar die was zeer beperkt. Eigenlijk was toen al te voorzien dat deze onderhandelingen niet zo gemakkelijk zouden kunnen worden. Tijdens en na het proces is er van alles gezegd over dat onderhandelingsproces. Er zijn woorden gebruikt als dubbelspel en ik las ook weleens machinaties. Ik kan hier elk Statenlid recht in de ogen kijken. De SP heeft op geen enkel moment dubbelspel gespeeld of gemachineerd en ik heb ook niet gemerkt dat anderen dat gedaan hebben. Ik ben bijzonder tevreden over de eerlijke wijze waarop wij dit onderhandelingsproces met alle fracties gevoerd hebben en daar ben ik trots op!

Het resultaat is uiteindelijk dat er een coalitie is, bestaande uit vier partijen; vier partijen die uiteraard tot een bestuursakkoord zijn gekomen. Ik wil aan de hand van een zevental punten kort aangeven waarom de SP zich uitstekend kan vinden in dit bestuursakkoord. Laat ik echter ook meteen eerlijk zeggen dat de taal van het bestuursakkoord wel wat Brabantser en wat gewoner gekund. Dat ben ik met iedereen eens. Ik complimenteer mevrouw Van der Sloot met de manier waarop zij een aantal van die fantastisch newspeakwoorden bij elkaar wist te brengen. Uiteindelijk behoor je zo'n bestuursakkoord te beoordelen op de inhoud. Ik kijk even naar de formateur want die had dat toch ook duidelijk als doelstelling: een kantje of tien, twaalf was toch eigenlijk wel genoeg geweest.

Ik kom bij het eerste punt dat deze onderhandelingen erg heeft beïnvloed, namelijk die ene weg bij die twee grote steden in het zuidoosten van Brabant. Ik ben heel blij te constateren dat het in Brabant nog zin heeft om te gaan stemmen want de verkiezingsuitslag heeft nu eenmaal onomstotelijk laten zien dat er in deze Staten geen meerderheid is voor dat stuk weg. Ook al begrijp ik dat het voor sommige fracties niet is was zij graag wilden, zou ik toch willen zeggen: Ben trots dat je hiermee wel geluisterd hebt naar de uitspraak van de Brabantse kiezer, daarvoor zitten wij uiteindelijk in deze Staten. Ik wil daarbij meteen zeggen dat juist omdat er in deze coalitie een aantal verklaarde tegenstanders van die Ruit zitten, de SP en ik weet zeker dat ik ook voor de andere fracties spreek, er alles aan gelegen is om ervoor te zorgen dat Zuidoost Brabant de komende jaren bereikbaar blijft. Het is onze eer te na om tegen die weg te zijn en

vervolgens de zaak te laten vastlopen. Dat zal niet gebeuren en daar kan men in Zuidoost Brabant op rekenen.

Er wordt nog weleens tegen mijn fractie gezegd: De SP en het bestuursakkoord? Het gaat zo veel over economie en dat is toch helemaal niet des SP? Laat ik eigenlijk maar zeggen dat dit juist des SP is. Het zijn met name de socialistische en de sociaaldemocratische partijen die vinden dat een overheid zich met de economie moet bemoeien. Het zijn met name de liberale partijen die zeggen dat je het aan de markt moet overlaten; arbeidsmarktbeleid onzin, de markt moet zijn werk doen. Het is bij uitstek een socialistisch uitgangspunt dat een overheid probeert afspraken te maken met het bedrijfsleven, zich met de arbeidsmarkt bemoeit, et cetera. Wat dat betreft hulde voor dit bestuursakkoord ook omdat die bemoeienis is met de economie natuurlijk een doelstelling heeft. Die doelstelling hebben de vier fracties met elkaar gemeen. Wij gaan voor werkgelegenheid in Brabant en dat doe je door in te zetten op de economie. Dan kom ik terug op de laatste begrotingsbehandeling van de vorige periode. Toen hebben wij geconstateerd dat wij de komende jaren helemaal niets gereserveerd hebben voor economisch beleid. Dan is de logische gevolgtrekking die de vier partijen moeten trekken, dat als wij willen investeren in de economie wij geld moeten vrijspelen voor die economische ontwikkeling. Dat hebben wij gedaan en wij hebben inderdaad echt af en toe hoekjes moeten leegschrapen om daarvoor middelen te vinden.

De voorzitter: *Mijnheer Heijmans, u hebt nog één minuut.*

De heer Heijmans (SP): Voorzitter. Dat meent u niet. Dan ga ik mijn zeven punten terugbrengen tot wat minder.

De voorzitter: *Ik ken u al wat langer!*

De heer Heijmans (SP): Voorzitter. Wij zijn er trots op dat wij bij de landbouw vier uitgangspunten hebben waarmee iedereen in Brabant blij mee kan zijn: gezondheid, diervriendelijkheid, duurzaamheid en maatschappelijke acceptatie. En dan ook nog eens het doel dat in het bestuursakkoord staat, namelijk dat wij de keten op Noordwest Europese schaal gaan sluiten. Het zijn weliswaar nog maar woorden, maar wij gaan er praktijk van maken.

Tot slot: het allerbelangrijkste punt dat niet in het bestuursakkoord staat. Ik heb heel lang onderhandeld met de lijsttrekker van de VVD en hij heeft mij een toezegging gedaan, namelijk dat hier een rookruimte komt. Als die er voor 15 juni niet is, dien ik daarover een motie in!

De voorzitter: *Waarvan akte!*

De heer Van Hattem (PVV): Voorzitter. Een bestuursakkoord met de titel "Beweging in Brabant" is net als het bijgevoegde plaatje op de kaft een "fata morgana": een illusie. En vooral een desillusie, met name voor de automobilist, voor wie er géén beweging in Brabant komt, maar voortdurende files. Geen Ruit om Eindhoven, extra asfalt is een taboe. Met de VVD en hun linkse vrienden aan het roer nog meer stilstand in Brabant.

Het bestuursakkoord is een politiek cryptogram vol holle frasen, vaagheden, ambtelijk jargon en juichende EU-kretologie, wat onbegrijpelijk is voor de Brabantse burgers. Daarom zou "Vervreemding in Brabant" een passender titel zijn geweest. In dit poehaverhaal van living labs, menseneconomie en verduurzaming is het echter als zoeken naar een innovatieve speld in een duurzame hooiberg naar het woord "burger". De burger moet directe inspraak en democratische betrokkenheid kunnen hebben bij het openbaar bestuur. Over gemeentelijke herindelingen wordt geen duidelijkheid gegeven in het bestuursakkoord. De PVV dient

daarom een motie in om herindelingen alléén toe te staan na toepassing van een bindende volksraadpleging.

De coalitie introduceert nu een "frisdenkteam", maar wie gaat dit team selecteren? Wordt dit de zoveelste loot aan de stam van de vele netwerkclubjes, geldverslindende dialoogsessies, inspiratiebijeenkomsten en elitefeestjes? In dat kader willen wij ook graag weten wat de strategie van internationalisering en branding de Brabantse belastingbetaler mag gaan kosten en hoe we inzicht gaan krijgen in de concrete opbrengsten hiervan.

De internationaliseringshosanna is in deze coalitie zelfs zo ver doorgeslagen dat zij, ik citeer: "de verbinding met de agenda van Europa" bejubelen, spreken over "grensontkennende samenwerking" en zich "een regio van Europa" voelen, niet in Europa maar van Europa, oftewel: de Eurocraten zijn de baas en Brussel is hun enige stip op de horizon. Door in dit bestuursakkoord volop in te zetten op de EU-kaders en fondsen, krijgen we de EU-regeltjes er gratis bij. Dit is terug te zien in het wurgende inkoop- en aanbestedingsbeleid, waarbij bedrijven die naar EU-begrippen niet duurzaam of sociaal genoeg zijn moeten worden geweigerd. Zulke EU-bedilzucht en overheidsdwang zijn voor de PVV onaanvaardbaar.

Dit zogenaamd sociaalliberale bestuursakkoord staat niet bol van innovatie maar van overdreven overheidsbemoeienis. Deze coalitie is zo innovatief dat ze in vijf dagen onderhandelen zowaar een banenmachine hebben uitgevonden. Wat er liberaal is aan het potverteren van enorme sommen belastinggeld is onduidelijk, maar nog veel onduidelijker is welke concrete en afrekenbare werkgelegenheidsdoelstellingen er binnen deze bestuursperiode behaald moeten worden. De PVV eist hierover duidelijkheid. Hoe zijn de plannen voor de langere termijn geborgd zodra deze middelen zijn uitgeput? Of valt de banenmachine dan spontaan stil?

Waarom gaan we als provinciale overheid marktverstorend te werk met bijvoorbeeld de nul-op-de-meter-woningen, het organiseren van dancefeesten, de Brabantse Verkoopgarantie en de bemoeienis met de glastuinbouw? Waarom moeten we als provinciale overheid onnodig dure graduate schools opzetten, consumenten beïnvloeden en buitenlandse kenniswerkers aantrekken? Laat dit aan de private sector over. De provincie moet terug in het hok en focussen op de kerntaken.

Ook ziet dit bestuursakkoord een opgave in de toenemende internationale verwevenheid. Moeten we het symbool van islamitische vrouwenonderdrukking op de foto van bladzijde 56 ook in die context plaatsen? De hoofddoek is immers – zo stelt sociologieprofessor Ruud Koopmans – "de beste voorspeller van moslimfundamentalisme". En islamisering is een steeds groter wordend probleem in Brabant waarover deze coalitie geen beleid formuleert. Iedere week nodigen moskeebesturen in met name Eindhoven en Helmond haatimams uit, die preken over het onderdrukken en uitroeien van onder andere christenen, joden en homoseksuelen en het vergoelijken van zelfmoordaanslagen in niet-islamitische landen. Is dat nu het visitekaartje voor de branding van de Brainportregio? Welke concrete actie kunnen we verwachten richting de slap optredende gemeentebesturen om islamisering te stoppen?

De PVV zegt duidelijk: genoeg is genoeg en wil een leefbaar woon- en vestigingsklimaat in Brabant. We benadrukken dan ook dat het tijdelijk afwijken van regels, zoals dit bestuursakkoord voorstelt, nooit maar dan ook nooit mag worden toegepast om in afwijking van bestemmingsplannen of verordeningen vestiging van asielzoekerscentra, moskeeën en windturbines mogelijk te maken.

Dat deze coalitie méér windturbines mogelijk wil maken in Brabant, is een regelrechte gotspe. Verspilling van zuurverdiend belastinggeld en landschapsverwoesting ten faveure van klimaatafslaten. De VVD verloochent zichzelf compleet door te beweren dat met dit akkoord heel hun programma wordt uitgevoerd. Worden fusiebesprekingen met GroenLinks de volgende stap? De SP sprak ondertussen uit in dit bestuursakkoord aan de slag te gaan met duurzame energie onder het motto: "Sterft, gij oude vormen en gedachten!", een strofe uit de Internationale.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik spring toch op van mijn stoel want er worden door de PVV nu wel heel veel dingen genoemd die mij diep in mijn ziel kwetsen: discriminatie van vrouwen met een hoofddoek en ga zo maar door, maar daar ga ik het nu niet over hebben. Het gaat mij erom dat de heer Van Hattem zegt dat er geen uitzondering gemaakt mag worden voor moskeeën, asielzoekerscentra en wat hij allemaal bedacht heeft. Ik heb de heer Van Hattem in de vorige periode zien stemmen voor wijzigingen van bestemmingsplannen. Hij vindt dus wel dat de provincie uitzonderingen kan maken voor andere projecten?

De heer **Van Hattem** (PVV): Moskeeën, asielzoekerscentra en windturbines zijn zeer ongewenste ontwikkelingen voor het woon- en vestigingsklimaat in Brabant en moeten daarom te allen tijde tegengehouden worden. Daarover zijn wij altijd heel erg duidelijk geweest.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): De heer Van Hattem begrijpt mijn vraag niet. Dat is duidelijk. Is hij nu zo aan het discrimineren dat er wel uitzonderingen gemaakt kunnen worden voor andere zaken die niet in een bestemmingsplan passen? Dan discrimineert hij heel erg.

De heer **Van Hattem** (PVV): Discriminatie op basis van een uitzondering in een bestemmingsplan is wel heel apart. Op sommige punten zijn er inderdaad mogelijkheden, maar wij geven expliciet aan op welke punten dat volgens ons niet kan, zoals in iedere verordening of bestemmingsplan dingen worden aangegeven die niet wenselijk of mogelijk zouden moeten zijn. Dit zijn wat ons betreft punten waar wij niet op zitten te wachten.

De voorzitter: De heer Van Hattem vervolgt zijn betoog. Hij heeft nog één minuut.

De heer **Van Hattem**(SP): Ik was gebleven bij een strofe uit de Internationale die de heer Van den Hout uitsprak, maar hij citeert hier selectief, want de volgende strofe luidt: "De Staat verdrukt, de wet is logen". Maakt de SP nu door coalitiedeelname ook niet deel uit van die verdrukkende staat?

De duurzame hysterie is een groene middelvinger naar de belastingbetalende burger en daar komt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) nog bij, de aanleg van nieuwe nepnatuur die deze coalitie wil versnellen en dat terwijl de SP – zo is in het formatieverslag te lezen – nu zelf constateert dat de beheerkosten voor de EHS onvoldoende gedekt zijn en dat derden nauwelijks bijdragen aan de zogenaamde ondernemende EHS. De PVV heeft hier voortdurend voor gewaarschuwd.

Met de asfaltafkeer van deze coalitie zou een verlaging van het opcententarief eerlijker zijn geweest. De wegen worden immers niet verbreed met asfalt, maar het Spaar- en infrafonds voor wegeninfrastructuur wordt wél verbreed voor andere doelen dan asfalt. Moeten wij dan bijvoorbeeld denken aan de cofinanciering van de spoorlijn Breda-Utrecht? En rijstroken afpakken voor de HOV-hobby (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) gaat ook gewoon door. De automobilist is dus dubbel de klos. Met moties zet de PVV in op de wegeninfrastructuur, inclusief de Ruit.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, wilt u afronden?

De heer **Van Hattem** (PVV): In het bestuursakkoord is geen letter te vinden over typisch Brabantse cultuuruitingen, zoals carnaval. Kunnen carnavalswagenbouwers er op rekenen dat er voor hen ook ruimte is om soepel met regels om te gaan voor hun bouwloodsen?

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Uw spreektijd is om.

Door het lid mw. Van der Kammen wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, ter bespreking van Statenvoorstel 34/15: Vaststelling aantal gedeputeerden voor de Statenperiode 2015-2019,

besluiten:

- *bij Ontwerpbesluit 34/15 B de tekst*

"besluiten: het aantal gedeputeerden in de Statenperiode 2015-2019 vast te stellen op zes, voltijd", te vervangen door:

"besluiten: het aantal gedeputeerden in de Statenperiode 2015-2019 vast te stellen op maximaal vijf, voltijd".

Dit amendement maakt onderwerp uit van beraadslaging. Het krijgt nr. A1.

Door het lid Van den Berg worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, ter bespreking van het Bestuursakkoord 2015 - 2019,

constaterende dat:

- *het stimuleren van opwekking van wind- en zonne-energie het Brabants landschap en de koopkracht keihard onderuit halen, zoals te lezen in de bijlagen;*
- *er geen groot biodiversiteitsprobleem is en daarom extra vergroening niet noodzakelijk*
- *de Duitse Energiewende tot 2050 ca. 4.000 miljard euro gaat kosten, zonder enig significant klimaat- en milieuvoordeel,*

overwegende dat:

- *je wel knettergek moet zijn om het voorbeeld van de Duitse Energiewende te volgen, verzoeken het college:*

- *pagina 45 tot en met 54 integraal uit het bestuursakkoord te schrappen, en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019,

constaterende dat:

- *er opvallend veel en ernstige ongelukken plaatsvinden op de A67;*
- *sinds het opheffen van het inhaalverbod voor vrachtwagens het aantal ongevallen is toegenomen,*

overwegende dat:

- *er om voornoemde redenen zo snel mogelijk ingegrepen moet worden,*

roepen GS op:

- *alles in het werk te stellen om zo snel mogelijk het inhaalverbod voor vrachtwagens weer ingevoerd te krijgen volgens de situatie zoals die voor de opheffing ervan bestond en niet een (eventueel) onderzoek hieromtrent af te wachten, alvorens in te grijpen; en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, ter bespreking van het Bestuursakkoord 2015 - 2019,

constaterende dat:

- *automobilisten via de opcenten motorrijtuigenbelasting al jarenlang eenzijdig opdraaien voor beleid dat niets met automobiliteit te maken heeft (2011-2015 600 miljoen euro meer betaald dan aan automobiliteit is besteed),*

overwegende dat:

- *er grote opgaven liggen op infrastructureel gebied, zoals aanleg en onderhoud van wegen en fietspaden en de verbetering van veiligheid en doorstroming,*

verzoeken het college:

- *de provinciale opcenten te oormerken voor aanleg en onderhoud van wegen en fietspaden, verkeersveiligheid en doorstroming;*

- *eventuele overschotten in een jaar te oormerken of verrekenen in het opcententarief voor het daarop volgende jaar,*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015,

ter bespreking van het Bestuursakkoord 2015 - 2019,

constaterende dat:

- *er veel problemen zijn met de doorstroming op de rijkswegen in Noord-Brabant;*

- *de aanpak van de A58 en de A67 maximaal versneld dient te worden,*

overwegende dat:

- *de minister hierop adequaat geïnformeerd dient te zijn en dat hiertoe concrete voorstellen en/of quickscans in positieve zin bij kunnen dragen,*

verzoeken het college:

- *aan de tekst in het bestuursakkoord op pagina 44 toe te voegen:*

"Naast maximale versnelling van de aanpak van de A58 (Galder - St. Annabosch en De Baars - Batadorp) en A67

(Eersel - Zaarderheiken), starten we op kortst mogelijke termijn, samen met onze partners een verkennend onderzoek

naar het oplossen van knelpunten op de volgende Rijkswegen:

- *A2 Hintham - Deil (Maasbrug)*

- *A2 Randweg Eindhoven*

- *A2 Leenderheide - Weert*

- *A4 Zoomland - Markiezaat (Bergen op Zoom)*

- *A27 Hooipolder - Everdingen*

- *A50 Paalgraven - Bankhoef*

- *A58 Goirle - St. Annabosch*

- *A59 Hintham - Paalgraven*

- *N65: naast Vught, ook Haaren - Berkel-Enschot ongelijkvloers"*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015

ter bespreking van het Bestuursakkoord 2015 - 2019,

constaterende dat:

- *er in Noord-Brabant nog erg veel gevaarlijke provinciale wegen zijn die met voorzieningen als vangrails, betere kruisingen, betere belijning en dergelijke veel veiliger gemaakt kunnen worden,*

overwegende dat:

- *het college van plan is in te zetten op verbetering van de verkeersveiligheid op provinciale wegen,*

verzoeken het college:

- *op kortst mogelijke termijn een helder plan van aanpak ten aanzien van de verbetering van de veiligheid op provinciale wegen te ontwikkelen en bij de komende perspectiefnota investeringen in de veiligheid van de wegen prominent mee te nemen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015,
ter bespreking van het Bestuursakkoord 2015 - 2019,
constaterende dat:*

- het te vaak een ongelooflijk grote puinhoop is op de A67, met een ongekend hoog aantal ongevallen en helaas ook slachtoffers;*
 - de Randweg Eindhoven regelmatig vastloopt door te weinig capaciteit;*
 - bij incidenten op de Randweg Eindhoven een enorme overlast van sluipverkeer ontstaat in de wijde omgeving;*
 - directe actie op het gebied van infrastructuur noodzakelijk is;*
 - een 2x 1-baans N279 tussen A67 (Asten) en Aarle-Rixtel ontoereikend is,*
- overwegende dat:*

- ook na verbreding van de A67 bij incidenten nog steeds verkeersinfarcten zullen ontstaan op de Randweg, zolang een ruitstructuur ontbreekt;*
- de MKBA Ruit Eindhoven duidelijke voordelen laat zien van de aanleg van een 2x 2- baans weg tussen Ekkersrijt en de N279 bij Aarle-Rixtel;*
- een 2x 2-baans N279, op het traject van de "Ruit Eindhoven" noodzakelijk is en het eerst aanleggen van slechts een rijbaan per rijrichting onzinnig is als de kunstwerken al meteen voor 2x 2 rijbanen worden uitgevoerd,*

verzoeken het college:

- de tekst in het bestuursakkoord op pagina 41: "met een focus op de A58/A67 en N279" te wijzigen in: "met een focus op de A58/A67, N279 en de voltooiing van de Noord-Oostcorridor (Ruit Eindhoven)" en in de laatste zin op pagina 41 "uitgevoerd in 2x 1-baans" te wijzigen in "uitgevoerd in 2x2-baans, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. M4, M5, M6, M7, M8, en M9.

Door het lid mw. Van der Kammen wordt de volgende motie voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015,
behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019,
constaterende dat:*

- er momenteel diverse gemeentelijke herindelingen in voorbereiding zijn waarover de volksvertegenwoordiging verontrustende berichtgeving bereikt, zoals over het gebrek aan draagvlak en betrokkenheid bij burgers van de betreffende gemeenten,*
- overwegende dat:*

- gemeentelijke herindelingen een ingrijpende verandering vormen voor de burgers van Brabant en niet van bovenaf opgelegd dienen te worden maar juist van onderaf moeten worden gedragen;*
 - bindende volksraadpleging de meest zuivere uiting is van het democratisch proces,*
- verzoeken GS:*

- er zorg voor te dragen dat er altijd bindende volksraadplegingen worden gehouden voorafgaand aan de besluitvorming over gemeentelijke herindelingen,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt. Nr. M10.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Dit akkoord zoekt vernieuwing. De bijdrage van de PVV toont aan dat er in ieder geval iets hetzelfde blijft in deze Staten.

Succes kent vele vaders, zoals u al uit de bijdragen van de VVD en de SP heeft kunnen horen. Ook hier staat een trotse co-ouder van dit bestuursakkoord en graag doe ik in uw Staten aangifte van deze baby. Dat doen wij onder dankzegging aan de heer Swinkels en zijn team die als informateur en formateur zorg heeft gedragen voor een goed proces waarin partijen elkaar snel konden vinden. Het is een akkoord dat vooral op hoofdlijnen is geformuleerd. Dat vormt de basis voor een andere manier van besturen, een wens van D66. Zo willen we vaker onze Brabanders in een vroeg stadium van beleidsvorming betrekken in een proces van co-creatie. Doordat niet alles is dichtgeregeld ontstaat er ruimte voor discussie met alle partijen in deze Staten. Daarbij hoort ook nog een discussie over de rol en positie van de Staten ten opzichte van de inbreng uit de samenleving; een vorm van bestuurlijke vernieuwing, al jarenlang een speerpunt van D66.

Naast die andere manier van besturen, is D66 ook blij met het tweesporenbeleid op het gebied van de landbouw. Meer focus op duurzaamheid en nieuwe verdienmodellen moeten de mensen die werkzaam zijn in de agrarische sector de kans geven om een goede boterham te verdienen met hun bedrijf, met meer maatschappelijk draagvlak, meer duurzaamheid, aandacht voor dierenwelzijn en minder gezondheidsrisico's. Een behandeling als een normale economische sector maakt dat we ons nog nadrukkelijker willen richten op de kansen die er liggen. Sleutelwoorden hierbij zijn: kwaliteit en toegevoegde waarde en niet kwantiteit en efficiency.

Ook op het gebied van mobiliteit ziet D66 de nodige veranderingen. Wij zijn blij dat er gewerkt gaat worden aan een integrale kijk op hoe mensen en goederen van A naar B kunnen komen, vanuit een idee van goede doorstroming en meer duurzaamheid. Naast de innovatieve oplossingen die vooral vanuit de Automotive Campus moeten gaan komen, komt er ook meer aandacht voor de positie van vaarwegen, de buisleidingen als terecht stokpaardje van D66 en fietspaden. Door het Infrastructuurfonds ook voor deze laatste vervoersmogelijkheden open te stellen, kan er meer bereikt worden. En ook hier zijn duurzaamheid, gezondheid en risico's belangrijke afwegcriteria.

Innovatie is voor alle economische sectoren, dus niet alleen de agrarische sector, een sleutelbegrip in dit akkoord. In een snel veranderende wereld is het van belang dat er een klimaat is dat vernieuwingen faciliteert, want zo kan je de banen van nu en de banen van de toekomst garanderen. Er is veel aandacht voor het onderwijs van vmbo (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs) tot universiteit.

Door verder fors te investeren in de economische structuur moeten meer banen gecreëerd worden. Het is duidelijk dat wij onze verkiezingslogan van meer banen, beter onderwijs en lagere lasten prima terugvinden in dit bestuursakkoord. De titel van ons programma "Brabant: innovatief en duurzaam" bleek een exacte voorspeller van de toon van dit bestuursakkoord.

We hebben een akkoord dat inzet op het versterken van kennisuitwisseling en aansluiting van onderwijs op het bedrijfsleven. We werken aan een klimaat van innovatie, zowel technische als sociale innovatie, en we concentreren ons hierbij op de maatschappelijke opgaven zoals zorg en duurzaamheid. Het gaat meer en meer om het creëren en benutten van kansen en het verder ontwikkelen en behouden van Brabantse talenten. Wij stellen dat we alle elementen van onze sociaalliberale partij in deze liberaal-sociale coalitie en akkoord terugvinden. Wij wensen het nieuw te vormen college veel succes bij het uitwerken van dit akkoord naar concrete acties. En in het concretiseren van de doelen liggen, met een schuin oog op het volgende agendapunt van de jaarrekening, ook zeker nog wat uitdagingen. Maar D66 heeft er vertrouwen in dat dit college hierin stappen kan maken en de fractie is bereid hierbij positief kritisch te blijven meedenken. En nu vooruit!

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. En nu vooruit met de PvdA, zou ik willen zeggen, niet in het Engels, niet in het Nederlands misschien wel in het Brabants. Ik wil eigenlijk voorstellen om mijn verhaal in

het Helmonds te houden, maar het punt is dat ik het belangrijk vind dat iedereen het kan volgen. Wij doen het maar gewoon in het Brabants.

Mijn fractie is enorm trots om samen met de VVD, D66 en de SP dit bestuursakkoord "Beweging in Brabant" te mogen presenteren.

Wij zijn ontzettend tevreden over de inhoud van dit bestuursakkoord. Laten wij teruggaan naar januari toen al die PvdA-leden in de grootste uithoeken van onze provincie op verkiezingsborden posters aan het plakken waren. Ik heb eens teruggekeken wat er allemaal op de posters stond. Dat is mooi om te zien. Veel posters hadden de slogan: Meer banen voor Brabant. Dit coalitieakkoord geeft een enorme intensivering aan het economisch beleid. De economische structuurversterking in onze provincie moet echt banen opleveren. Ik doe geen wedstrijdje met mijn collega Heijmans wie de grootste socialist in de Statenzaal is, maar ik denk dat wij heel tevreden mogen zijn met dit akkoord. Wat wij de komende vier jaar in Brabant gaan doen, gaat echt meer banen opleveren. Wij zijn daar zeer tevreden mee.

Er waren ook veel posters waarop iets stond over de veehouderij. Die hingen met name in de plattelandsgebieden waar de inwoners zich zorgen maken over hun gezondheid en leefbaarheid vanwege het enorme aantal dieren in Brabant. In dit coalitieakkoord worden ook richtinggevende uitspraken gedaan over welke kant wij op willen met de veehouderij in Brabant. Wij bieden perspectief maar wij maken ook duidelijk dat dingen echt anders moeten gaan. Een mooi voorbeeld is dat wij regie nemen op de grootschalige mestverwerking, want projecten zoals MACE (Minerale Afzet Coöperatie Elsendorp) in Landhorst vindt in ieder geval mijn fractie bijzonder moeilijk. Het is mooi om te zien dat deze coalitie hier echt vooruit wil.

Vervolgens noem ik de sociale aspecten van dit akkoord. Het sociaal beleid ligt inderdaad vooral bij gemeenten, maar je moet als provincie wel doen wat je kunt doen. Wij zien dat echt terug in dit akkoord. Wij blijven bijvoorbeeld investeren in taalvaardigheid, al langer een wens van onze fractie. Ook de innovatie van de zorg is een onderdeel. Bij de presentatie van het bestuursakkoord heeft Nico Heijmans al gezegd dat wij hebben kunnen afspreken dat, mocht het bijvoorbeeld bij de Jeugdzorg gierend uit de klauwen lopen, wij zullen kijken welke rol de provincie kan spelen om die situatie te verbeteren. Dat vinden wij prettig, dat is goed en doet recht aan de zorgen van de inwoners van Brabant. Ik vind het ook belangrijk op te merken dat de veel genoemde motie M23 over de culturele basisinfrastructuur gewoon wordt uitgevoerd en dat er geld voor gereserveerd is. Hartstikke goed.

Dan hebben wij nog het bereikbaarheidsproject in Zuidoost Brabant. De naam hebben wij niet in het akkoord opgenomen en het kost mij geen moeite om die vandaag niet te gebruiken. Wij gaan wel versneld investeren in de bereikbaarheid van die regio. Ik zie de heer Van den Berg opschrikken. Wacht maar af, mijnheer Van den Berg, dat gaan wij doen, dat kunt u lezen in het bestuursakkoord. Wij zijn ook tevreden dat het Infracorridor is opengebroken. Daar hebben wij vier jaar voor gestreden. Wij kunnen nu op andere, slimme manieren de bereikbaarheid verbeteren, niet alleen door meer asfalt, en dat vinden wij hartstikke mooi.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. U zegt het heel mooi, mijnheer Smeulders. Nadat het huidige kabinet de aanpak van de A67 nota bene heeft wegbezuinigd en de aanpak van de A58 door bezuinigen naar achteren heeft geschoven, gaat u weer investeren.

Het verschil met de vorige periode is, dat niet alleen de Ruit weg is maar ook dat de N279 op het stuk noordoostcorridor ook van twee keer twee naar twee keer een rijstrook gaat. Fijn dat u alles zo snel aanpakt, maar wat schieten wij ermee op?

De heer **Smeulders** (PvdA): Mijnheer Van den Berg, u en ik hebben de afgelopen periode heel vaak debatten gevoerd over dit project. U weet dat wij zeker van het zuidelijke deel van de N279 vonden dat er geen capaciteitsknelpunt is maar een doorstromingsprobleem. Dat doorstromingsprobleem gaan wij snel

oplossen. Dat kan ook sneller dan het toepassen van een verdubbeling van bijvoorbeeld Veghel tot en met Asten. Wij zorgen voor ongelijkvloerse kruisingen, voor langere opstelstroken en dat het verkeer gewoon kan doorrijden. Dat gaan wij doen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik wil heel graag weten of dit van u is, mijnheer Smeulders, of straks van de nieuwe gedeputeerde. Er blijven ongevallen voorkomen op de A67. Ook als de weg verbreed is, is dat risico groot en dan ligt Eindhoven letterlijk in puin qua verkeer. De Ruitstructuur was bedoeld als een goede bypass. Je zou nog kunnen zeggen dat je eventueel via Veghel en de A50 zo'n bypass kunt creëren. Hoe krijg je het voor elkaar om het op het drukste stuk zo uit te voeren terwijl de viaducten eigenlijk al aangelegd zijn voor twee keer twee banen? Waarom pak je het niet meteen goed aan?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik heb dat antwoord al gegeven. Wij vinden dat er sprake is van een doorstromingsprobleem. Dat gaan wij eerst oplossen voordat wij een of twee nieuwe stroken asfalt er langs gaan leggen zoals de heer Van den Berg graag zou zien.

De A67 heeft ook onze zorg. Dat leest u terug in dit akkoord. Het is urgent. Er moet dit jaar echt iets gebeuren. Wij zien immers dat er de laatste tijd veel meer ongelukken gebeuren. Dat zou zomaar te maken kunnen hebben met het intrekken van het inhaalverbod. Dat deelt de heer Van den Berg waarschijnlijk wel met mij.

De heer **Van den Berg** (PVV): Daar hebben wij een motie voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Die zien wij dan tegemoet.

Ik ga afsluiten. Ik kijk nog een keer nadrukkelijk naar de oppositie. Ik heb dat ook gedaan toen wij het akkoord presenteren. Wij hebben vier jaar met veel plezier deel uitgemaakt van de oppositie. Wij weten ook dat je dan een andere rol vervult dan wanneer je in het bestuur zit. Wij vinden het ontzettend belangrijk om ervoor te zorgen dat wij hier een breed gedragen beleid krijgen en dat de oppositie zich kan vinden in de voorstellen van het college. De Staten stellen uiteindelijk het beleid vast. Mijn fractie doet haar best voor een goede samenwerking met de oppositie. Wij hebben een andere rol maar wij proberen daarvoor echt ons te doen.

Ik sluit af met het uitspreken van vertrouwen in de samenwerking met de VDD, de SP en D66. Ik wil de onderhandelaars van al die partijen bedanken voor de snelle en prettige onderhandelingen die er gevoerd zijn. Dat lag niet in de minste mate aan de informateur/formateur die uitstekend werk heeft verricht. Gerrit-Jan, nogmaals bedankt.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Twee maanden na de verkiezingen is de rituele dans gedanst en zijn de partners aan elkaar verbonden. Het huwelijk met het CDA is op de klippen gelopen en de paars-plus-pluscoalitie gaat de wittebroodsweken in. Ik zag ze stralen bij de presentatie van het bestuursakkoord. GroenLinks werd blij bij de presentatie van de plannen. Veel groen, stappen op het gebied van energie, kansen voor windmolens, veel investeren in werkgelegenheid, circulaire economie en natuurlijk het allermooiste: de Ruit lag eruit! Geen plannen meer om het prachtige Dommeldal kapot te maken voor de aanleg van een weg. Zoals door sommige partijen werd gezegd: Het lijkt wel een GroenLinks sprookje. Maar is dat het ook?

Na veel gepuzzel, waarbij het onderhandeldossier veel informatie gaf, dus dank voor deze openheid van zaken, hebben we de laatste pagina's uit Beweging in Brabant kunnen analyseren en wat blijkt: veel mooie woorden over vergroening, verduurzaming, energie, maar weinig geld om daad bij woord te voegen. Van de vier partners heeft de VVD het meeste kunnen claimen uit haar programma: geen

verhoging van de opcenten wel veel investeren in wegen en 150 miljoen euro voor het economische programma; de helft van de investeringen voor vier jaar.

De SP zit op groen en samenleving. Eigenlijk wilde de SP veel geld voor de natuurdoelstellingen en de invoering van de PAS (Programmatistische Aanpak Stikstof), maar kreeg dat niet. En samenleving en cultuur worden uitgekleeft. Toch wil ik de fractieleden van de SP feliciteren. Na vier jaar van weggeven van de Ruit, hebben jullie je rug weer recht gebogen. Met veel geluk zijn jullie door het oog van de naald gekropen. Kunnen wij jullie de komende vier jaar weer gaan zien als echte SP'ers die sociaal en links zijn? Wat heeft D66 – zeven zetels en een echte winnaar – binnengehaald? Van de veel gehoorde uitspraak "investeren in werkgelegenheid door woningisolatie" is weinig over gebleven; welgeteld 8 miljoen euro. Om D66 hierbij een steuntje in de rug te geven dienen wij twee moties in.

Heel dapper dat D66 het landbouwdossier gaat trekken. Daar hebben wij wel vertrouwen in. Gaat D66 laten zien dat we klaar zijn met al dat gepraat over en doorpakken in de Peel? We gaan jullie scherp houden, opdat de mensen in de Peel weer hoop en vertrouwen krijgen in de toekomst.

En dan de kleine broer, de PvdA. Een grote verliezer, van 7 naar 4 zetels, en nu ontzettend tevreden. Dat de PvdA aan de onderhandelingsstafel kwam, heeft zij te danken aan het CDA die liever met de PvdA wilde dan met onze partij. Gaan jullie je aan je beloftes houden, zoals het uitvoeren van de motie Geen Vee Erbij? Met ruimtelijke ordening in de pocket kunnen jullie samen met D66 werken aan beter kansen voor het Brabantse platteland.

Dan moet me nog iets van het hart. Was het anno 2015 echt niet mogelijk om nog minstens twee goede vrouwen te vinden? Drie-drie, was een betere balans. Welk signaal geven de vier partijen hiermee af aan de Brabantse samenleving? In deze tijd vijf mannen en maar één vrouw!

Ik heb nog een aantal opmerkingen over het programma. Vernieuwing door veerkracht van de arbeidsmarkt, circulair maken van de economie, verduurzamen van de landbouw en verminderen van de onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen zijn de speerpunten. Hoe doorleeft zijn deze kreten? Kunnen Brabanders aan de slag en wordt de beweging van onderop gesteund? GroenLinks vindt het heel veel theorie. Waarom zoveel experimenteren als er al zoveel goede voorbeelden te vinden zijn? En waarom circulair maken van de economie als clean tech zien, terwijl dit om een hele indringende aanpak van coöperatieve samenwerking vraagt en een toekomstvisie op hergebruik?

Vervolgens het onderdeel werkloosheid terugdringen met aandacht voor West-Brabant. Waarom wordt niet concreet genoemd hoeveel banen dit gaat opleveren voor de vele jonge en ook oudere werklozen in Brabant? Wij vinden het een gemiste kans dat deze nieuwe coalitie de energietransitie niet ziet als banenmotor. Omdat wij vinden dat de BOM (Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij) veel beter bereikbaar moet worden voor alle Brabanders dienen wij een motie in.

Bij innovatie willen we een tip meegeven: Bezie dit vooral niet alleen vanuit de techniek maar juist vanuit de gebruikers. Bij de Big Data missen wij de link met de landbouw. Daar ligt een kans voor verduurzaming.

Geen Ruit meer maar nog wel veel asfaltplannen. Ongelijkvloerse kruisingen die toekomstbestendig gedimensioneerd zijn zoals tussen Den Bosch en Asten, zijn opmaten voor toekomstige snelwegen. Zit dat achter de plannen?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, u hebt nog één minuut.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het is slim om 60 miljoen euro voor onderhoud van wegen uit het Spaar- en infrafonds te halen, dat gelukkig weer een mobiliteitsfonds wordt.

Wel of geen uitbreiding van Eindhoven Airport. En wordt het goederenvervoer per spoor veiliger? Graag duidelijkheid.

Bij Brabant vergroent zijn wij ondanks de goede ambities niet happy met de gekozen insteek. Natuur wordt nog erg vanuit gebruikswaarde beschouwd en niet vanuit het idee dat natuur intrinsieke waarde heeft, de ambities op het gebied van biodiversiteit. GroenLinks kiest niet voor prenatuur maar wel voor echte natuur. En waarom lezen we geen letter over het voldoen aan de klimaatdoelstellingen? Als laatste: men wil de landbouw gaan zien als een gewone economische sector. Betekent dit dat alle megastallen industrieterreinen worden?

*De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, uw spreektijd is nu echt om. Ik dank u voor uw bijdrage. Door het lid Uijlenhoet worden de volgende moties voorgesteld:*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het nieuwe college de ambitie heeft om in 2050 te komen tot een energie neutrale woningvoorraad, constaterende dat:*
- een grootschalige top-down aanpak bij woningisolatie, zoals bij de uitvoering van de Blok-voor-Blok-regeling, tot nu toe nog niet heeft gewerkt;*
- lokale energietoepassingen in toenemende mate in staat zijn om woningeigenaren te verleiden tot het treffen van energiebesparende maatregelen, waaronder woningisolatie, verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- bij het uitwerken van de plannen met voorstellen te komen om het investeringsbedrag van 8 miljoen euro voor energie neutrale woningen ook beschikbaar te stellen voor isolatieprojecten die door lokale energietoepassingen worden aangedragen, en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het nieuwe college de BOM een centrale uitvoeringsrol wenst te geven op het punt van structuurversterking van de Brabantse economie;*
- het nieuwe college het Energieakkoord voortvarend wil oppakken, constaterende dat:*
- de BOM als beheerder van het Energiefonds en het Breedbandfonds marktconforme tarieven hanteert en nog weinig investeringen heeft gedaan;*
- bij burgercoöperaties in toenemende mate de behoefte aanwezig is om gunstige financiering te regelen voor hun businesscases, verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- met voorstellen te komen om de drempels, waaronder tarieven, voor financieringen vanuit de BOM op het gebied van energie en breedband te verlagen en hierover de Staten op korte termijn te informeren, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. M11 en M12. Door de leden mw. Brunklaus en mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het nieuwe college de ambitie heeft de Brabantse woningvoorraad toekomstbestendig te maken, constaterende dat:
- die ambitie een concrete vertaling heeft gekregen naar energiebesparing maar nog niet naar levensloopbestendigheid;
- Brabant achterloopt bij de naburige provincies (zie toelichting), dragen Gedeputeerde Staten op:
- beleid te ontwikkelen ten aanzien van het levensloopbestendig maken van Brabantse woningen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M13.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Mijnheer de voorzitter. Voor ons ligt een bestuursakkoord, binnen enkele weken in elkaar gezet en voorzien van sprookjesachtige beelden. De grote toverwoorden in dit akkoord zijn innovatie (ik trof dat woord in allerlei variëteiten bij vluchtig doorlezen 48 keer aan), duurzaamheid (dat ontdekte ik minstens 26 keer) en jongeren (die heb ik niet meer geturfd). Aan het einde van het verhaal staat er geen olifant met een lange snuit, maar een opsomming van gedeputeerden die het toverstafje op diverse terreinen gaan hanteren.

De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat het stuk in mijn ogen een tamelijk wollig karakter heeft, waarbij er wel heel erg veel aandacht is voor al wat economie genoemd kan worden. Daarnaast lijkt er erg veel belang te worden gehecht – maar dat is voor een sprookjespark niet zo vreemd – aan de jeugd.

Het woord "ouderen" ben ik maar één keer tegengekomen namelijk in de mededeling dat er werkeloosheid onder jongeren en ouderen heerst. Later in het sprookje staat nog dat het platteland vergrijsst en ontgroent. En dit terwijl Brabant snel vergrijsst en het juist de problematiek is van de ouderen die in de nabije toekomst heel erg nadrukkelijk de aandacht zal vragen. In deze benadering wijkt dit beleidsakkoord niet erg af van wat landelijk de partijen VVD en D66 ten aanzien van ouderen laten zien.

Ik ben overigens in mijn bijna 40-jaar bezig zijn met raads- en collegewerk zelden een bestuursakkoord tegengekomen dat zo weinig concreets inhield als het onderhavige. Er is een groot aantal vage voornemens en voor het grootste deel blijft het daar wel bij. We zien dat wel gelardeerd met grote woorden; Europese topregio, internationalisering, alle vormen van innovatie, aantrekken van buitenlandse talenten en omdat mijn Engels niet zo goed is, laat ik die termen maar achterwege.

Als ik louter vanuit politiek oogpunt kijk, is de samenstelling van deze coalitie niet erg conform de trend in de opvatting van de kiezer. Immers, de grote verliezer was de PvdA en als beloning wordt die meegenomen in de coalitie. Dat is voor gewone kiezers niet uit te leggen en dit zal het vertrouwen in de politiek zeker niet vergroten!

Het bijna 100 pagina's tellende stuk staat bol van gewenste vernieuwing, veranderingen, meer inbreng van inwoners, meer maatwerk – met risico op willekeur –, een andere aanpak en meer van die mooie kreten. Daar waar wij van ambtenaren al een tijdje vragen om korte heldere stukken, liefst de essentie op een A-4tje, geeft de politiek toch wel een heel slecht voorbeeld met dit boekwerk. Wat zou Mieke Geeraedts, gedachtig haar woorden bij haar afscheid, hiervan vinden?

Mijn tijd is beperkt, ik zal daarom nog een enkel woord wijden aan andere zaken. Zo stel ik vast dat de Brabantse burger bestuurlijk behoorlijk duurdurder uit zal zijn met extra gedeputeerden en een aantal oud-gedeputeerden op wachtgeld. Hoe je daar verder ook over denkt, het feit blijft.

"We zien Brabant als een groot levend laboratorium, een test- en ontwikkelomgeving waar vernieuwing en innovatie standaard is", zo staat het in het bestuursakkoord. Taalkundig moet "is" hier "zijn" zijn, maar een kniesoor die daarop let. Tja, wat moet ik daar als nuchtere Brabander nog tegenin brengen?

Ik stel ook vast dat de problemen bij de A58 blijkbaar stoppen bij Breda. U moet eens een keertje bij De Stok komen kijken.

Wat er allemaal bedoeld wordt met die mooie retoriek zullen we aan den lijve gaan ondervinden. Ik wacht dat maar af. Ik ga uit van ieders goede bedoeling tot het tegendeel bewezen is en daarom wens ik de nieuwe coalitie en haar vertegenwoordigers in het college van GS veel succes toe. Waar u met meer concreter en goede voorstellen komt, zult u ons aan uw zijde vinden. De rest kunt u invullen.

*De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld en wil ook hem graag een bos bloemen geven omdat het zijn maidenspeech was.*

*(De voorzitter overhandigt de heer Van Overveld en bos bloemen)
(applaus)*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. We hebben met veel interesse kennisgenomen van het coalitieakkoord en we hebben een groot aantal positieve punten kunnen ontdekken, zoals bij natuur, werkgelegenheid, innovatie en vervoer. Het is duidelijk dat het college problemen onderkent en een aantal stippen op de horizon heeft gezet!*

Toch hebben we daarbij een aantal kritische tot zeer kritische noten. Het college spreekt in het akkoord veel over processen, maar we missen duidelijke doelen. Samen doen is wat ons betreft geen product op zich, maar een proces. Samen doen is prima, maar het ontslaat ons als provinciaal bestuur niet van de plicht om belangrijke doelstellingen te halen zoals we ook wettelijk verplicht zijn, zoals het zorgen voor voldoende en gezonde natuur.

Het college spreekt wat ons betreft te makkelijk over bureaucratie. Wij vinden dat negatief klinken. Maken van beleid gaat gepaard met het aangeven van grenzen en het vaststellen van regels. Grenzen en regels zorgen ervoor dat we in een leefbare samenleving kunnen wonen. Waar burgers en bedrijven aanlopen tegen grenzen, is het te makkelijk om de bureaucratie daarvan de schuld te geven. Wij streven naar minder en begrijpelijke regels, maar ook naar duidelijke grenzen die we als provincie controleren én handhaven.

In die zin willen we het begrip duidelijke grenzen graag koppelen aan het begrip economische groei. Het streven naar economische groei is niet de oplossing voor onze economische, maatschappelijke en ecologische problemen, maar juist de oorzaak daarvan. Er is geen rek meer in de veehouderij en er is geen rek meer in het aantasten van onze natuur en ons milieu. We hebben maar één aarde en maar één Brabant!

Met het creëren van een fluïdum door het beleidsmatig loslaten en ruimte bieden zoals het college voor ogen heeft bijvoorbeeld bij ruimtelijke ordening en milieuwetgeving, hebben wij een aantal kritische ervaringen achter de rug. Willekeur ligt op de loer vooral als het gaat om de Omgevingsvisie en de Verordening ruimte. We willen graag een college dat scherp is op de bescherming van onze kwetsbare waarden zoals natuur en onze gezondheid en die niet te grabbel gooit voor economische groei.

Brabant werkt vinden we een positief hoofdstuk.

In het kader van het Leisure Investeringsfonds en het plan om het aantal overnachtingen te laten toenemen, willen we graag van met u discussiëren over de vraag of we het hier specifiek hebben over overnachtingen in de dorpen. Dat kan een goede oplossing bieden zolang we de natuur er omheen niet aantasten maar beschermen.

"Brabant innoveert" vinden wij eveneens een positief hoofdstuk. Als we het dan toch hebben over innovatie, willen we het college graag een suggestie aan de hand doen. Op het gebied van de vleesvervangers is om verschillende redenen een wereld te winnen, ze zijn nog steeds in ontwikkeling en het is ook een groeimarkt. Het verbaast ons dat dit niet is opgenomen in het akkoord. Zijn wij als Staten bereid hierin stappen te nemen?

Dan kom ik bij het belangrijke hoofdstuk "Brabant verduurzaamt". We vinden het positief dat een aantal zaken benoemd worden: de problematiek van de intensieve veehouderij en die van het water. De Partij voor de Dieren onderschrijft het voornemen om de verdroging van de Brabantse bodem aan te pakken.

De gang van zaken rondom de urgentiegebieden is wat ons betreft veel te vrijblijvend en staat niet in proportie tot de overbelasting waar veel gemeenten mee kampen. De provincie zou bovendien moeten sturen op het laten afnemen van het aantal dieren. Wij vinden het niet verstandig om in het bestuursakkoord overtuigd de PAS te noemen als een maatregel om emissies te verminderen. De Programmatische Aanpak Stikstof is namelijk een onzeker en dubieus instrument om de veehouderij te laten groeien door op voorhand ontwikkelruimte te geven.

Het akkoord gaat uit van het aanwijzen van een aantal locaties waar grootschalige mestverwerking en vergisting mag plaatsvinden. Wij zijn daar geen voorstander van. Zijn deze grote mestfabrieken nu een tijdelijke of een permanente oplossing? Veel partijen hebben in de vorige periode gesproken over tijdelijk. Wat gaan wij doen? Wij willen de Brabanders er in ieder geval bij betrekken. Daarom dienen wij samen met GroenLinks en Lokaal Brabant een motie in.

Voor de komende bestuursperiode heeft het college de ambitie om van de veehouderij een sector te maken die maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd wordt, diervriendelijk produceert, past in zijn omgeving. In het verleden was er een programma voor het omschakelen van boeren naar biologische landbouw. Gaan wij op zoek naar een budget om dit opnieuw vorm te geven?

"Brabant vervoert" heeft een positieve wending genomen.

*De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, u hebt nog één minuut.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Wij vinden het positief dat het Spaar- en infrafonds voor alle mobiliteiten beschikbaar komt! En met het verkennend onderzoek naar de spoorlijn Breda-Utrecht zijn wij ook heel blij. Als partij luisteren we graag naar de regio die bestaande wegen wil verbeteren waarmee we Eindhoven en Helmond op weg helpen. We zien graag meer natuur in het Dommeldal en willen dat de bescherming ervan wordt vergroot.*

Het is positief te lezen dat er iets gedaan wordt aan taalvaardigheid, museumbezoek en steun voor Omroep Brabant. We zien echter ook graag een sociaal programma, ruimte voor ondersteuning van voedselbanken en voedseltuinen.

We zijn positief over de extra inzet voor de natuur, over het energieakkoord en energieneutraal wonen, maar er zijn ook punten van aandacht. Bij het versnellen van de ambities op het gebied van de EHS willen wij de vinger aan de pols houden. Hoeveel dragen partners bij? Wat is de meerwaarde voor de natuur? Kortom we willen graag het rendement halfjaarlijks in beeld gebracht zien. Daarvoor dienen wij samen met GroenLinks en 50PLUS een motie in.

Ik sluit af. Wij hebben positieve en negatieve punten in het bestuursakkoord gezien en we blijven ook kritisch. Voorzitter, u bent niet anders van ons gewend.

We wensen het toekomstig college veel succes en wijsheid toe!

*De **voorzitter**: Door de leden Van der Wel, Van Overveld en Heijman wordt de volgende motie voorgesteld:*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, overwegende dat:

- mestverwerkingsinstallaties de leefbaarheid van omwonenden kan doen verminderen;*
- omwonenden van een toekomstige mestverwerkingsinstallatie zich vaak niet bewust zijn van de effecten van een dergelijke installatie in hun nabije omgeving;*

- Provinciale Staten tijdens besluitvorming op de hoogte zouden moeten worden gesteld van de ervaringen die omwonenden ondervinden in de aanwezigheid van mestverwerkingsinstallaties, constaterende dat:
 - het college voornemens is een roadmap mestverwerkingsfabrieken op te stellen en het college een regierol wil nemen in de totstandkoming van mestverwerkingsinstallaties van >50.000 ton;
 - het daarbij van groot belang is dat het provinciebestuur kennisneemt van de ervaringen van omwonenden van (toekomstige) mestverwerkingsinstallaties;
- dragen Gedeputeerde Staten op;
- tijdens het opstellen van de roadmap tot mestverwerking een moment in te lassen waarbij naast de theorie ook de praktijk wordt besproken waarbij omwonenden van (toekomstige) mestverwerkingsinstallaties het woord doen over hun ervaringen;
 - waarbij de uitkomst van deze bijeenkomst een rol speelt in het opstellen van de beleidslijn voor mestverwerking in Brabant,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M14.

Door de leden Van der Wel, mw. Roijackers en Van Overveld wordt de volgende motie voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015, overwegende dat;

- natuur en landschap van groot belang zijn voor een gezonde leefomgeving en het welzijn van de burgers in Brabant,
- constaterende dat:
- GOB BV niet het gehele jaar 2014 operationeel is geweest;
 - niet alle beoogde streefwaarden wat betreft het realiseren van EHS zijn behaald;
 - de achterstand wordt ingelopen door te kiezen voor projecten met minimaal 50% cofinanciering;
 - op basis van de uitgangspunten van het Groen Ontwikkelfonds Brabant, de provinciale EHS voor de helft gefinancierd moet worden door manifestpartners en/of derden;
 - de resultaten daarom voor 50% afhankelijk zijn van manifestpartners en/of derden;
 - in 2027 een verlaging van de ambitie in beheertypen zal plaatsvinden,
- dragen Gedeputeerde Staten op;
- elk halfjaar een voortgangsrapportage te presenteren met betrekking tot de resultaten van het Groenontwikkelfonds Brabant;
 - ten minste te rapporteren over de kwantitatieve (ha) en kwalitatieve (biodiversiteit) resultaten, effectiviteit en ecologisch en financieel rendement, per project en van het Fonds in zijn geheel;
 - in de voortgangsrapportage per project inzichtelijk te maken welk bedrag afkomstig is vanuit de provincie en welk bedrag van manifestpartners en/of derden,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M15

Mijnheer Van der Wel, u hebt hier twee moties ingediend. Ik maak u erop attent dat een daarvan bij de jaarstukken hoort. Wij zullen dat even met u bespreken en corrigeren.

Ik geef nu graag het woord aan de fractievoorzitter van de CU/SGP. Vanwege zijn terugkeer in de Staten is dit ook een maidenspeech.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Volgens mij kun je verschillende definities hanteren voor een maidenspeech in dezelfde functie, maar ik denk dat mijn vrouw de bos bloemen mooi zal vinden.

Het leven is goed in Brabant en de ChristenUnie/SGP is dan ook trots op onze ondernemers die de mouwen opstropen, ook in moeilijke tijden. Wij zijn trots op onze scholen en universiteiten waar jongeren bouwen aan de toekomst van Brabant. Wij zijn dankbaar voor de inzet van kerken, parochies en maatschappelijke organisaties die omzien naar de kwetsbaren. Wij zijn dankbaar voor al die vrijwilligers die zich belangeloos inzetten en daarmee de echte kracht van Brabant vormen en dankbaar voor de vele initiatieven die in Brabant opbloeien om te komen tot een duurzame samenleving.

Het bestuursakkoord straalt die trots ook uit. Het laat zien dat we dankbaar mogen zijn in welke rijkdom wij leven in Brabant. Een akkoord dat veel geld vrijmaakt voor economische impulsen, een akkoord dat in ieder geval in woorden ook echt werk wil maken van energiebesparing, duurzame opwekking en een circulaire economie, een akkoord waar de P's van Planet en Profit goed uit de verf komen, maar het is ook een akkoord met een witte pagina: de pagina voor people. Is dit niet een akkoord alleen voor mensen die het al gemaakt hebben? Een akkoord dat te veel de focus legt op betaalde arbeid en economische oplossingen? Mist er niet nog een element dat juist in een coalitie van partijen als SP en PvdA meer belicht mag worden? Naast die trots proeft de ChristenUnie/SGP in de samenleving ook tal van zorgen. Zorgen om de macht van de economie die ten koste gaat van kleine ondernemers of om de ontslaggolven die de medewerkers in de zorg treffen. Wij willen ook een provincie die oog heeft voor die zorgmedewerkers. Wij proberen zorgen om de drugs die onze samenleving in Brabant meer en meer kapot maken en waarbij veiligheid en milieu in het geding zijn. Wij willen dan ook fors investeren in extra inzet van de taskforce, ondersteuning van gemeenten in het sluiten van drugspanden en extra toezichtcapaciteit. Wij maken ons zorgen om eenzaamheid en zorgen om de Wajongers voor wie de afstand naar de arbeidsmarkt alleen maar groter wordt. Wij willen onszelf graag een doelstelling opleggen van 1000 extra participatiebanen te creëren per jaar.

Wij geloven in een provincie die met trots mag bouwen met de middelen die haar rijkelijk zijn toebedeeld, maar tegelijk oog heeft voor de zorgen in de samenleving, die een beleid voert waarin de topsectoren gekend worden maar waarin ook de bakker, de stratenmaker en de schooljuf zich herkennen. Daarbij wil mijn fractie zich laten leiden door psalm 72. De laatste psalm van koning Salomo, koning van Israël, waarin hij terugkijkt op zijn koningschap en als het ware een blauwdruk geeft voor het bestuur van elke overheid. Ik citeer enkele verzen daaruit: "Laat de koning rechtvaardig over uw volk regeren en zuiver rechtspreken. Laat de koning de armsten uit de samenleving hun rechten geven. Laat onder zijn regering de oprechte mens tot bloei komen en laat er altijd vrede zijn."

Rechtvaardig regeren vraagt om een provincie met wijsheid, moed en matigheid, die oog heeft voor duurzaamheid. Een provincie die economische groei niet tot doel verheft, maar als middel ziet om het goede te zoeken voor de samenleving. De armsten uit de samenleving werkelijk helpen vraagt om een provincie die verder gaat dan social return bij aanbestedingen en die daadwerkelijk zoekt om ruimte te bieden aan maatschappelijke organisaties waar mogelijk, ondersteuning aan mantelzorgers waar nodig en stimuleren van zorgcoöperaties waar gewenst; een provincie die ook de oprechte mens tot bloei laat komen. Dat vraagt van een provinciebestuur ook om bescheidenheid, niet de focus op zichtbaarheid van de provincie, mooie plaatjes, prestigieuze projecten maar beleid gericht op de bloei van de mens. Niet enkele Brabant Branding maar ook het maatschappelijk land van ons beleid.

En, voorzitter, zo zegt psalm 72, dan mag er ook vrede zijn. In samenwerking schuilt de kracht van een goed bestuur. Vanuit samenwerking ontstaat harmonie, dienend leiderschap. Wij onderschrijven de ambities in het bestuursakkoord hierin. Laat het provinciaal bestuur het juiste voorbeeld geven. Zoek naar een bestuursstijl waarin voluit ruimte is voor debat in de Staten en oog voor de inbreng van alle fracties. De CU/SGP fractie kijkt wederom uit naar een constructieve samenwerking met het college bij de uitvoering van haar beleidsvoornemens. Zoals u van ons gewend bent, vindt u in ons een constructieve, kritisch volgende en waar nodig bijsturende fractie. Wij reiken u de hand om die samenwerking op te pakken.

Ik sluit af. Wij wensen u, voorzitter, het nieuwe college en de hele Staten van Brabant wijsheid en Gods nabijheid toe om onze provincie te besturen tot heil van onze naasten.

*De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Zoals aangekondigd zijn er bloemen omdat het in staatsrechtelijke zin een maidenspeech was.*

*(de voorzitter overhandigt de heer Vreugdenhil een bos bloemen)
(applaus)*

Dan is nu het woord aan de heer Heijman van Lokaal Brabant die ook een maidenspeech houdt.

*De heer **Heijman** (LB): Dank u wel, voorzitter. Lokaal Brabant is voor het eerst in deze Staten vertegenwoordigd. Wij hopen en denken dat wij de komende decennia in deze Staten zullen blijven. Ik ben heel trots dat ik als eerste van Lokaal Brabant hier het woord mag voeren.*

Met het coalitieakkoord of met het bestuursakkoord – het is maar waarop je de klemtoon legt – hebben wij naar onze mening een zeer abstract akkoord voorliggen. Daarom zal ik in mijn verhaal wat meer vertellen over Lokaal Brabant en welke punten mijn fractie de komende jaren zal adresseren.

Enkele sprekers stelden dat zij hier met een bepaalde taal komen. Of het nu Engels, Helmonds of Brabants is, het gaat erom dat wij naar elkaar kunnen luisteren. Alleen op die manier kunnen wij iets bereiken voor Brabant. De positieve opstelling die wij hier de afgelopen jaren hebben gezien, kunnen wij verder uitbouwen en daarmee Brabant nog beter maken.

Het bestuursakkoord is in veel opzichten abstract en vaag. Wij van Lokaal Brabant hebben na wat discussie besloten iets meer te vertellen over onszelf. Het beleid van Lokaal Brabant is erop gericht dat de samenwerkingsverbanden en de herindelingen in Brabant ordentelijk verlopen en voornamelijk gestuurd worden door de gemeenten. Die moeten zelf bepalen of zij wel of niet willen. De provincie heeft daarbij hooguit een faciliterende rol.

Net als veel andere fracties in deze Staten zijn ook wij voor een sterke economie. Wij willen echter veel aandacht blijven vragen voor de mensen die er altijd een beetje uitvallen qua arbeid. Aan mensen rond de 40/45 die door economische omstandigheden niet meer aan een baan kunnen komen, moeten wij meer aandacht geven en meer plannen voor maken. Daarvoor zal Lokaal Brabant doorlopend aandacht vragen en daarvoor ideeën aandragen.

Wij hebben in onze campagne duidelijk laten blijken dat wij ons zorgen maken over krimp en over de kernen en de dorpen. Daarvoor blijven wij aandacht vragen ook al wordt in het coalitieakkoord geschreven dat dit probleem omarmd zal worden en er iets aan wordt gedaan. Wij zullen vragen en eisen dat er daadwerkelijk concrete dingen gedaan worden en erop letten dat dit ook werkelijk gebeurt.

Lokaal Brabant zal in haar bijdragen de komende jaren kort, krachtig en duidelijk zijn. Wij hopen dat de anderen dat ook zullen doen, zodat de vergaderingen niet langer hoeven te worden dan zij al zijn en dat wij door luisteren en snel handelen echt dingen kunnen gaan doen!

Dank u wel.

*De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage. Zoals aangekondigd ook voor hem zijn er bloemen in verband met zijn maidenspeech.*

*(De voorzitter overhandigt de heer Heijman een bos bloemen)
(applaus)*

Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van de eerste termijn. Ik stel voor de tweede termijn te houden na de lunchpauze.

Wij gaan nu uiteen om een hapje te eten. Ik wil de leden van het presidium vragen zich onder bij de deur te melden voor een groepsfoto.

De vergadering wordt geschorst van 13.30 uur tot 13.45 uur.

*De **voorzitter**: Wij beginnen nu met de tweede termijn van het debat over het Bestuursakkoord 2015-2019 en de bepaling van het aantal zetels in Gedeputeerde Staten. Zoals aangekondigd krijgt iedere fractie drie minuten spreektijd.*

*De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Hartelijk dank aan alle fracties voor hun inbreng in eerste termijn. Ook hartelijk dank voor alle positieve noten die er gekraakt zijn over de verbeterpunten die wellicht in het bestuursakkoord zitten. Bij alle fracties merk ik dat taal toch wel een ding is, of het nu Brabants, Helmonds of Engels is. Gelukkig blijven wij inzetten op taalvaardigheid.*

Elke fractie heeft een eigen gevoel bij wat beweegt, waar iets beweegt en hoeveel iets beweegt. Het is inderdaad een bestuursakkoord op hoofdlijnen, maar ik denk dat wij met dit bestuursakkoord de opmaat te pakken hebben voor een vernieuwende beweging. Het is een kwestie van doen voor het college van GS dat wij straks gaan installeren.

Ik wil kort reageren op de inbrengen van de verschillende fracties. Onze insteek is inderdaad verbinden, maar wij denken wel dat verbinden van twee kanten moet komen. Het is niet zo dat de coalitie met voorstellen komt en de oppositie die beoordeelt. Wij moeten samen Brabant maken en daarvoor moet de beweging van twee kanten komen. Ruimte is dienend aan de inhoudelijke dossiers. Ruimte schept niet de voorwaarde, maar ruimte maakt inhoudelijke dossiers mogelijk.

Mevrouw Van der Sloot, ook de VVD houdt van degelijkheid, maar 24 jaar wachten totdat het Innovatiefonds terugkomt en er opnieuw wordt geïnvesteerd in economisch beleid, vinden wij toch wel heel erg degelijk. Daarmee krijg je geen beweging in Brabant.

*De **voorzitter**: Mijnheer Van Gruijthuijsen, wilt u afronden.*

*De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Vanzelfsprekend, voorzitter.*

Wij vragen u, voorzitter, de moties aan te houden. Zoals reeds gezegd houden wij van doen, maar wij willen graag dat het nog te installeren college van GS de ruimte krijgt een inhoudelijke reactie te geven voordat wij besluiten nemen waarvan wij wellicht de gevolgen niet kunnen overzien, hoe sympathiek de moties ook zouden kunnen zijn.

*De **voorzitter**: Uw oproep is in staatsrechtelijke zin wat lastig. Ik houd geen moties aan. Dat kunnen hooguit de indieners doen. Als u dit signaal aan de fracties hebt gegeven, horen wij straks de reacties daarop wel. Vooralsnog maken 15 moties en 1 amendement deel uit van de beraadslaging totdat het tegendeel blijkt. Dat moet wel duidelijk zijn voor het einde van de beraadslaging.*

*Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. In mijn tweede termijn wil ik drie punten aanhalen. Als eerste wil ik de coalitiepartijen en specifiek de Partij van de Arbeid en D66 danken voor de uitgestoken hand in de richting van de oppositie. Dank voor de ruimte die u ons biedt. Zoals ik al aangegeven heb in eerste termijn willen wij daar heel graag gebruik van maken.*

Mijn tweede punt is dat wij heel goed geluisterd hebben naar wat de diverse fracties – zowel die van de coalitie als die van de oppositie – hebben aangegeven. Wij hadden gehoopt dat de 92 pagina's uit het

boekje wat meer zouden gaan leven. Dat is bij ons in ieder geval niet helemaal het geval. Daarom willen wij de hand uitsteken naar de coalitie en uiteindelijk naar alle partijen in de Staten om het geheel wat duidelijker en concreter te maken. Ik hoorde de heer Heijmans van de SP ook zeggen dat er nog wat gedaan moet worden aan het concretiseren en aan het opschrijven in gewone taal. De heer Hageman van D66 sprak over uitdagingen om het verhaal goed op te schrijven en niet abstract te laten. Daarom willen wij een motie indienen voor een duidelijk collegeakkoord. Met die motie vragen wij de coalitie om het geheel per portefeuille helder en duidelijk te maken, zodat Brabanders weten waar zij aan toe zijn. Dat geldt ook voor de financiële paragraaf.

Als laatste punt willen wij een oproep doen aan de coalitiepartijen. U bestuurt nu Brabant, het is aan u, u hebt de verantwoordelijkheid. Ik wil u echt oproepen om niet met elkaar een wedstrijd te voeren over wie de sociaalste is of wat sociaal versus liberaal allemaal doet. Ik vraag u uw verantwoordelijkheid te nemen en een goede coalitie te zijn voor Brabant, want zo hebben wij het ook achtergelaten.

De **voorzitter**: Door het lid mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015,
constaterende dat:

- een debat over het concreet maken van het coalitieakkoord door meerdere partijen wordt gesteund, verzoeken Gedeputeerde Staten:
- net voor of vlak na de zomer te komen met een concrete uitwerking in doelen en meerjarenperspectief van het coalitieakkoord en te bespreken in PS, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M17.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik zal niet verdergaan bij punt 4, waar ik gebleven was in mijn eerste termijn.

Na het horen van de verschillende fracties in eerste termijn, is mijn mening niet veranderd. Ik ben nog steeds van mening dat wij – op zijn Brabants gezegd – een keigoed bestuursakkoord hebben.

Ik ben blij dat praktisch alle fracties hebben aangegeven dat zij goede voorstellen van het college zullen steunen. Ik ben blij dat wij deze positieve houding van de oppositie mogen verwachten. Ik kan hier zeggen dat wij als coalitiepartij voorstellen van de oppositie inhoudelijk zullen bekijken en goede voorstellen zullen steunen.

Mevrouw Van der Sloot vroeg in haar tweede termijn om de zaken wat concreter te maken. Ja, mevrouw Van der Sloot, ik heb inderdaad gezegd dat er bij dit bestuursakkoord soms sprake is van enigszins verhullend taalgebruik en dat het wat concreter zou mogen zijn. Ik zie die concretisering toch vooral straks bij de begroting. Dan ligt in programma's vast wat het college daarbij gesteund door de coalitie concreet gaat maken van die wollige taal. Het wordt vertaald in programma's, eerst in een voorjaarsnota en vervolgens in de begroting. Dat lijkt mij de werkwijze om zaken concreet te maken.

Het bevreemdt mij dat er 15 moties liggen. Ik krijg daardoor een beetje het gevoel alsof wij met een begrotingsbehandeling bezig zijn. Wij bespreken hier een bestuursakkoord. Ik zie moties over inhaalverboden voor vrachtauto's.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. De heer Heijmans zei over de concretisering van het bestuursakkoord dat een en ander eerst verwerkt wordt in de voorjaarsnota en daarna in de begroting. Ik denk niet dat er voor de zomer nog een voorjaarsnota komt. Wij zouden ermee kunnen instemmen als er direct na de zomer een kaderstellend debat zou plaatsvinden, zodat wij met het college een gesprek

kunnen voeren en het college ook de voorstellen van de oppositie kan betrekken bij het opstellen van de begroting.

De heer **Heijmans** (SP): Ik spreek hier puur voor mijzelf. Als het inderdaad zo is dat wij geen voorjaarsnota of een kadernota met elkaar kunnen bespreken, moeten de Staten wel in staat gesteld worden om een dergelijk debat te voeren. Anders kunnen wij alleen bij de begroting daarover beslissen. Daarmee doen wij onrecht aan een van de belangrijkste taken van deze Staten, namelijk het stellen van kaders. Wat mij betreft moeten wij inderdaad serieus nadenken over zo'n breed debat. Akkoord?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik dank de heer Heijmans voor deze uitgestoken hand. Ik wil ook graag kijken of wij straks samen kunnen komen tot een bepaalde vorm waarin iedereen zich kan vinden. Dan kunnen wij ook bekijken of wij de moties kunnen parkeren.

De heer **Van den Berg** (PVV): Onze moties zijn reacties op de inhoud van het bestuursakkoord. Met die moties vragen wij om bepaalde zaken te veranderen of daarin wijzigen aan te brengen. Het lijkt mij zeer legitiem om nu als Staten het nieuwe college op te roepen bepaalde zaken te wijzigen. Het lijkt mij een uitstekend moment. Ik zie het bezwaar niet in.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van den Berg, het gaat er niet om of iets legitiem is, het gaat erom of het verstandig is om op het moment waarop wij nog geen functionerend college hebben, dit grote aantal moties in te dienen. Omdat er amper tijd is om de moties inhoudelijk te bespreken en er fractieoverleg over te voeren, weet u dat het gevolg zal zijn dat al die moties het niet zullen halen. Wat schiet u daarmee op? Ik vind het voorstel van de heer Vreugdenhil veel opbouwender om over een maand of twee in een goed debat met een fatsoenlijke voorbereiding te kijken wie welke moties kan steunen. Ik denk dat dit voor iedereen, dus ook voor de oppositiepartijen in deze Staten, veel bevredigender is. Anders ken ik de uitkomst al, mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Misschien had ik de motie over het inhaalverbod beter kunnen indienen als een motie over een niet geagendeerd onderwerp. Dan had ik het echter het risico gelopen dat de motie niet was toegelaten zoals mij in de vorige periode al twee keer eerder is overkomen. Ik denk dat wij als democratisch orgaan hier wel degelijk een beetje richting aan kunnen geven over hoe en wat wij willen. Het is aan het college om te zeggen dat het hier en daar wat lastig wordt. Dan kan ook in een later stadium gebeuren, maar het staat ons vrij om een gewenste richting aan te geven.

De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Ik zit volledig op één lijn met de heer Heijmans. Met moties moet je inderdaad voorzichtig zijn. Ik vind ook het voorstel van de heer Vreugdenhil om over twee maanden met elkaar te spreken, ontzettend goed. Zo is onze motie ook bedoeld. Wij vragen het college om met concrete voorstellen te komen.

Officieel is er echter nog geen college van GS. Hoe gaan wij dit formaliseren? Kunnen wij de heer Heijmans daarop vastpinnen?

De heer **Heijmans** (SP) : U kunt mij er op dit moment niet op vastpinnen, mijnheer Kuijken. U spreekt nu over twee maanden, maar volgens mij zitten wij dan midden in het reces. Ik durf hier te zeggen dat mijn fractie ervoor is om voor de begrotingsbehandeling nog een debat te hebben als Staten. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen om te peilen bij de andere coalitiepartijen of zij vinden dat dit recht doet aan de Staten.

De **voorzitter**: Mag ik voorstellen dat wij eerst deze termijn afwachten en kijken of daarover een richtinggevende uitspraak is? Dan kan het in het presidium worden besproken.
Wilt u afronden, mijnheer Heijmans?

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Mijn betoog is hiermee afgerond.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Allereerst een punt dat in mijn eerste termijn niet aan de orde is geweest maar dat wel belangrijk is: ons typisch Brabants landschapsbeeld waarvan ook de koe in de wei deel uitmaakt. Uit recent onderzoek blijkt dat weidegang ammoniakemissies juist vermindert. Wat gaat de coalitie doen om weidegang te stimuleren? En wat zijn in het algemeen de concrete en afrekenbare doelstellingen van deze coalitie voor het agrarische beleid?

Ik heb vanuit de coalitiepartijen nog niets gehoord over het feit dat zij de overheid als banenmachine zien. Wij geloven daar niet in maar deze coalitie schijnbaar wel. Wij willen ook concreet afrekenbare doelstellingen als zij de overheid als banenmachine zien en daarom willen investeren in economisch beleid. Welke concreet afrekenbare doelstellingen kunnen wij verwachten? Als daarover geen duidelijkheid gegeven kan worden – wat mij betreft kan dat ook via een interruptie – zien wij ons misschien genoodzaakt daarover alsnog een motie in te dienen.

Ik wil toch nog iets kwijt over het aantal te benoemen gedeputeerden hoewel ik niet weet of dit het juiste moment daarvoor is. Wat ons betreft hadden het ook vijf gedeputeerden kunnen zijn. Wij hebben daarvoor een amendement ingediend.

Over twee voordrachten wil ik enkele opmerkingen maken. Allereerst vraag ik de PvdA of hun gedeputeerde niet zal worden gezien als een verlengstuk van het ambtelijk apparaat? Hoe denkt de PvdA daarmee om te gaan?

Op de tweede plaats heeft onze fractie een heel duidelijk bezwaar tegen de benoeming van de heer Van den Hout. Wij zullen daar ook tegen stemmen. Dit komt door zijn gedrag op twitter in de afgelopen bestuursperiode met demoniserende en haatzaaiende uitlatingen richting onze fractie. Dat is echt ontoelaatbaar en een gedeputeerde onwaardig. Er is meermaals iets over gezegd. Er zouden afspraken over zijn gemaakt. Hij heeft zich daar nooit aan gehouden. Wij zitten echt niet op hem te wachten in het nieuwe college.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Ik wil mij graag scharen achter de opmerkingen die zijn gemaakt over de moties. Het is lastig om die op dit moment te behandelen.

Wij als coalitiepartij beogen een open discussie te voeren met de Staten en stellen daarbij ook de inbreng van Gedeputeerde Staten op hoge prijs. Wij zouden als het team volledig operationeel is met de Staten de discussie willen aangaan over de vraag hoe een aantal zaken geconcretiseerd kan worden. Dat zal niet gebeuren vlak voor de zomer. Wij hebben een aantal jaren nodig om het abstracte collegeakkoord volledig tot uitvoering te laten komen. De suggestie om voor de zomer te beginnen met een discussie over zaken waarop de moties betrekking hebben, kunnen wij ondersteunen.

De heer **Van Hattem** (PVV): In het bestuursakkoord staat het uitgangspunt "geld volgt beleid". Er zijn nog geen concrete doelstellingen, wij weten dus niet hoeveel banen dit economische beleid gaat opleveren maar er wordt al wel geld voor vrijgemaakt. Daarom nogmaals de vraag aan D66 en ook aan de andere coalitiepartijen of kan worden aangegeven hoeveel banen de investeringen zullen opleveren.

De heer **Hageman** (D66): Het antwoord is "nee". Wij zullen de gedeputeerde in eerste termijn vragen daaraan een uitwerking te geven.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb behoefte te reageren op de vraag van de heer Van Hattem. Hij speelt een beetje een spelletje van: u gaat economisch beleid voeren en geef eens aan hoeveel banen dat zal opleveren. De heer Van Hattem weet net zo goed als ik dat het aantal banen dat het zal opleveren, ontzettend afhankelijk is van hoe de komende vier jaar de wereldeconomie zich gedraagt en van allerlei andere effecten. Je zet in op economisch beleid en je probeert daarmee bedrijven naar Brabant te trekken. Of dat 10.000, 20.000 of 30.000 banen oplevert, ik hoop eerlijk gezegd dat het 80.000 banen oplevert. Maar wat schiet de heer Van Hattem ermee op als wij zeggen dat wij ervan uitgaan dat het er 80.000 zijn?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat betekent dus dat wij dit college op geen enkele doelstelling kunnen afrekenen. Er wordt geld uitgetrokken en het maakt niet uit hoeveel banen er komen. De heer Heijmans zegt zelf dat hij eigenlijk niet gelooft in een banenmachine, het is alleen geld uitgeven en wij zien wel wat er gebeurt. Waar kunnen wij u dan wel op afrekenen?

De **voorzitter**: Nu is het woord aan heer Smeulders voor zijn tweede termijn.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik zal ingaan op de aan mij gestelde vragen. Allereerst merk ik op dat het mij deugd doet dat wij hier in een constructieve sfeer ons bestuursakkoord behandelen. Dat is hartstikke goed voor Brabant. Laten wij proberen om op deze manier de volgende vier jaar samen te werken in dit huis.

Sommige partijen hebben gezegd dat het een bestuursakkoord op hoofdlijnen is en dat het vaag is. Dat klopt, het is inderdaad een bestuursakkoord op hoofdlijnen. Wat zou er gebeurd zijn als wij het anders hadden gedaan, als wij het akkoord dichtgetimmerd hadden? Dan hadden de oppositiepartijen gezegd: jullie hebben een dichtgetimmerd akkoord gemaakt en er is voor ons niets meer te halen. Wij hebben als coalitiepartijen ruimte gegeven aan de oppositie en ik denk dat wij die gewoon samen moet invullen. De naam hoofdlijnenakkoord geeft ook al aan dat het een akkoord op hoofdlijnen is. Dat betekent dus dat alles concreet is.

De heer **Kuijken** (CDA): Vindt de heer Smeulders het ook een idee om voor de zomervakantie met elkaar te praten over een nadere uitwerking van het bestuursakkoord? Misschien kan hij voor onze betreffende motie stemmen?

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat vinden wij een goed idee. Ik weet niet of het nog voor de zomer moet gebeuren. Het mag voor mij ook net na de zomer. Ik wil dat gewoon toezeggen. Daar hoef ik de motie niet voor te steunen.

De heer Van Hattem sprak over de banenmachine. De provincie gaat zelf niet heel veel banen creëren. Zij laat wel infrastructurele werken uitvoeren en die leveren banen op. Wij willen echter een economische structuur hebben in Brabant waardoor private partijen hier banen kunnen creëren. Zo zien wij dat. Vroeger werd er een kanaal gegraven als mensen werkloos thuiszaten, maar dat is niet de goede manier van denken. Daar gaan wij niet in mee.

De heer **Van Hattem** (PVV): Met terugwerkende kracht neemt de PvdA afscheid van het Plan van de Arbeid. Dat vind ik heel bijzonder, maar goed.

Er wordt een economische structuur geschapen, maar met welke doelstelling is de PvdA tevreden? Hoeveel banen moeten er over vier jaar zijn?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik heb geen zin in dat spelletje van u, mijnheer Van Hattem. Ik weet werkelijk niet of ik 10.000, 20.000, 30.000 of 50.000 moet zeggen. Bij dit soort zaken ben je ook afhankelijk van het economisch klimaat en van externe partijen. Het zou een raar signaal geven als ik hier kon zeggen hoeveel extra banen er over vier jaar moeten zijn. Dat hebben wij zelf niet helemaal in de hand. Daarover moeten wij eerlijk zijn. Het gaat hier om een inspanningsverplichting, niet om een resultaatsverplichting.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is duidelijk. De tweede vraag die ik nog niet beantwoord heb gezien, is of als straks die publieke middelen op zijn, die banenmachine stilvalt of draait die dan nog steeds door?

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat is een goede vraag. Je wilt de economische structuur versterken om de structuur echt sterker te maken. Die structuur moet op een gegeven moment ook zonder ons geld gaan lopen. De Brabantse economie moet blijven draaien. Het is te hopen dat wij het voor elkaar krijgen om onze economie structureel sterker te maken.

De heer **Van den Berg** (PVV): Mag ik concluderen dat de Partij van de Arbeid als coalitiepartij zegt: wij steken ergens 150 miljoen euro in maar wij hebben geen idee wat dat oplevert?

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dat mag u niet concluderen, mijnheer Van den Berg. U mag het wel, maar ik ga daar niet in mee.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik voel mij enigszins beperkt in het plaatsen van interrupties maar dat is misschien wel goed.

Kan het toekomstige college ook kijken bijvoorbeeld naar het in dienst nemen van mensen die nu tijdelijk hier werken zoals de schoonmakers? Er zijn veel overheidsinstellingen die stappen zetten om de zekerheid voor deze mensen te vergroten.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u voor deze vraag, mijnheer Van der Wel. Mijn partij is daar groot voorstander van, ook landelijk nemen wij de schoonmakers aan. Ik vind het een interessant idee. Wij moeten maar eens kijken of dat mogelijk is.

De **voorzitter**: De heer Smeulders gaat afronden!

De heer **Smeulders** (PvdA): Dat ga ik zeker doen, voorzitter.

Er is gevraagd of wij niet denken dat onze kandidaat-gedeputeerde een verlengstuk is van het ambtelijk apparaat. Ik kan daarover heel kort zijn. Wij denken dat dit niet zo is.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb even gekeken naar die mooie pagina in het boekje. Wat een mooi beeld! Een zaal vol vrouwen en mannen die gezellig met elkaar zitten te praten! Het is een prachtige foto. Dat wil ik even gezegd hebben.

Wij waren in onze eerste termijn bijzonder kritisch, maar, coalitie, vat dit niet op als negatieve kritiek. Wij willen graag meewerken om het programma sterker te krijgen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mevrouw Brunklaus vindt het een prachtige foto. Maar wat vindt zij dan van de Islamitische vrouwenonderdrukking die op die foto zichtbaar is in de vorm van een hoofddoek?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Mijnheer Van Hattem, misschien moet u dat gesprek maar eens aangaan met vrouwen die een hoofddoek dragen. Dat adviseer ik u.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik adviseer u, mevrouw Brunklaus, om niet zo blindelings achter deze vorm van vrouwendiscriminatie aan te lopen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Mijnheer Van Hattem, dit is een zinloze discussie. U moet zich beter verdiepen in de materie. U mag gerust op mijn werk komen. Daar lopen veel dames rond met een hoofddoek. Zij zullen graag met u het gesprek aangaan. Ik bied u dit aan.

Wij zijn blij met de uitgestoken hand van de coalitie. Wij werken graag op een aantal punten mee om een en ander te versterken en, zoals ik in eerste termijn zei, de coalitie scherp te houden.

Wij hebben onze moties natuurlijk niet voor niets ingediend. Wij willen ook kijken wat dit akkoord waard is en of wij een meerderheid kunnen krijgen voor een aantal dingen. Wij moeten straks meer even kijken hoe het verder gaat.

Ik heb een vraag over de motie over het seniorenbeleid. Dat ontbreekt inderdaad in het boekje. Ik vraag de coalitie dan ook waarom er nauwelijks over ouderen gesproken wordt in het bestuursakkoord.

Over motie M4 van de PVV wil ik alleen opmerken dat ik de daar gebruikte woorden niet der Staten acht. Motie M14 gaat over mestverwerking. Ik ben erg benieuwd wat de coalitie daarvan vindt. Het zou toch mooi zijn als zij daarover een uitspraak doet.

Omdat ik mijn eerste termijn abrupt moest afronden, heb ik de nieuwe coalitie nog geen succes kunnen wensen met het uitvoeren van het akkoord en doe dat alsnog.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Mijn reactie kan heel kort zijn. De motie over het seniorenbeleid heb ik eigenlijk ingediend omdat ik vind dat dit een tekort in de voornemens van de coalitie. Het is geen aantasting van een van de plannen uit het akkoord maar ik vind het een noodzakelijke aanvulling. Als er staat "meer beweging in Brabant" zeg ik meer bewegen voor ouderen mag wel!

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Er is in ieder geval wel voldoende beweging voor Statenleden. Wij hopen natuurlijk bij het nieuwe college steun te vinden voor onze ideeën en gedachten omdat wij ervan overtuigd zijn dat wij iets kunnen bijdragen aan Brabant, net als alle andere oppositiepartijen. De coalitiepartijen kunnen natuurlijk op zoek gaan naar de mening van de burgers. Dat is in het verleden veel besproken. Wij moeten meer naar de mensen toe. Maar het is nog veel gemakkelijker om te praten met en te luisteren naar de oppositiepartijen.

Ouderen hebben onze aandacht. Wij steunen het idee om dit toch op een of andere manier op te nemen in de plannen.

Ik kan mij ook heel goed voorstellen dat wij nu zonder een reactie van het college geen goede stap kunnen zetten. Wij kunnen het voorstel van de VVD en de SP ondersteunen om dit na de zomer te doen in een vergadering waarin wij meer inzicht hebben in de doelen en de financiën. In die zin willen wij best onze moties intrekken. De andere partijen moeten dit natuurlijk zelf weten.

De **voorzitter**: Even een correctie. U wilt uw moties waarschijnlijk aanhouden en niet intrekken. Het kan alle twee, maar de idee was aanhouden, zo heb ik daarstraks begrepen.

Ik kom zo meteen nog met een procedurevoorstel en met een schorsing. Het moet immers ordentelijk gebeuren. Ik laat eerst even de tweede termijn afmaken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Als er een nieuw stuk op tafel komt, denk ik dat wij onze moties gaan heroverwegen. Het kan best zijn dat het er dan heel anders uit komt te zien. Onze moties zijn in ieder geval wel een uitdrukking van onze gedachten. Die kunnen wij alvast meegeven aan de coalitiepartners.

De **voorzitter**: Motie M14 en M15 worden aangehouden en maken geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De heer **Hageman** (D66): Er komt geen nieuw stuk. Wij willen met u de discussie aangaan over de vraag hoe een aantal zaken geconcretiseerd wordt en hoe uw moties erin passen, maar wij gaan geen nieuw bestuursakkoord schrijven.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat is aan de coalitiepartners, dat begrijp ik heel goed. Maar er is wel een wens om verduidelijking. Als zij die niet overnemen, gaan wij de discussie overdoen. Dat zou zonde zijn. Volgens mij zijn er best wel ideeën geopperd waarvan u als coalitie zegt: daaraan hebben wij niet gedacht maar daarin kunnen wij ons best vinden. Probeer daarin dan wat te schikken.

De heer **Heijmans** (SP): Mag ik proberen wat meer duidelijkheid te creëren? In het korte interruptiedebatje met de heer Vreugdenhil en de heer Kuijken stond mij een debat voor ogen een beetje lijkend op de voorjaarsnota, voorafgaand aan de begroting waarin wij als Staten net als bij de voorjaarsnota richtinggevend uitspraken kunnen doen aan het adres van het college voor de opstelling van de begroting. Daar zouden deze moties onderdeel van kunnen zijn. U moet dat in feite zien als een debat in plaats van die voorjaarsnota maar niet op basis van een herschreven bestuursakkoord. Ik denk toch echt dat wij voldoende onderhandeld hebben met vier partijen. Het is echter wel een debat waarin wij allemaal kaders kunnen stellen waaraan vervolgens het dagelijks bestuur zich heeft te houden bij het opstellen van de begroting.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat is duidelijk. Ik kan het stuk nu echter niet inschatten. Wij houden onze moties aan en zullen na de zomer zien hoe wij die verder uitwerken of concretiseren.

De **voorzitter**: Zoals gezegd zal ik zo met een voorstel komen, maar ik stel voor eerst de tweede termijn van uw Staten af te werken.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Van de eerste termijn is mij bijgebleven dat zowel vanuit de coalitie als vanuit de oppositie een hand uitgestoken is. Er zijn van beide kanten goede voorstellen gekomen. Wij vinden allemaal dat wij daarover best eens met elkaar kunnen doorspreken om te kijken hoe wij daarin het goede voor Brabant kunnen zoeken. Er zitten te veel waardevolle voorstellen tussen om zomaar af te stemmen vanmiddag. Ik hoop dus ook dat dit niet gebeurt.

Het zojuist gedane voorstel is mij uit het hart gegrepen. Wij doen daarmee echt recht aan een mooie start van een nieuwe coalitieperiode waarin wij dat gezamenlijk met elkaar kunnen oppakken.

Ik denk dat motie M2 van de coalitiepartijen wel blijft staan. Die partijen moeten zich natuurlijk zelf daarover uitspreken. Hoewel wij als fractie van de CU/SGP in hoofdlijnen positief staan tegenover dit akkoord, zijn er toch wensen en principiële punten waarover wij nog met elkaar moeten spreken. Wij steunen deze motie niet maar hebben wel de positieve intentie om met elkaar te kijken of wij bij de voorjaarsnota – na de zomervakantie dan – kunnen komen tot een totaalpakket dat wij kunnen afwegen. Dan zullen wij onze finale beoordeling geven en kunnen wij ook de uitspraak doen of wij dat leidend willen laten zijn voor de begroting voor de komende vier jaar. Ik wil mijn mening daarover graag opschorten tot dat moment. Zie dat niet als afwijzen van het akkoord maar meer als voluit benutten van de mogelijkheden die er zijn om nog mee te spreken met de coalitie.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Volgens mij heeft het debat tot nu toe bewezen dat Lokaal Brabant een goede toevoeging gaat geven aan dit gremium met concrete voorstellen en concrete en duidelijke debatten.

Terugkijkend op het debat constateer ik dat hier een discussie ontstaan is over verduidelijking van het bestuursakkoord. Het is misschien wel een noviteit dat wij hier niet praten om dingen te veranderen binnen het verhaal met moties en dergelijke, maar dat het meer gaat over de vraag of wij in juli of september een debat moeten voeren over het bestuursakkoord, maar dan wat duidelijker. Ik ben net begonnen en ik moet eerlijk zeggen dat ik het niet helemaal begrijp.

De **voorzitter**: Mag ik aan het einde van deze tweede termijn een voorstel doen? Daarna schorsen wij. Het is inderdaad een bijzonder soort debat omdat er nog geen college is dat u kunt aanspreken en dat voor de gewenste concretisering aan de lat zal staan. Er ligt een amendement op het besluit inzake het aantal gedeputeerden. Daarover zullen wij vandaag moeten stemmen. Motie M2 is een soort beginselverklaring voor steun aan dit akkoord. U hebt daarbij de nodige opmerkingen gemaakt.

Ik geef de Staten in overweging het presidium op 22 juni een voorstel te laten bespreken voor een voorjaarsnota-achtig debat in het begin van het politieke seizoen. Dat zal dan ergens in september zijn. De precieze datum zullen wij dan bepalen. Nog voordat alles in de begroting in beton gegoten wordt, kan dan een beleidsdebat met het college plaatsvinden. Dat zou dan betekenen dat, in navolging van wat de Partij voor de Dieren al heeft gedaan, de moties die vandaag ingediend zijn, kunnen worden aangehouden tot dat moment.

Nogmaals, het staat u vrij om dat niet te doen en nu alvast een signaal af te geven. Het is echt een politieke afweging die ik graag in een korte schorsing aan uw gremium voorleg. Daarna geef ik de fractievoorzitters het woord. Ook gezien de ordentelijke besluitvorming en de adequate verwerking van alles wat door uw Staten wordt uitgesproken in reële beleidsteksten en begrotingsvoorstellen, zou ik u als voorzitter dringend in overweging willen geven het voorstel over te nemen om een op uitwerking en verwerking in de begroting gericht beleidsdebat kort na de zomer te voeren. Ik schors de vergadering voor zeven minuten en vraag daarna uw oordeel.

De vergadering wordt geschorst van 14.25 uur tot 14.32 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren, staatsrechtelijk is dit een bijzondere situatie. Het is duidelijk geworden dat wij voor verschillende opties kunnen kiezen. Een aantal fracties heeft hier aan de tafel van de voorzitter laten weten dat een aantal moties zeker in stemming zal worden gebracht. Een aantal andere fracties laat dat afhangen van het voorstel voor de verdere procedurele behandeling. Ik maak eerst een rondje langs de fracties om te inventariseren waar uw voorkeur ligt. Wat mij betreft mag het vanaf de plaats.

Het voorstel was om kort na de zomer een beleidsdebat te hebben dat nog consequenties kan hebben in de begroting. Dat wordt voorbereid door het nieuwe college. Een datum daarvoor wordt binnenkort door het presidium vastgesteld in overleg met de technische ondersteuning.

Dat voorstel ligt voor. Graag uw opinie daarover.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Akkoord met uw voorstel, voorzitter.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ook namens de andere oppositiepartijen dienen wij motie M17 in. Daarin vragen wij voor de zomer een concrete uitwerking van het coalitieakkoord en dit te bespreken in Provinciale Staten. Wij vragen u deze motie in stemming te brengen na motie M2 over het collegeakkoord. Als motie M17 het haalt, kijken wij of wij onze andere moties kunnen intrekken.

De **voorzitter**: Dat snap ik. Ik verzoek u zich even te melden bij de griffier, want wat u nu zegt staat niet in het dictum van de motie die hier op tafel ligt. Als u dat even wilt komen corrigeren, geef ik intussen het woord aan de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik steun van harte het voorstel zoals u dat hebt verwoord. Ik vind het een verstandig voorstel omdat het ruimte en tijd geeft aan het nieuwe college om de eerste stappen te zetten en om vervolgens zo snel mogelijk na de zomervakantie een goed beleidsdebat te voeren met elkaar dat recht doet aan de moties, de suggesties en de ideeën die bij de oppositie leven. Ik vind dit een voorbeeld van een uitgestoken hand. Ik zou het jammer vinden als die niet worden aangenomen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wat onze fractie betreft, moet het zeker vóór de zomer besproken worden, bij voorkeur op 10 juli. Dat kan dan worden betrokken bij de Perspectiefnota of welk stuk er dan ook ligt ter voorbereiding op de begroting.

Motie M2 zou nu ook niet in stemming gebracht hoeven te worden. In feite zeggen de coalitiepartijen dat het stuk eigenlijk nog niet rijp is voor besluitvorming. Deze motie kan eigenlijk niet aan de orde zijn. Het wordt een blanco cheque en wij willen niet stemmen over een blanco cheque.

De heer **Hageman** (D66): D66 is het volledig eens met uw voorstel. Wij denken niet dat hier een blanco cheque afgegeven wordt. Motie M2 kan wat ons betreft zeker in stemming gebracht worden. Motie M17 van het CDA zullen wij zeker niet steunen. Wij denken niet dat het haalbaar is in de tijd.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Wij vinden dat u een uitstekend voorstel doet. De heer Heijmans heeft heel goed uitgelegd waarom wij dat voorstel uitstekend vinden.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): GroenLinks dient de motie mee in. Wij hebben die niet ondertekend maar dienen die wel mee in. Wij vragen inderdaad om meer duidelijkheid vóór de zomer. In dat geval houden wij onze moties aan. Het is beter om die op een ander moment te bespreken. Mocht het echt onoverkomelijk zijn om voor de zomer met concretere plannen te komen, dan graag heel snel na de vakantie.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Uw voorstel is heel pragmatisch. Ik kan mij daarbij heel veel voorstellen. Er zit een maar aan en dat is de vraag wat de consequentie is als wij nu voor motie M2 stemmen. Ik respecteer als democraat de nieuwe coalitie. Dat heb ik ook gezegd in mijn eerste termijn. Ik wens de nieuwe coalitie alles succes toe en zal haar positief kritisch benaderen. Moet ik in dit geval zonder dat ik in het bestuursakkoord ook maar iets terugvind van de problematiek van mijn eigen achterban, al meteen "ja" zeggen tegen motie M2? Daartegen heb ik principiële bezwaren. Ik zie er heel veel goede dingen in, ik ben daar niet tegen, maar toch moet ik op dat moment tegenstemmen omdat ik geen reactie heb gekregen op mijn verzoek om een aanvulling.

De **voorzitter**: Dat is helder.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de woorden van 50PLUS.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Wij steunen uw voorstel. Wij vinden het ook reëel om het college de tijd te geven om met een uitwerking te komen zodat wij een effectief debat kunnen voeren kort na de zomer. Wij zien ernaar uit om dat beleidsdebat met elkaar te voeren.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Lokaal Brabant vindt dat deze discussie voor de zomer moet plaatsvinden en vindt het jammer dat dit vandaag niet kon. Desalniettemin, over motie M2 hebben wij dezelfde mening als 50PLUS en de Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw commentaar.

Motie M17 is in die zin gewijzigd dat het dictum thans luidt:

"verzoeken Gedeputeerde Staten:

- net voor de zomer te komen met een concrete uitwerking in doelen en meerjarenperspectief van het coalitieakkoord en te bespreken in PS,"

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. 17a.

Ook motie M3 is gewijzigd. Het dictum luidt thans:

"dragen Gedeputeerde Staten op:

- duidelijk seniorenbeleid te ontwikkelen gericht op wonen, werk en zorg en dit aspectbeleid binnen afzienbare tijd voor te leggen aan Provinciale Staten,"

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M3a

Ik heb even overleg gevoerd met de griffier want er zit een volgorde-effect in de moties. Ik stel het volgende voor. Wij gaan zo stemmen over het amendement en over het besluit en daarna over motie M2 en dan over motie M17a. Als die motie wordt aangenomen, kunnen alle andere moties in stemming worden gebracht. Als die motie echter verworpen wordt, geldt het voorstel dat alle andere moties worden aangehouden behalve de moties van de PVV die deze fractie vandaag coûte que coûte in stemming gebracht wil hebben.

Het is wat ingewikkeld, ik herhaal het nog een keer. Wij gaan zo dadelijk stemmen over het amendement, dan over het besluit, dan over motie M2 en dan over motie M17a. Als die laatste motie wordt aangenomen, vervalt mijn voorstel om pas na de zomer een beleidsdebat te hebben. Als die motie wordt verworpen, zal dat wel gebeuren. Dan worden alsnog een aantal moties ingetrokken c.q. aangehouden voor dat debat. Ik denk dat per motie zal moeten worden aangegeven of die wel of niet in stemming moet worden gebracht. Ik heb van één fractie precieze berichten daarover gehad.

Mocht motie M17a worden verworpen, dan zal het presidium met een voorstel komen om kort na de zomer een debat te voeren. Die datum toveren wij vandaag niet uit de hoge hoed maar die zullen wij met elkaar precies gaan bepalen. Ik meende instemming te proeven met dit voorstel.

Aldus wordt besloten.

In stemming komt amendement A1

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is verworpen.

In stemming komt Besluit 34/15: bepaling aantal zetels in Gedeputeerde Staten

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, D66, de PvdA, de PvdD en de CU/SGP voor dit besluit hebben gestemd en die van overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M2

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.
Voorzitter. Bij twijfel niet doen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklauw** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.
Voorzitter. Met de toelichting bij het vorige punt, tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.
Voorzitter. Hoewel er veel goede elementen in dit bestuursakkoord zitten, wachten wij de uitwerking in het beleidsdebat af alvorens wij de definitieve afweging kunnen maken of dit leidend kan zijn voor de begrotingen in de komende jaren.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, D66 en de PvdA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen. Vanwege het verstrekken karakter van motie M17a over de andere, stemmen wij daar nu eerst over.

In stemming komt motie M17a

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.
Voorzitter. Er zal ongetwijfeld een debat gevoerd worden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.
Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

Voorzitter. Wij hebben uw procedurevoorstel gesteund. Wij willen daaraan vasthouden en dat voorstel is niet geheel in lijn met wat hier voorligt.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, D66, de PvdA en de CU/SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Ik ga per motie vragen of die in stemming gebracht dient te worden.

Moet motie M3a over het seniorenbeleid in stemming komen?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, voorzitter.

De heer **Heijmans** (SP): Kunt u bij het nummer ook de titel van de motie noemen?

De **voorzitter**: Dat zal ik doen.

In stemming komt motie M3a

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

Voorzitter. Wij zijn niet voor een doelgroepenbeleid maar een aspectbeleid vinden wij wel nuttig.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

Voorzitter. Wij zijn voor met dezelfde stemverklaring als de PVV.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP, D66 en de PvdA tegen deze moties hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen. Dan komen wij bij motie M4. Wil de PVV deze motie aanhouden?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Motie M4 wordt aangehouden en maakt geen onderwerp van beraadslaging meer uit. Dan komen wij bij motie M5 betreffende inhaalverbod A67. De fractie heeft mij al laten weten dat zij deze motie in stemming wil brengen.

In stemming komt motie M5

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Voorzitter. Volgens mij is deze motie buiten de orde omdat het onderwerp niet aan de orde is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Voorzitter. Ik heb daarstraks ook iets gezegd over de A67 en het inhaalverbod. Ik wil dat onderzocht wordt of dat verbod terug moet komen. Ik ben nog niet zover als de heer Van den Berg dat het echt terug moet komen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen. Dan kom ik bij motie M6 van de PVV over opcenten. Die wordt op voorstel van de fractie aangehouden. Dat geldt ook voor motie M7 van de PVV over de rijksinfrastructuur en voor motie M8 van de PVV over veilige wegen.

Motie M6, M7 en M8 worden aangehouden en maken derhalve geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Motie M9 van de PVV over uitbreiden focus verkeersproblematiek Eindhoven-Helmond wil de fractie wel in stemming brengen.

In stemming komt motie M9

*De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.*

*Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.*

*De heer **Heijmans** (SP): Tegen.*

*De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.*

*De heer **Hageman** (D66): Tegen.*

*De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.*

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.*

*De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.*

*De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.*

*De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.*

*De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV en 50PLUS voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.*

Ook de motie M10: bindende volksraadpleging bij gemeentelijke herindeling wil de fractie van de PVV in stemming brengen.

In stemming komt motie M10

*De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.*

*Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.*

*De heer **Heijmans** (SP): Tegen.*

Voorzitter. Bindende volksraadplegingen zijn niet toegestaan. Wij kunnen deze motie dus niet steunen.

*De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.*

*De heer **Hageman** (D66): Tegen.*

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

Voorzitter. Wij denken niet dat een referendum hier de enige oplossing is. Wij hebben al verschillende malen benadrukt dat wij vinden dat gemeenten dit zelf moeten bepalen en niet de provincie.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en 50PLUS voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Dan kom ik bij drie moties van de fractie van GroenLinks: M11, M12 en M13.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Wij willen die moties graag aanhouden.

De **voorzitter**: De moties M11, M12 en M13 worden aangehouden en maken geen onderwerp van beraadslaging meer uit

Dan kom ik bij motie M14 en motie M15 van de Partij van de Dieren. Die waren al aangehouden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat klopt, dat is gebeurd in overleg met de andere indieners.

De **voorzitter**: Ik heb nog een motie van het CDA over de duidelijkheid van het collegeakkoord. Wilt u die in stemming brengen of aanhouden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): In stemming brengen, voorzitter.

In stemming komt motie M16

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV, 50PLUS en Lokaal Brabant voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Daarmee komt een einde aan de stemmingen over dit agendapunt.

Benoeming leden van Gedeputeerde Staten

De **voorzitter**: Dit is het moment waarop ik de familie van de kandidaat-gedeputeerden van harte welkom heet. Fijn dat u op dit moment in ons midden wilt zijn.

De volgorde van de voordrachten zoals ook in het bestuursakkoord is vastgesteld, is voor de VVD als eerste portefeuillehouder Bert Pauli. Voor de tweede VVD-portefeuille Cristophe van der Maat. Voor de SP de eerste portefeuille Johan van den Hout en voor de tweede portefeuille Henri Swinkels, voor D66 mevrouw Annemarie Spierings en voor de Partij van de Arbeid Erik van Merriënboer.

Er is een commissie voor de geloofsbrieven gevormd om de papieren van deze kandidaat-gedeputeerden kritisch te onderzoeken. Dat heeft geleid tot een verslag. De commissie bestond uit de heer Braspenning, mevrouw Arts en de heer Van den Berg. De voorzitter van de commissie de heer Braspenning wil ik naar voren vragen van het door hem en zijn medeleden uitgevoerde onderzoek.

De heer **Braspenning** (CDA): De door uw genoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de voorgedragen kandidaten voor het lidmaatschap van het college van Gedeputeerde Staten onderzocht en in orde bevonden. Dat betekent dat mevrouw Spierings, de heer Pauli, de heer Van der Maat, de heer Van den Hout, de heer Swinkels en de heer Van Merriënboer voldoen aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Gedeputeerde Staten. Zij vervullen volgens hun eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Gedeputeerde Staten.

De commissie geeft uw Staten dan ook in overweging om te stemmen over de benoeming van de genoemde kandidaten tot lid van het college van Gedeputeerde Staten.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Braspenning voor het verslag en de daaruit getrokken conclusies. Dat betekent dat wij nu ons gaan klaarmaken voor de stemming. Artikel 31 van de Provinciewet is hier aan de orde. Op grond van dat artikel moet de stemming schriftelijk gebeuren. Ik stel voor twee leden van de coalitie en twee leden van de oppositie te benoemen tot stemopnemers, te weten: de heer Sjo Smeets, mevrouw Roijackers, mevrouw Schüller en de heer Heijman. Ik neem aan dat zij hun benoeming aanvaarden.

Wij gaan nu de maatregelen treffen die nodig zijn om zo dadelijk de verkiezingscommissie aan het werk te kunnen laten gaan. De bode zet de tafel daarvoor al omlaag.

Het volgende gaat nu gebeuren. Twee griffiemedewerkers zullen stembriefjes uitdelen. Omdat er in juridische zin sprake is van een aanbeveling en geen beperkte voordracht, kunnen de Statenleden, en mogelijk kandidaat-gedeputeerden, de heer Pauli, de heer Van der Maat en mevrouw Spierings deelnemen aan de stemming.

Omdat het niet om een beperkte voordracht gaat, kunnen er op het stembriefje ook andere namen ingevuld worden. Dat is de idee van een open voordracht.

Een tweede belangrijk aandachtspunt voor u is dat de stemming geheim is. Dat wil zeggen dat ik u dringend verzoek om na het invullen van het stembriefje, dat stembriefje dicht te vouwen en te deponeren in het stemkistje waarmee de griffiemedewerkers zullen rondgaan.

Na de stemming gaan wij tellen en dan komt de uitslag. Nu is eerst de stemming zelf aan de orde. Ik wens u veel succes. Aarzel niet om bij eventuele vragen of onduidelijkheden een van de medewerkers van de griffie aan te spreken. Het briefje is duidelijk genoeg. U krijgt er nu een per persoon uitgereikt met het verzoek het dubbelgevouwen in het kistje te doen. Ik schors de vergadering kort. De stemming kan aanvangen.

De vergadering wordt korte tijd geschorst.

*De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik allereerst dankzeggen aan het stembureau, de leden van de commissie en de griffie-assistentie voor het vele langdurige werk dat moest worden verricht. Het kostte even tijd, maar u weet dat dit buitengewoon zorgvuldig moet gebeuren. Er is gecheckt en gedubbelcheckt. Er is door 53 leden gestemd. Er zijn ook blanco stemmen uitgebracht. Het lijkt mij het handigst als ik lees wie er gekozen zijn. Er zijn ook stemmen uitgebracht op een aantal mensen maar die stemmen zijn niet voldoende om gekozen te worden. Ik begin boven aan de lijst. Beneden aan de lijst staat nog een heel bijzondere naam. Die hoort u zo.*

Uitgebracht op de heer B. Pauli zijn 52 stemmen.

Uitgebracht op de heer C. van der Maat zijn 52 stemmen.

Uitgebracht op de heer J. van den Hout zijn 46 stemmen.

Uitgebracht op de heer H. Swinkels zijn 53 stemmen.

Uitgebracht op de heer E. van Merriënboer zijn 49 stemmen.

Uitgebracht op mevrouw A. Knoet-Michels zijn 3 stemmen.

Uitgebracht op de heer Job Cohen zijn uitgebracht 4 stemmen.

Uitgebracht op de heer Nico Heijmans is 1 stem.

Uitgebracht op mevrouw Wilma Dirven is 1 stem.

Uitgebracht op de heer Fidel Castro te Havana is 1 stem.

Er zijn 4 blanco stemmen.

Sorry, ik heb Annemarie Spierings vergeten. Het zijn heel kleine lettertjes maar dat had ik niet moeten doen.

Uitgebracht op mevrouw Annemarie Spierings zijn 53 stemmen.

(applaus)

Ik heb geconstateerd dat op de door mij voorgelezen lijst van voorgedragen kandidaten, die ook door de commissie voor de geloofsbrieven zijn onderzocht, voldoende stemmen zijn uitgebracht. Zij kunnen het ambt van gedeputeerde in de provincie Noord-Brabant aanvaarden. Ik wil de bodes verzoeken de genoemde kandidaten hier naar voren te brengen zodat ik hun kan vragen of zij het ambt aannemen en daarna kan overgaan tot de beëdiging.

Ik zal ik u een voor een vragen of u het ambt aanneemt. Allereerst de heer Bert Pauli.

*De heer **Pauli** (VVD): Ja.*

*De **voorzitter**: De heer Christophe van der Maat.*

De heer **Van der Maat** (VVD): Ja.

De **voorzitter**: De heer Johan van den Hout.

De heer **Van den Hout** (SP): Ja.

De **voorzitter**: De heer Henri Swinkels.

De heer **Swinkels** (SP): Ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Anne-Marie Spierings.

Mevrouw **Spierings** (D66): Ja.

De heer **Erik van Merrienboer** (PvdA): Ja.

De **voorzitter**: Ik verzoek u allen te gaan staan en vraag de griffier de tekst van de eed voor te lezen.

De **griffier**: "Ik zweer/verklaar dat ik om gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer/verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer/beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **Pauli** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **Van der Maat** (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **Van den Hout** (SP): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **Swinkels** (SP): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **Spierings** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **Van Merrienboer** (PvdA): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Dan feliciteer ik u namens ons allen met het mooie ambt dat u mag gaan vervullen. Ik zal met een bos bloemen persoonlijk komen onderstrepen.

(de voorzitter geeft de nieuw benoemde gedeputeerden een bos bloemen)
(applaus)

Dames en heren. De leden van Gedeputeerde Staten nemen kort achter te tafel plaats voor een foto. Daarna schors ik de vergadering voor felicitaties en een welverdiend kopje koffie

De vergadering wordt geschorst van 15.55 uur tot 16.15 uur.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten

*De **voorzitter**: Dames en heren. Het is duidelijk dat uit het een het ander volgt. Door benoeming in het zojuist beëdigde college van Gedeputeerde Staten ontstaan er vacatures in uw Provinciale Staten. Mij is geworden dat de heer Burger Dirven, de heer Panhuizen en mevrouw Meeuwis bereid zijn gevonden die vacatures te vervullen. Wederom door de heer Braspenning en zijn commissie is onderzoek uitgevoerd naar de geloofsbrieven. Voordat wij tot het beëdiging van de leden kunnen overgaan, wil ik hem vragen ons de conclusies van dat onderzoek te melden.*

*De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. De door uw genoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Meeuwis, de heer Burger Dirven en de heer Panhuizen onderzocht en in orde bevonden. Dat betekent dat mevrouw Meeuwis en de heren Burger Dirven en Panhuizen voldoen aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten. Zij vervullen volgens hun eigen opgave op dit moment geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten.*

De commissie geeft uw Staten dan ook in overweging om te besluiten tot toelating van mevrouw Meeuwis en de heren Burger Dirven en Panhuizen.

*De **voorzitter**: Ik dank u en de andere leden van de commissie voor het verrichte werk. Ik concludeer dat wij tot beëdiging kunnen overgaan. Ik verzoek de bodes om de heer Burger Dirven, de heer Panhuizen en mevrouw Meeuwis hier naar de tafel te geleiden.*

Ik verzoek u allen te gaan staan.

Mevrouw de griffier, wilt u de tekst voorlezen?

*De **griffier**: "Ik zweer/verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.*

Ik zweer/verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer/beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

*De heer **Burger Dirven** (VVD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.*

*De heer **Panhuizen** (VVD): Dat verklaar en beloof ik.*

*Mevrouw **Meeuwis** (D66): Dat verklaar en beloof ik.*

*De **voorzitter**: Dan is aan mij de eer om u als eerste te feliciteren met uw prachtige nieuwe ambt. Lid van de Provinciale Staten van Brabant is niet niks. U hebt net gezworen dat met de Grondwet en de eed in het achterhoofd te doen. Ik wil dat graag onderstrepen met een in rood en wit uitgevoerde bos bloemen.*

*(De voorzitter overhandigt de nieuw benoemde leden een bos bloemen)
(applaus)*

Ik geef een enkele minuut om de nieuwe leden naar hun plaats te begeleiden. Daar wacht, zo zie ik, een hartelijke ontvangst door hun fracties.

Volledigheidshalve meld ik u dat aan de zojuist vertrokken leden van de Staten die zijn benoemd in het college van GS uiteraard de hier gebruikelijke roemer zal worden overhandigd. Wij wachten daar nog even mee, maar dat komt allemaal goed.

PS 32/15: Benoeming plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten

*De **voorzitter**: Let u op, in beginsel geldt hier dezelfde procedures als wij zo net hebben gehad, zij het dat ik mij er zojuist van heb vergewist dat de politieke leiders mij hebben gemeld dat er een door u allen gedragen voordracht is. Ik ben bereid daarmee bij acclamatie in te stemmen. De wet gebiedt mij echter in het openbaar te vragen of iemand van de leden stemming verlangt. Als één van uw leden stemming vraagt, gaan wij dat doen. Dat moet dan volgens de wet gebeuren door middel van een schriftelijke stemming met stembriefjes.*

Hier is het verantwoord om even te vragen of iemand over deze voordracht stemming wenst. Ik lees de voordracht die mij geworden is en waarvan mij verteld is dat die gedragen wordt door alle fracties, voor.

Als eerste vicevoorzitter is voorgedragen de heer Van Gruijthuijsen; als tweede vicevoorzitter mevrouw Van der Sloot en als derde plaatsvervangend voorzitter is voorgedragen mevrouw Klitsie.

Ik vraag nu of een van u stemming wenst over deze voordracht.

Dat is niet het geval. Ik heb mij daar twee keer van vergewist. Ik stel voor dat wij bij acclamatie deze voordracht accepteren. Dat kan met een applaus.

(applaus)

Ik verzoek hen even naar voren te komen om een bij deze waardigheid horende bos bloemen in ontvangst te nemen.

(De voorzitter overhandigt de leden Van Gruijthuijsen, mevrouw Van der Sloot en mevrouw Klitsie een bos bloemen)

Met de hartelijke felicitaties aan de collega-voorzitters van dit mooie gremium komen wij nu aan bij de behandeling van de voorstellen. Ik stel vast dat er één A-stuk is.

PS 25/15: Vertegenwoordiging PS in gezamenlijke organen

Dit voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

*De **voorzitter**: Er zijn geen B-stukken. Wij komen nu bij de C-stukken.*

PS 22/15: Jaarstukken provincie Noord-Brabant 2012

*De **voorzitter**: Het debat vindt plaats in twee termijnen. Na de eerste termijn zal er geschorst worden om het nieuw gevormde college in staat te stellen de door uw Staten gestelde vragen te beantwoorden.*

*De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Het laatste volledige kalenderjaar van de vorige bestuursperiode ligt alweer vijf maanden achter ons. Toch ontkomen we er niet aan de jaarstukken 2014 aan de orde te stellen, al was het maar om te bepalen waar de nieuwe Staten en het nieuwe college deze periode mee*

kunnen beginnen. 2014 is financieel gezien een historisch jaar, niet alleen omdat het het laatste volledige jaar is van de periode 2011-2015, maar het is ook het laatste jaar waarin we, zoals het er nu naar uitziet, uitgaven rapporteren die boven de 1 miljard euro uitkomen. We gaan verder op weg naar een kleinere, efficiënte en effectieve overheid en waar we, ook wanneer we minder geld uitgeven, nog steeds ambitieus blijven werken aan een beter Brabant.

Zojuist hebben we het nieuwe Bestuursakkoord "Beweging in Brabant" vastgesteld en in feite een voorschot genomen op de vaststelling van de jaarrekening 2014, want, zoals ik al zei, de afsluiting van het jaar 2014 is uitgangspunt voor het financieel kader.

Ik wil deze gelegenheid benutten om terug te kijken naar de jaarstukken van 2010. Aan het begin van de vorige periode werden deze besproken en vastgesteld. Toen constateerde de VVD-fractie dat ook daarin gesproken werd van drie O's: onderbestedingen, onderuitputting en overprogrammering. Die leidden tot een 4e O: overhevelingen. We riepen op tot een verbetering van de planning & control-cyclus en op een gedisciplineerde wijze omspringen met de financiën.

Daar is fors op gestuurd en is het goed te zien dat de afrekening over het afgelopen jaar er wat dat betreft stukken beter uitziet. De gewijzigde systematiek waarbij we verantwoorden op basis van wat is beschikt en niet op wat is uitgegeven, is hier vast ook mede debet aan.

Toch komen we hier en daar nog forse overhevelingen tegen. Als voorbeeld noem ik twee uitgestelde IDOP's (Integraal dorpsontwikkelingsplan) die pas in 2017 tot uitvoering komen. Op deze manier over het graf heen regeren, moeten wij niet willen en wat de VVD betreft moet hierop scherp gestuurd worden, ook in de nieuwe periode. Dat geldt andersom ook voor zaken als de vertraging bij de afrekening, zoals wij zagen bij de Internationale School in Breda. Die had moeten leiden tot een begrotingswijziging naar aanleiding van de jaarstukken 2013. En dat is niet gebeurd.

De VVD-fractie maakt zich ook enige zorgen over andere zaken, met name over de investeringen die we doen uit de gelden van de Investeringsagenda en de Immunisatieportefeuille. Het is mooi een boekwinst te kunnen bijschrijven op verkochte obligaties. Echter, de oorzaak hiervoor is dat de rente op obligaties is gedaald tot een niveau waarmee het steeds lastiger wordt de rentabiliteitsdoelstellingen te halen. Geld stallen bij de Rijksoverheid kan dat waarschijnlijk niet voldoende afdekken. We zien de uitwerking van plannen om hierop een adequaat antwoord te vinden met belangstelling tegemoet.

Beter investeren we in Brabant onder meer via de fondsen, beheerd door de BOM (Brabantse Ontwikkelings Maatschappij). Bij het evalueren van deze fondsen moeten we als het aan de VVD-fractie ligt, de komende periode ook aandacht besteden aan de voortgang van de organisatieontwikkeling van de BOM.

Ik noem nog een aantal onderwerpen dat ook de komende tijd onze aandacht verdient. De provincie heeft middelen ingezet om de Brabantse economie te steunen en Brabanders de ruimte te geven. Doordat de crisis zo ingrijpend en lang was, heeft die ertoe geleid dat onder andere de maatregelen ten behoeve van de woningmarkt en de regeling Ruimte voor Ruimte, uitgroeiden tot dossiers waarover grote zorgen waren. Ook de gedurfde aanpak van o.a. andere Aviolanda, de TOM (Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij) en Pivot Park op de MSD terrein bij Oss leverde stof tot nadenken en zorgen op.

Inmiddels zien we, gelukkig, wat meer de zon verschijnen vanachter de donkere wolken die zich leken samen te pakken boven deze initiatieven. Zelfs bij Ruimte voor Ruimte zien we voorzichtig een kentering. Er wordt weer meer interesse getoond om weer te bouwen en ook de woningvoorraad, overgehouden aan de verkoopgarantie, neemt af. Hopelijk zet dat door.

De aantrekkende economie, het gereedkomen van de A4 en de keuze voor Brabant als het gaat om vliegtuigonderhoud voor met name de F35, leiden ertoe dat ook bij Aviolanda de opwaartse lijn te pakken is. We kijken met grote belangstelling uit naar de verdere uitwerking van het actieplan voor West-Brabant. Ondanks het gedaalde percentage bereikte doelstellingen van 98% naar 91% ten opzichte van 2013, mag 2014 toch een oogstjaar genoemd worden. Er is een aantal grote knopen doorgehakt.

De nieuwe Verordening Ruimte is in werking getreden en er is een aanvang gemaakt om te komen tot een duurzame veehouderij door middel van de BZV (Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij). We hebben miljoenen beschikbaar gesteld voor een werkgelegenheidsimpuls en we timmeren letterlijk aan de weg door na 30 jaar een besluit te nemen en voor de N69 een inpassingplan vast te stellen. En ook na vele jaren praten gaan we nu eindelijk aan de slag met het Logistiek Park Moerdijk (LPM).

Deze nieuwe, actieve, innovatieve aanpak die Brabant zo kenmerkt, heeft ook de aandacht getrokken ver buiten onze grenzen. Waar de omgeving Eindhoven al eens het predicaat de slimste regio ter wereld kreeg heeft de Financial Times deze regio en heel Brabant in 2014 uitgeroepen tot beste investeringsregio van West-Europa. Wij hebben ook nog de prestigieuze European Entrepreneurial Award gewonnen. Het is goed om niet op deze lauweren te rusten maar nu door te pakken en versneld te zorgen voor de nodige voortgang op economisch terrein.

Financieel staat de provincie er goed voor. De zaken zijn op orde, maar we moeten goed degelijk financieel beleid blijven voeren. Onze nieuwe gedeputeerde Financiën moet daarom vooral geen voorbeeld nemen aan de NS (Nederlandse Spoorwegen). Die wilden wel 178 miljoen euro per jaar betalen om met een vaart van 250 km/uur door ons mooie Brabant te razen.

*De **voorzitter**: Mijnheer Koevoets, wilt u afronden?*

*De heer **Koevoets** (VVD): Dat was ik net van plan, voorzitter.*

Het is veel beter om financieel en met betrekking tot de belastingen een pas op de plaats te maken. Ook al klinkt dat paradoxaal, ook dat is vernieuwing en volgens de VVD een voorbeeld van "Beweging in Brabant".

*De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Het CDA zal zich omwille van de tijd beperken tot de belangrijkste punten. Het is een beetje rare context. Wij hebben net een kersvers college en 31 nieuwe Statenleden. Wij hebben net uitgetest om vooruit te kijken en nu moeten wij ook even terugkijken naar het afgelopen jaar. Dat doen wij immers met de jaarrekening. Het is een belangrijk moment en het is goed dat wij daarvoor de tijd nemen.*

Wij willen drie huidige en drie oud-gedeputeerden complimenteren met deze jaarrekening. Deze is heel erg goed leesbaar. De doelen die we als provincie stellen zijn een combinatie van korte- en langetermijndoelen. Een greep uit de belangrijke punten voor de korte termijn die gerealiseerd zijn. Allereerst het onder de aandacht brengen van de Brabantse drugsproblematiek. Waar mogelijk heeft de provincie haar rol gepakt en niemand ontkent nog de problemen in Brabant. Op de tweede plaats is de weg volledig vrijgemaakt voor de nieuwe N69. Dat kun je een historisch moment noemen.

Verder zijn er grote inspanningen verricht om de overlast van veehouderijen te beperken. Deze overlastgerichte aanpak is volgens het CDA de beste aanpak en de dialoog is het daarbij het beste middel.

Ook is er een grote inhaalslag gemaakt bij het behoud van onze monumenten.

De belangrijkste lange termijndoelen staan verwoord in de Agenda van Brabant. Uitgangspunt van deze agenda is om tot de top van de Europese kennis- en innovatieregio's te behoren. Dit is een opdracht die je niet binnen vier jaar realiseert en die ook moeilijk te controleren is. Toch, en de VVD refereerde er ook al aan, wordt de status van Brabant als technologiehuis via prijzen, noteringen op lijstjes en media-aandacht steeds meer erkend. Het is een beetje naïef om te denken dat wij dat allemaal doen in dit provinciehuis, maar duidelijk is wel dat de Agenda van Brabant hieraan een bijdrage geleverd heeft. Dat geldt ook voor het vorige bestuursakkoord.

Er zijn ook aandachtspunten voor de lange termijn. De afgelopen periode heeft er een actualisatie plaatsgevonden van de bevolkings- en woningprognoses. Die ademen een nieuwe realiteit. De behoefte

aan winkel-, kantoor en bepaalde bedrijfsruimte neemt af. Samen met de voorspelde leegstand bij het agrarisch vastgoed betekent dit dat Brabant een flinke opgave heeft. Het CDA heeft hiervoor voorheen meermaals aandacht gevraagd. De daaruit resulterende regionale detailhandelsvisies waren een goede eerste stap. Leefbaarheid is dan ook het belangrijkste aandachtspunt van het CDA in deze periode en we blijven hiervoor aandacht vragen.

Ik kom nu bij de verbeterpunten. Die zijn misschien van een meer technische aard. De accountant geeft aan dat de afwijkende realisaties in de jaarrekeningen ten opzichte van de begroting voor het merendeel van incidentele aard zijn en stelt voor om nader te bepalen welke afwijkingen acceptabel zijn. GS zeggen hierop in de stukken: "Indien daar vanuit uw Staten behoefte aan is, zullen wij hiertoe een voorstel voorbereiden. Hoe geven we dit nu als Staten aan? Wat ons betreft mag deze bandbreedte nader benoemd worden.

Het CDA begrijpt het spanningsveld tussen het zeer SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden) en concreet maken van indicatoren enerzijds en de praktijk anderzijds. Dat weten wij vanuit een inmiddels 35-jarige bestuurservaring. Maar hoe meet je nu of de professionele topcultuursector verbonden is met de basis? Hoe meet je of het platteland goed verbonden is met de stad? D66 was in de vorige periode vurig pleitbezorger van het smarter formuleren, met als aanvoerder de nieuwe gedeputeerde, van besturen in nieuwe stijl. We wachten met smart af waar het nieuwe college mee gaat komen. Kunt u ons alvast een schot voor de boeg gunnen? We denken in ieder geval graag met u mee.

Een voorbeeld van een indicator die concreter kan, is die voor het verminderen van regeldruk. Deze indicator moet niet zijn, ik citeer: "beleidsrijke actualisatie uitgevoerd: één keer en aanpassing kaarten één keer". Nee, het terugdringen van regeldruk kun je wel degelijk beter kwantificeren. Het CDA zet de teller samen met ondernemend Brabant graag op nul om de voortgang bij te kunnen houden.

Er zijn ook belangrijke verbeterpunten behaald in het kader van de controleerbaarheid. Bij de vorige jaarrekening en bij de behandeling van de fondsen heeft het CDA expliciet gevraagd om goede voortgangsrapportages. Bij het Groen Ontwikkelfonds is hieraan goed gehoor gegeven. Voordat we overgaan tot de instelling van nieuwe fondsen, zien we voor de economische fondsen graag een zelfde soort verantwoording, inclusief gerealiseerde revolverendheid. Bij het vorige stuk zei de VVD dat 24 jaar wachten wel een beetje lang is om nieuwe fondsen in te stellen. Dat klopt, wij hoeven ook niet te wachten tot het fonds helemaal afloopt. Ik zou willen zeggen, laten wij een beetje ervaring opdoen met de manier waarop wij nu de fondsen hebben ingericht, al is het alleen maar met het uitzetten van ons geld. Deze fondsen zijn immers kakelvers.

Tot slot. Wat bepaalt of iemand een goede gedeputeerde is? Hoeveel een gedeputeerde uitgeeft of hoeveel hij/zij realiseert? Nee, iedereen kan een zak geld opentrekken en veel realiseren. Het gaat erom hoeveel je per euro weet te realiseren. Het CDA hoopt dan ook dat het volgende college met de grote hoeveelheid geld die men gaat uitgeven ontzettend veel zal realiseren en dat het erg bedachtzaam te werk gaat. We hopen inzicht te krijgen in de gerealiseerde doelen en dat het bestuursakkoord straks wat meer houvast biedt om het nieuwe college te kunnen controleren. Wij kijken graag op constructieve wijze met het college mee.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen dat de heer Heijmans afziet van een bijdrage.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Deze jaarrekening kon niet treffender getimed zijn, want zij lijkt een voorbode van vreselijk beleid van een nieuwe linkse coalitie die we de komende jaren te vuur en te zwaard zullen gaan bestrijden. Waarom dan zult u denken voorzitter? Nou, heel simpel: omdat Brabant beter verdient volgens de PVV.

Want de jaarrekening 2014 is doorspekt met ambtelijke prietpraat, termen waar een normale burger geen touw aan vast kan knopen, en, oh ja, voor diezelfde burger die dit feestje mag betalen, is vervolgens

nauwelijks ruimte in dit vooral bestuurlijke boekje. Er wordt gesteld dat doelen zijn verwezenlijkt en dat valt dan af te leiden uit gedane aanbevelingen, gehouden dialogen en conferenties, plannen van aanpak, analyses, voortgangsrapportages, het verlenen van subsidies, beschikkingen sturen en wat dies meer zij. Ofwel: praat sessies en pronkzittingen. Allemaal bezigheidstherapie voor ongetwijfeld zeer hardwerkende en uiterst goedbedoelende ambtenaren, maar concrete resultaten zijn onvoldoende zichtbaar en dat voor een overheid die jaarlijks meer dan een miljard euro belastinggeld besteedt.

En dat belastinggeld wordt werkelijk aan de meest onzinnige flauwekul uitgegeven. Zo worden er miljoenen zuurverdiend publiek geld gestopt in het Energiefonds of worden er pilots georganiseerd rondom zero-emissie vervoer, gaan er miljoenen naar elitaire en arrogante kunstkoepels, die als rupsjes-nooit-genoeg feestjes vieren om het binnenslepen van nog meer miljoenen via het Cultuurfonds, allemaal betaald door de belastingbetaler. Of lobbykantoren in Brussel, netwerkfeestjes, niets was het college te gek. Zo is daar zogenaamde "duurzame energie", dé zelfverklaarde pijler van de Brabantse economie, die werkelijk geen millimeter gaat opleveren voor de belastingbetalers, behalve dan een stijgende energierekening en een bijbehorende lege portemonnee voor de minder fortuinlijke Brabanders die het energiefeestje voor de betuttelende klimaatkerk mogen betalen. Rekenen kunnen de klimaatalarmisten namelijk weer wel als de beste onder het motto: "een ander betaalt de rekening voor mij, en dus is het goed".

Het college kan zichzelf dan wel mooi op de schouder kloppen, maar intussen zijn de registraties bij de omgevingsdiensten niet op orde, is er een achterstand in de vergunningverlening en vallen de werkgelegenheidseffecten van diverse investeringen tegen. Ook betaalt de provincie nog steeds een groot deel van haar rekeningen niet op tijd, zodat ondernemers zitten te wachten op hun geld en dit ondanks een motie hierover die unaniem is aangenomen en waarin het college wordt gevraagd alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat een veel groter deel van de rekening tijdig wordt betaald. En of het nog niet genoeg is: de inkoop en aanbesteding zijn voor het zoveelste jaar op een rij een aandachtspunt van de accountant.

De PVV informeerde bij het college waar een onttrekking van bijna een half miljoen euro aan de reserve ICT-infrastructuur betrekking op had. PS waren over die besteding niet geïnformeerd, laat staan dat de volksvertegenwoordiging er vooraf iets van heeft kunnen vinden. Het antwoord van het college luidde dat het ging om extra kosten als gevolg van de verbouwing van het provinciehuis. Welnu, de PVV heeft het college in 2011 stelselmatig gewezen op het feit dat de begroting voor de verbouwing van het provinciehuis incompleet was omdat zaken als extra ICT kosten niet waren ingerekend. En plotseling wordt er met allerlei posten op en neer geschoven. Nu er een inkoopmeevaller op de verbouwing lijkt te zijn, worden er op miraculeuze wijze opeens allerlei kostenposten gevonden die onder de noemer verbouwing worden geschoven. Wat een abject gegoochel met cijfers! Hoeveel extra geschuif met potjes gaat er nog volgen? Zou het college daar een helder antwoord op willen geven?

De accountant merkt in de accountantsrapportage bij de jaarrekening op dat er voor bijna een miljoen euro bestedingen zijn gedaan voor zaken die feitelijk onder de noemer subsidie hadden moeten worden verstrekt. Omdat deze gelden niet onder de noemer subsidie zijn verstrekt, hoeft er door de betreffende ontvangers ook niet op de gebruikelijke wijze verantwoording over te worden afgelegd. Dat is voor de belastingbetaler niet acceptabel. Dit is ontduiking van de subsidieregels en de belangrijke vraag is: waarom?

De PVV heeft gevraagd naar de reden waarom de bedragen niet volgens de normale regels als een subsidie zijn verstrekt. Het antwoord is van een bedroevend en daarmee ook zeer bedenkelijk niveau, maar het komt er aldus het college op neer dat het fout is gegaan omdat het fout is gegaan. Ook dat is niet acceptabel. Er wordt zomaar een miljoen euro geld aan allerlei clubjes gegeven zonder dat daarbij de gebruikelijke spelregels van verstrekking in acht zijn genomen en zonder dat die clubjes verantwoording over de besteding af hoeven te leggen.

Opvallend genoeg gaat het bij deze fouten veelal om usual suspects die sowieso al ruimschoots aan het subsidie-influus van de provincie hangen. Een deel van die organisaties krijgt daarnaast ook nog eens middelen via externe inhuur. Toe maar, de centen komen echt van alle kanten aanwaaien uit dit provinciehuis.

Een ander punt als we het over subsidies hebben. De PVV er heeft vier jaar geleden samen met het CDA voor gezorgd dat er een openbaar subsidieregister kwam. In het subsidieregister zijn alle betaalde of verleende subsidies opgenomen. En daar wringt de schoen: de ene keer worden namelijk betaalde bedragen opgenomen en de andere keer gaat het opeens om de aangegane verplichtingen. Dat is niet consequent en leidt tot verwarring. De PVV vraagt het college dan ook werk te maken van het verbeteren van het subsidieregister, zodat helder is of een bedrag betrekking heeft op één jaar of dat het een verplichting betreft voor meerdere jaren. Daarnaast moet in het register duidelijk worden waar het geld nou voor is bedoeld. Ook dat mag de belastingbetaler namelijk gewoon weten. De PVV dient een motie in over dit onderwerp.

De hoge kosten voor externe inhuur zijn de PVV al jaren een doorn in het oog. Ooit is een maximumbedrag van 16,5 miljoen euro afgesproken en dat bedrag lijkt wel in beton gegoten. Want ondanks een lagere omzet door de provincie – je zou dus verwachten dat de externe inhuur dan ook wel een onsje minder kan – mag de externe inhuur gewoon nog steeds 16,5 miljoen euro blijven bedragen. Deze provincie doet voorkomen alsof zij keurig onder die norm blijft, maar intussen zit er in de jaarrekening nog heel veel externe inhuur verstopt onder allerlei andere labels. Zo bedroeg alleen al in 2014 de externe inhuur voor diverse onderzoeken €725.000, zo blijkt uit de beantwoording van technische vragen. Maar dat bedrag is niet verantwoord onder externe inhuur, maar verstopt bij "overige lasten". Of de inhuur van allerlei dagvoorzitters of procesbegeleiders voor de praatsessies, zoals de €25.000 euro voor Felix Rottenberg.

Als we nader naar de lijst van externe inhuur kijken die bij de beantwoording van technische vragen is meegeleverd, dan valt dus op, we gaven het al aan, dat een deel van die inhuur geschiedt bij organisaties die ook al subsidieontvanger zijn van de provincie, of die geld hebben kregen onder een andere noemer wat eigenlijk volgens de accountant ook een subsidie had moeten zijn. Driemaal kassa dus. Is dat nu wat het college bedoelt met de Triple-Helixgedachte?

De PVV wil voortaan alle externe inhuur – ook die nu onder andere posten is ondergebracht, bijvoorbeeld voor adviezen en onderzoeksopdrachten, procesbegeleiding en noem maar op – openbaar vermeld zien op de website van de provincie, en vraagt het college ervoor te zorgen er een openbaar register van externe inhuur wordt gepubliceerd. We dienen hiertoe een motie in.

Een ander punt maar wel zo'n beetje het allerbelangrijkste betreft de motor van onze economie: een goede wegeninfrastructuur. Dit college presteert het om jaar in jaar uit een onderbesteding te realiseren. Ook in 2014 is er weer minder uitgegeven dan begroot en de oorzaken zijn dan vertragende participanten en dwarsliggende milieuclubjes. Die milieuclubjes worden nota bene gesubsidieerd door het college. Het komt er dus eigenlijk op neer dat zij op kosten van de belastingbetaler juridische procedures aanspannen en daarmee de overheid dwarsbomen en noodzakelijke projecten kapot procederen.

Wegeninfrastructuur is de motor van onze economie en de automobilist die naar zijn werk wil staat in de file; de automobilist die in deze provincie structureel veel te weinig waar krijgt voor zijn geld, die mag meebetalen aan allerlei linkse hobbies en die als dank in de file staat. En dankzij het nieuwe college is daaraan geen einde gekomen, sterker, er wordt de komende jaren alleen maar meer gehobbied en minder gedaan voor de automobilist. Het college noemt projecten als de e-bike en het spits mijden een succes, wij noemen het een doekje voor het bloeden. 600 miljoen euro heeft de Brabantse automobilist sinds 2011 méér betaald aan provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting dan hij heeft teruggekregen in de vorm van een veiliger en beter doorstromend wegennet. In plaats van investeren in het volledig en snel

veilig maken van de provinciale wegen, koos het college voor 200 miljoen euro te veel gaan uitgeven aan een Vughtse spoorbak.

Met dit nieuwe college en een vreselijk bestuursakkoord kan de PVV alleen maar vrezen voor nog meer geldverslindende onzinprojecten die de burger boven het hoofd hangen.

Het zal duidelijk zijn dat de PVV niet kan instemmen met deze jaarrekening.

De **voorzitter**: Door het lid mw. Van der Kammen worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, behandelend Statenvoorstel 22/15 Jaarstukken 2014, constaterende dat:

- het huidige subsidieregister op de site van de provincie Noord-Brabant geen eenduidig onderscheid kent tussen betalingen voor het actuele jaar en betalingen die een verplichting representeren die is aangegaan voor meerdere jaren;
 - het huidige subsidieregister per subsidie geen vermelding van het onderwerp van de subsidie, of de doelstelling van de subsidie kent;
 - het huidige subsidieregister per verleende subsidie geen vermelding kent van een product en/of programma uit de begroting waaraan de subsidie kan worden gerelateerd,
- overwegende dat:
- het wenselijk is dat het subsidieregister een completer en bruikbaar beeld schetst van de door de provincie verleende subsidies,
- verzoeken GS:
- voortaan in het subsidieregister aan te geven of een verleende subsidie een eenmalige betaling of meerjarige verplichting betreft, met vermelding van het meerjarige kader;
 - voortaan in het subsidieregister concreet aan te geven wat het onderwerp en de doelstelling van een verleende subsidie zijn;
 - voortaan in het subsidieregister de verleende subsidies te koppelen aan een product en/of programma uit de begroting van de provincie,
- en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 22 mei 2015, behandelend Statenvoorstel 22/15 Jaarstukken 2014, constaterende dat:

- de externe inhuur zoals weergegeven in de Jaarstukken, een onvolledig beeld schetst van de daadwerkelijke externe inhuur: zaken als onderzoeksopdrachten, adviesrapporten etc. door derden zijn opgenomen onder overige lasten en niet meegeteld bij externe inhuur, terwijl het daarbij toch gaat om werk binnen het provinciale werkteerein dat is uitbesteed buiten het bestaande ambtelijke apparaat,
- overwegende dat:
- het wenselijk zou zijn als een heldere en complete weergave van alle externe inhuur zou worden opgenomen;
 - Provinciale Staten een uitdrukkelijk beleidskader over een maximum aan externe inhuur hebben geformuleerd, dat door een andere wijze van presenteren gemakkelijk kan worden omzeild,
- verzoeken GS:
- een register op te stellen waarin alle externe inhuur is ondergebracht, onder te verdelen in externe arbeidscapaciteit en de inhuur die bij overige kostenrubrieken is ondergebracht, zoals externe onderzoeken of adviezen,
- en gaan over tot de orde van de dag."

Deze moties maken onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgen respectievelijk nr. M19 en M20.

*De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Na het vorige betoog komt nu een verhaal met veel minder bijvoeglijke naamwoorden, kwalificaties en bijwoorden. Het zal dan ook een wat kortere bijdrage worden. We zitten in de terugkerend merkwuurdigc situatie dat we met de bespreking van de jaarrekening 2014 de gelegenheid hebben om een college dat er niet meer zit, zich te laten verantwoorden. Hoewel dat staatsrechtelijk allemaal klopt, is het in de praktijk wat onhandig. Wij willen ons dan ook vooral beperken tot een aantal opmerkingen over de hoofdzaken en een aantal voorbeelden aanhalen van zaken die in de komende bestuursperiode wat ons betreft anders moeten.*

Qua toonzetting valt op dat het vorige college erg blij was met zichzelf. Het presenteert een reeks van successen. Als je echter meer detail opzoekt dan de inleiding, liggen de verhalen al gauw genuanceerder. Met de opmerking dat 91% van de begroting is gerealiseerd, zit het college dichterbij de waarheid dan vorig jaar toen werd geclaimd dat 98% was gerealiseerd. D66 beschouwt een begroting als een afspraak van Gedeputeerde Staten met Provinciale Staten over welke acties nodig zijn om de gestelde doelen te bereiken en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Hoewel we weten dat de provincie ook afhankelijk is van derden voor het realiseren van haar doelen, willen we toch dat er nauwkeurig voorspeld wordt waar het geld aan besteed wordt. Andere partijen spraken er ook al over.

Als we dan kijken naar de totaalbedragen vóór de mutaties in de reserves, dan zien we dat er 176 miljoen euro onderschrijding is op een gewijzigde begroting van 1,1 miljard euro. Dat is 16% van het totaal en wij zouden dus geneigd zijn te zeggen dat maar 84% van de begroting is gerealiseerd en niet 91%. Wij hebben dus een andere mening over deze resultaten dan de VVD.

Mijn vraag aan het nieuwe college is: Wat denkt u te kunnen doen om dichterbij de begrotingsafspraken uit te komen? Deze vraag is vooral interessant voor de portefeuillehouders waar de onderschrijdingen zeer hoog zijn. Ik verwijs naar bladzijden 65 en 66 van het bijlagenboek.

De informatiewaarde van deze jaarrekening kan verbeterd worden en zal ook veranderen op het moment dat het stramien van de begroting gebruikt gaat worden. Toch zijn dat maar eerste stappen. Een zwakke schakel in de informatiewaarde van de hele planning- en controlcyclus zijn de indicatoren. Deze zijn vaak nietszeggend en te weinig concreet.

Wat kunnen wij op dit gebied verwachten van de nieuwe gedeputeerde financiën? En is het CDA bereid om met D66 deze discussie ook te voeren in een Rekeningcommissie als deze ingesteld wordt? Wij zijn blij met de ondersteuning van het CDA op dit punt, maar hadden het stoerder gevonden als ze deze voortvarendheid hadden getoond op het moment dat zijzelf de gedeputeerde financiën leverde.

Wij hebben wij ook nog meningen over de informatiewaarde van de diverse balansposten, maar deze opmerkingen worden al gauw technisch van aard. Die willen we dan ook opsparen voor discussies in die eventueel in te stellen Rekeningcommissie.

Rest mij alle betrokkenen te bedanken voor weer een mooi geproduceerde jaarrekening en een tijdige en uitvoerige beantwoording van de technische vragen.

*De **voorzitter**: Ik stel vast dat de heer Smeulders geen bijdrage op dit punt wil leveren.*

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. De jaarrekening van 2014 laat de prestaties zien van de oude coalitie en het vorige college. In de afgelopen vier jaar hebben college en Staten hard gewerkt om een inzichtelijke jaarrekening en begroting te presenteren. Complimenten daarvoor! Er is veel verbeterd. Ik neem graag de gelegenheid te baat om terug te blikken op de prestaties van het "oude" college. Complimenten voor het goed op de zaak passen. De provincie heeft een eigen vermogen van bijna 3 miljard euro en een positief resultaat in 2014 van 71 miljoen euro. Dat roept bij ons echter wel de vraag*

op of de provincie niet nauwkeuriger kan begroten en meer kan presteren. Het beeld van een provincie die in tijden van crisis geld overhoudt, komt de legitimatie van de provincie als serieuze bestuurslaag niet ten goede. Wij zijn ervan overtuigd dat er meer gedaan had kunnen worden om het geld goed te besteden.

Laat ik beginnen bij Cultuur en Samenleving. De overdracht van de jeugdzorg werd in het begin van de Statenperiode ingezet als transformatie. Veel zou veranderen bij de overdracht: jeugdzorginstellingen en gemeenten gingen samen optrekken, de zorg zou optimaal worden overgedragen. Desondanks bleek eind 2014 bleek het dat het Bureau Jeugdzorg (de verantwoordelijkheid van de provincie) als enige in Nederland niet het benodigde keurmerk had gehaald en onder verscherpt toezicht werd geplaatst. Wat is hier misgegaan? Te optimistisch ingeschat? Gelukkig is het per 1 april van dit jaar in orde gekomen. Van de overdracht van de Jeugdzorg heeft de provincie een bedrag van 1,5 miljoen euro overgehouden. GroenLinks wil graag dat dit bedrag wordt ingezet voor de jeugdzorg in Brabant en roept het college bij motie op om te komen met voorstellen.

Over cultuur is veel gesproken en er zijn goede stappen gezet. Toen duidelijk was dat Brabant geen Culturele Hoofdstad werd, kon er beter gefocust worden op dit dossier. De commissie Cultuur heeft zelf een aantal prima initiatieven genomen om weer in goed contact te komen met de culturele sector in Brabant. Veel geld is er niet voor cultuur. Het Brabant C Fonds probeert meer topcultuur te creëren en aan te jagen. Wat dit gaat brengen, is afwachten. De IDOP's zijn succesvol afgerond en binnen het budget. De regeling voor Doe-budgetten, initiatief van GroenLinks samen met het CDA, wordt uitgevoerd met het restbudget. Bij de erfgoedcomplexen zijn heel veel kerken en kloosters de revue gepasseerd. GroenLinks was de enige partij die tegen de aankoop van Mariadal in Roosendaal stemde. Nu bijna vier jaar later blijkt dit nog steeds een te groot risico te zijn geweest. Goed dat het nieuwe college het roer gaat omgooien.

GroenLinks heeft er permanent op gewezen dat het met de uitvoering van het beleid in de glastuinbouw niet goed ging. Het beleid om de sector te verduurzamen – ruimtelijk, economisch en ecologisch – werd niet uitgevoerd. Van de concentratie van glastuinbouw in bepaalde gebieden is nauwelijks iets terecht gekomen. Dit heeft geleid tot een miljoenen verlies, zoals bij Deurne en tot het afwaarderen van grond bij Prinsenbeek. De laatste actie om er iets van te maken is de TOM omvormen tot een bedrijf dat zich bijna alleen gaat bezighouden met AFC (agro en foodcluster) Prinsenland. Zonder goed financieel onderbouwd voorstel van 75 miljoen euro is deze risicovolle operatie gestart!

Voor de regeling Ruimte voor Ruimte – een echt hoofdpijn dossier – zijn GS met voorstellen gekomen om het verlies te beperken. Het is voor GroenLinks de vraag, of dit probleem niet veel eerder aan de Staten had moeten worden voorgelegd vanwege het grote risico. De moties van GroenLinks bij beide voorstellen om PS op de hoogte te houden, werden aangenomen maar zijn nog niet uitgevoerd! Gaat het nieuwe college daarvoor zorgen?

Een aantal zaken binnen Ruimte is wel goed afgerond, zoals het CPO (Collectief Particulier Ondernemerschap) en Mijn Mooi Brabant. In het vitale platteland is veel energie gestopt. De dialogen met de omwonenden kosten veel tijd en leiden vaak niet tot het gewenste resultaat. Een voorbeeld daarvan is Lavi in Oosterhout. GroenLinks denkt dat de oplossing soms best voor de hand ligt waardoor veel geld bespaard kan worden. Ik had een motie willen indienen op dit onderwerp, maar inmiddels is men in hoger beroep en is dat niet meer mogelijk.

Dan onze natuur. Ook daar het beeld van de onderschrijding en vertraging waar het de schop in de grond betreft. De praat- en afstemsessies zijn doorgaans wél conform begroting verlopen.

Het jaar 2014 is de afrekening van de gedane investeringen uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013, nog ingediend door Paul Rüpp, met daarin prachtige plannen voor het herstel van onze Brabantse natuur zoals het herstel van de natuurlijke lopen van beken en kreek, waardoor de ecologie herstelt en grote afvoerpieken verminderen en herstel van de slechte waterkwaliteit.

Weinig is hiervan terechtgekomen in de afgelopen periode. De provincie staat aan de lat voor waterkwaliteit. Willen we nu echt wachten tot er in 2030 een vette boete op onze mat valt omdat we niet voldoen aan de Europese eisen? Graag een reactie van het college.

Van de onderbesteding van het Groenfonds zijn wij geschrokken. Er is veel geld gereserveerd om groene meters te maken en daar zien we weinig van. Om meer informatie te krijgen hebben wij bij de behandeling van het bestuursakkoord samen met de PvdD een motie ingediend. Die motie hebben wij aangehouden. Om op zijn Louis van Gaals te spreken: ecology minus, minus. Herstel van beken, kreken, vennen, herstel bodem en wijsgronden, verbeteren waterkwaliteit, et cetera; het is onder de maat. Wat wil het nieuwe college doen om de prestaties op natuur en landschap te verbeteren? Of moeten we constateren dat we in 2006 wijzer waren dan nu? Dat is geen innovatie maar degradatie!

Volgens de jaarrekening blaakt het programma van economische dynamiek en ambitie! Er lijkt veel bereikt! Er is veel aandacht voor recreatie-industrie en een focus op clusters van bedrijven. GroenLinks vindt dat hierdoor de kracht van de samenleving te weinig benut is. De aandacht gaat veel uit naar technische innovaties en grote thema's en niet naar de slagkracht van ondernemende burgers die als gebruikers te veel als klant worden gezien en te weinig als mede-investeerder.

Aandacht voor de grote werkloosheid in West-Brabant is er geweest bij de sluiting van Philip Morris, maar een echt concreet structuurprogramma is uitgebleven.

In onze ogen was er veel te weinig aandacht voor energiebesparing. Vragen burgers om "nul op de meter"? Hoe kan het dat er pas één investering uit het Energiefonds is gedaan? Is de BOM niet te veel bank aan het spelen door leningen tegen marktconforme tarieven weg te zetten en te schuiven met geld? De concrete acties op het gebied van energie vinden we echt onder de maat, bovendien bedroegen de beheerkosten van het Innovatiefonds in 2014 meer dan het dubbele. Waarom is hier geen maximum aan gesteld?

De heer **Van den Berg** (PVV): Mevrouw Brunklaus spreekt over het Energiefonds. Daarbij is onze fractie ook iets opgevallen. De allereerste investering uit het Energiefonds betreft een set windturbines bij Hazeldonk. Die zitten vol met neodymiummagneten. Zoals u wellicht weet, worden die geproduceerd in de grootste gifhel ter wereld: Baotou in China. Wat vindt u daarvan? Hoe duurzaam is dat? Er zit per molen voor ongeveer 10 miljoen mobiele telefoons aan neodymium is. Bij mobiele telefoons is het noodzakelijk maar bij windmolens niet.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Wij zijn blij dat er in ieder geval wel wat is geïnvesteerd. Dit debat gaat niet over het soort windturbines bij Hazeldonk, maar over de jaarrekening.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik was even benieuwd wat GroenLinks als duurzame partij ervan vindt dat uitgerekend uit dat duurzame Energiefonds iets is geproduceerd dat uit de grootste gifhel van de wereld komt.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Mevrouw Brunklaus vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik kan daar nu geen antwoord op geven.

De subsidieregeling Ontbrekende Schakels, het programma om fietspaden te verbinden blijft achter. Gaan GS de beschikbare middelen in 2015 wel uitgeven zodat dat programma afgemaakt wordt?

De realisatie van de mobiliteitsprogramma's ligt op koers, aldus de jaarrekening. Maar er daar gaat nu heel wat veranderen nu de Ruit niet meer wordt gerealiseerd. We zijn benieuwd wat er gaat gebeuren met de hiervoor gereserveerde 450 miljoen euro? Graag een reactie van het college.

En ten slotte een super financieel punt. Het is GroenLinks opgevallen dat een fors deel van de twee obligatieportefeuilles wordt belegd in AA obligaties in Frankrijk, in de Rabo en in Nederlandse Waterschapsbank. Het gaat om in totaal één miljard euro. Volgens de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) mag hierin niet meer worden herbelegd. Gaan GS deze beleggingen afbouwen?

*De **voorzitter**: Door het lid mw. Brunklaus wordt de volgende motie voorgesteld:*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, behandelend Statenvoorstel 22/15: Jaarstukken 2015 overwegende dat:

- het nieuwe college de ambitie heeft om zo nodig nazorg te bieden aan gemeenten bij de uitvoering van taken op het gebied van jeugdzorg, constaterende dat:

*- veel gemeenten nog worstelen met de implementatie en uitvoering van de nieuwe jeugdzorgtaken;
- van de gereserveerde middelen voor de jeugdzorg van 4 miljoen euro nog een bedrag van 1,5 miljoen euro beschikbaar is,*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de resterende middelen van 1,5 miljoen euro waar nodig in te zetten om gemeenten te helpen bij de implementatie en eventuele problemen bij de uitvoering van jeugdzorgtaken, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M21.

*De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. De behandeling van deze jaarrekening is een wat merkwaardige. Immers, meer dan de helft van de huidige Statenleden had er geen bemoeienis mee en zelfs een deel van het college dat de jaarrekening nu verdedigt, maakte voorheen deel uit van de oppositie en verdedigt nu een beleid dat niet het zijne was. Iets in mij zegt dat we er maar niet te veel tijd in moeten steken.*

De uitkomst was in elk geval positief. Een aantal zaken loopt nog en ook dat is niet ongebruikelijk. Het commentaar van de accountant vond ik wel erg lang. Probleem bij dergelijke breedvoerigheid is vaak dat je de essentie niet meer ziet. In de beperking toont zich de meester!

Conclusie is echter wel dat alles is gedaan conform de regelgevingen en dat er geen al te grote afwijkingen zijn geconstateerd. Kijkend op detailniveau kun je inderdaad vaststellen dat hier en daar voornemens niet gehaald zijn, bijvoorbeeld bij de glastuinbouw. Op zich vind ik dat niet opzienarend. Kortom, wij zien alle reden om de jaarrekening goed te keuren, met dank aan de samenstellers, het vorige college en de vorige gedeputeerde.

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij beschouwen deze jaarstukken niet zomaar als jaarstukken. Het zijn namelijk de laatste jaarstukken van het vorige college en vormen daarmee een soort eindrapport. In de jaarstukken komen drie vragen steeds terug: Hebben we bereikt wat we wilden bereiken? Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen? Heeft het gekost wat het mocht kosten? Wat ons betreft is er nog een onderliggende vraag, namelijk: Is Brabant nu op de juiste weg?*

Er zijn positieve punten te noemen, maar er zijn ook zaken waarbij we ernstige twijfels hebben. Ik gebruik graag mijn spreektijd graag om die punten even aan te stippen.

Bij natuur en landschap komen wij direct bij de Ecologische Hoofdstructuur, de EHS. De ambitie om de totale rijk EHS plus de provinciale EHS te realiseren, is een loffelijk streven, maar bij de uitvoering hebben we onze twijfels. Dat betreft met name de constructies waarbij ondernemers de mogelijkheid wordt

geboden in de EHS te ondernemen in ruil voor een bijdrage aan de realisatie van de EHS. Ondernemingen willen altijd groeien. Dat houdt het risico in dat een ontwikkeling die op dit moment acceptabel is, over enige tijd kan zijn uitgegroeid tot een bedreiging van de beoogde natuurwaarde. Wat begint als een tentenkamp voor het zomerseizoen, is na tien jaar een volwaardig conferentiecentrum. Het grote probleem is dat een dergelijke ontwikkeling niet meer terug te draaien is, of het gaat gepaard met hoge kosten, meer dan de winst voor de natuur ooit was.

Kijk ook naar het dossier Evides en verdroging. België heeft Pidpa (een soort Evides waterwinning in Vlaanderen) de verplichting opgelegd om elke vijf jaar een nieuwe vergunning aan te vragen voor de waterwinning. Zo houd je de zaak onder controle, terwijl hier in Brabant met Evides de boel nog steeds uit de hand loopt.

Voor de realisatie van het natuurnetwerk is er vooral beleidswerk gedaan, zoals het instellen van een Groenontwikkelfonds, de transitie van de DLG (Dienst Landelijk gebied) en het formuleren maatregelen in kader van de PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof). Hoeveel levert dat op aan feitelijke natuurwinst? Wij moeten het antwoord voorlopig schuldig blijven.

Het vaststellen van de nieuwe ambitiekaart en beheersplannen van de EHS moet door middel van een bredere aanpak leiden tot meer flexibiliteit voor aanvragers. Het gaat echter om natuur niet om de aanvragers van subsidie. Bij ons staat rendement voor de natuur voorop. Hoe gaat het college dat verbeteren?

Voor het behoud en herstel van biodiversiteit wordt ingezet op verbeteren van de basisvoorwaarden, zoals goede kwaliteit van water, bodem en lucht. Echter de biodiversiteit neemt nog steeds af! Misschien zitten we wel op de verkeerde weg! Gebruiksdruk op de natuur neemt steeds meer toe. Ondernemen in natuur en massale recreatie zijn serieuze bedreigingen. Legalisering van permanente bewoning van vakantieparken helpt zeker niet mee.

Voor herstelmaatregelen biodiversiteit leefgebieden was een subsidie 2,2 miljoen euro. Deze was met 16 grote projecten uitgeput. Moeten wij tot de conclusie komen dat er eigenlijk te weinig geld was voor die succesvolle leefgebiedenbenadering waarover de provincie zelf enthousiast was?

Het mozaïek van landschappen moet worden gerealiseerd door boerencollectieven voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. In onze ogen moet je ook de effectiviteit bepalen van de diverse vormen van natuurbeheer. Is agrarisch natuurbeheer lonend voor de biodiversiteit, ook op de lange termijn? Wij hebben hierop geen goed antwoord gehad.

Dan hebben wij nog een opmerking over de nationale parken. Het uitwerken van verdienmodellen voor de visie op de toekomst en de transitie van nationale parken viel tegen. Uiteraard, vermarkten van natuur zonder aantasting van natuur valt niet mee. Wij hebben een aantal van die voorstellen gezien en ofwel zij zetten geen zoden aan de dijk of het is absoluut onhaalbaar. Waarschijnlijk is de enige oplossing om net als in de rest van de wereld toegangskaartjes voor nationale parken te gaan verkopen.

In het kader van water zijn belangrijke onderwerpen het uitvoeren van de Deltaplannen Zuidwestelijke Delta en rivieren, het verzilten van Volkerak Zoommeer en het samenvoegen van het PMP (Provinciaal Milieuplan) en het PWP (Provinciaal Waterplan) tot het PMWP (Provinciaal Milieu- en Waterplan). Dat zal in 2015 gebeuren.

Aan natte EVZ zou 289km moeten worden gerealiseerd, 65% in plaats van 80% hiervan is gehaald. De uitvoering van projecten waterschappen loopt iets achter, maar het komt naar verwachting wel op tijd af.

Voor waterberging was de doelstelling 1889 ha te realiseren. Deze doelstelling was al naar beneden bijgesteld tot 1749 ha. Hiervan is slechts 32,5% gerealiseerd. De definities zijn veranderd en knelpunten worden nu op een andere manier opgelost, maar deze gebieden zijn wel van groot belang voor de natuur. Heeft het bijstellen effecten voor ecologie en natuur? Betekent dit bijvoorbeeld dat er minder ha extensief gebruikt worden?

Van water gaan wij naar het element lucht. De luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijk norm. Monitoring vindt plaats op vier meetprojecten. In 2015 worden twee meetprojecten geëvalueerd en wordt besloten over continuering. Wij zien graag dat wij gewoon doorgaan met meten. De luchtkwaliteit in Brabant berust namelijk op berekeningen. Als er een afwijking tussen berekende en gemeten luchtkwaliteit wordt gevonden, zouden we zeker moeten doorgaan met meten.

Het aantal bodemsaneringen loopt achter, maar het doel wordt wel gehaald. Er is extra rijks geld voor het saneren van particuliere erven gekomen, waardoor meer saneringen zijn gedaan in het kader van bodembeheer de Kempen. Dat vinden wij fijn om te horen.

Er is nog geen betrouwbare monitoring van toezicht en handhaving door de Omgevingsdiensten. De mate van spontane naleving valt niet te controleren omdat de registraties bij de Omgevingsdiensten nog niet goed zijn. De ernst van de overtredingen is ook niet na te gaan. Is wel na te gaan welke sectoren het goed doen en welke niet?

Door de transitie is te weinig aandacht besteed aan beleidsontwikkeling en -uitvoering. Er is nu veel aandacht voor vergunningverlening. Toezicht en handhaving hebben 1 jaar achterstand! Er wordt gewerkt aan verbetering van de bedrijfsvoering. Wij vinden dat er meer aandacht voor toezicht en handhaving moet komen.

Op dit moment speelt bij vergunningaanvragen in het kader van de Natuurbeschermingswet een probleem met overschrijding van de beslistermijnen. De provincie moet dwangsommen uitbetalen. Dit wordt vooralsnog gedekt uit de middelen voor het betreffende programma. Wij vinden dit een zorgwekkende ontwikkeling.

In het kader van realisatie karakteristiek landschap is een groot aantal gebiedscontracten beëindigd in 2014. Daardoor is het stimuleringskader groenblauwe diensten tijdelijk stilgevallen. Van de realisatie van landschapselementen komt nu minder terecht dan gepland omdat cofinanciering nodig is. Wij vinden dat hier een extra impuls nodig is.

Er is een plan van aanpak om het bedrijfsleven bij de realisatie van provinciale natuur- en landschapsdoelen te betrekken. Het bedrijfsleven zou daarin deelnemen aan investeringen in EHS. Het gaat om zes deelnemers plus vier keer subsidie voor het creëren van een verdienmodel. Het gaat daarbij om de regio's: Automotive Campus, Moerdijk, Cranendonk, Brainport en Vossenbergh. Wij vragen ons af wat het bedrijfsleven nu precies bijdraagt aan die doelstellingen.

Om nog even bij bedrijven te blijven. Nieuwe prognoses voor werklocaties, bedrijventerreinen en kantoren, zijn richtinggevend voor het regionaal ruimtelijk overleg. Het doel is kwaliteit en kwantiteit van vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. De provincie houdt rekening met schadeclaims als zij haar beleid bijstelt. In het verleden hebben gemeenten en projectontwikkelaars veel te optimistische plannen gemaakt voor de ontwikkeling van nieuwe werklocaties. Zonder het regulerend optreden van de provincie zouden waarschijnlijk veel terreinen wel worden ontwikkeld, maar vervolgens niet worden gebruikt.

Waarom zou de belastingbetaler dan moeten opdraaien voor schadeclaims? Het laten liggen van onrendabele terreinen kost ook geld, bovendien is het een normaal ondernemersrisico als je een product ontwikkelt waar door veranderende economische omstandigheden geen behoefte meer aan bestaat.

Ten slotte nog een punt over een "bijzondere reguliere bedrijfstak". Door wijzigingen van het beleid rondom de veehouderij lopen we het risico op schadeclaims van gemeenten en particulieren. Het risico wordt geschat op circa 7 miljoen euro, waarvoor 2,9 miljoen euro beschikbaar is in de risicoreserve en 4,1 miljoen euro in de voorziening. Zo heeft bijvoorbeeld Asvam BV in Deurne meer dan 2 miljoen euro gekregen omdat de voorgenomen bouw niet doorging. Overigens staat in een notitie die wij eerder hebben gekregen, dat het zou gaan om een bedrag van ruim 4 miljoen euro. Kan het college dit verschil duiden? Wij vinden het zorgelijk dat Asvam herrijst op een lokale niet ver van de huidige vandaan. Veel is de regio er niet mee opgeschoten.

Vanaf 2014 is het bedrag in de risicoreserve beschikbaar voor het geheel van claims door wijziging in het beleid rondom de veehouderij. De middelen in de reserve worden breder ingezet dan alleen voor claims die zijn ingediend naar aanleiding van de aanpassing in het ruimtelijk beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij, als gevolg van het burgerinitiatief "Megastallen Nee" en de Q-koorts. Op welke gronden kunnen bedrijven dan nog meer claims indienen? Waarom kunnen burgers die het slachtoffer zijn geworden van de Q-koorts geen claim indienen en gaan de veroorzakende bedrijven vrijuit?

Voorzitter. Wij hopen dat het nieuwe college scherp gaat letten op uitgaven, bereikte doelen en rendement. Veel had voorkomen kunnen worden als de Staten eerder waren ingelicht. Ik geef het nieuwe college in ieder geval mee dat zij niet moeten schromen om in de komende periode de Staten tussentijds van zijn prestaties op de hoogte te stellen. Wij zouden dat zeer waarderen.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil zal op dit onderwerp geen bijdrage zal leveren.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ondanks dat wij de vorige periode niet in deze Staten zaten, wil ik toch graag een paar zinnetjes zeggen. Wij hebben bij deze jaarstukken gekeken of er spuigaten waren en of er iets uit liep. Wij hebben dat niet kunnen vinden. Wij zijn er heel tevreden over en danken u voor het woord. Op een nieuw reces.

De **voorzitter**: Reces is een beetje groot woord, maar een schorsing zit er wel in. Ik stel voor dat wij een halfuur schorsen. Ik weet dat er voor u een boterhammetje klaarstaat op het Statenveld. Het college kan zich dan voorbereiden op de beantwoording.

De vergadering wordt geschorst van 17.30 uur tot 18.00 uur.

De **voorzitter**: Aan de orde is de eerste termijn van de zijde van het college.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik probeer zoveel mogelijk vragen te beantwoorden. Wij hebben afgesproken dat zowel college Pauli als college Van den Hout ook een aantal vragen zal beantwoorden.

Het is misschien goed om bij de start even te zeggen dat het fijn is om echt aan het werk te gaan. Er werd een paar keer geroepen: vooruit, aan de slag. Ik heb hier staan: vooruit nu, rood-witten. Dan weet u ook meteen wat een beetje de kleur is. Ik stel vast dat veel van de inbrengen eigenlijk een input zijn voor het beleidsdebat dat u met elkaar heeft afgesproken. Naar mijn mening kunnen wij de voorliggende jaarrekening nadrukkelijk zien als een bouwsteen voor de uitwerking van ons programma.

De heer Koevoets heeft complimenten gegeven voor de stappen die de afgelopen jaren zijn gezet in het transparanter maken van onze begroting. Die complimenten zijn terecht. Dan kijken wij zeker niet alleen naar de ambtelijke staf maar ook naar het vertrekkend college dat de afgelopen vier jaar enorme voortgang heeft geboekt in de kwaliteit van begroten en verantwoorden. Misschien staat dit – en dat wil ik even markeren – voor de ambachtelijkheid van de vakman Ruud van Heugten, van wie wij vanochtend afscheid hebben genomen. Ik vond het zelf mooi om de emotie van de vakman te zien. Ik heb in ieder geval van hem heel veel input gekregen om verder aan de slag te gaan met misschien wel het eeuwige doel om de begroting nog specifieker, concreter en nog meer afrekenbaar te maken. Dat heeft onze permanente aandacht.

In het kader van de transparantie hebben wij de digitalisering vormgegeven als een faciliteit voor de Staten. De integrale afweging zal versterkt worden via dat beleidsdebat. Wij willen nog meer kennisgedreven werken in de beleids- en begrotingscyclus. Het wegen van de kwaliteit van evalueren en de kwaliteit van audits vormt voor mij een belangrijke ingrediënt voor het financieel beleid.

Het gaat hier om het verantwoorden van een collegeperiode. Dat is voor sommigen inderdaad wat lastiger dan voor anderen. Ik leg het accent sterk op het met elkaar willen leren met het oog op de komende begrotingscyclus. Dat proefde ik ook in een aantal bijdragen.

De heer Koevoets noemde het historisch dat wij gaan naar een begroting die beneden het miljard ligt. Dat markeren wij inderdaad samen.

Er is zowel hier in de Staten als in het bestuursakkoord aandacht besteed aan de vraag hoe om te gaan met investeringsvermogen en immunisatievermogen. Het lijkt mij goed om dat in de context van het beleidsdebat en de begroting goed op een rij te zetten. Het zou te ver voeren om dat nu te doen. Ik denk daarbij ook aan een zekere asymmetrie aan informatie rondom dat soort zaken op Ruimte voor Ruimte en de TOM en onze deelnemingen. Het is misschien al snel abracadabra voor de nieuwelingen onder ons. Wij komen op korte termijn met nadere informatie. Dat het even duurt, heeft vooral te maken met het feit dat er met verschillende partijen met grote financiële belangen langdurig gesprekken gevoerd moeten worden voordat de gewenste bijsturing kan plaatsvinden. Het is aanstaande.

Hoe succesvol zijn wij? Wij kunnen in procenten meten wat er van de begroting wordt uitgevoerd. Er is gesproken over onderuitputting. In het Statenvoorstel worden drie zaken aangegeven die voortdurend kunnen worden aangescherpt. Er zijn drie redenen waarom wij die 100% nog niet gerealiseerd hebben, maar wel steeds meer in beeld krijgen. Er is melding gemaakt van efficiencyvoordelen. Dat kun je in een verantwoording nauwelijks als iets negatiefs betitelen. Wij hebben rond aanbesteding en inkoop systematisch voortgang geboekt op het terrein van efficiënt inkopen en aanbesteden.

Er is ook een opmerking gemaakt over onderuitputting bijvoorbeeld bij begrotingen voor grote projecten. Dat heeft te maken met het feit dat je niet precies van jaar tot jaar kunt ramen welke uitgaven op een bepaald jaar zullen drukken. Wij sturen er vooral op om binnen projectbegrotingen te blijven. Het kan zijn dat het om een aantal redenen af en toe wat vertraagt in de termijn. Vanuit financieel beheer zijn wij van mening dat er sprake is van een heel goede performance bij het binnen de begroting realiseren van projecten.

De heer Pauli zal nog ingaan op de fondsen.

De heer Kuijken noemde twee interessante leerpunten waarover ik graag iets wil zeggen. Hij vroeg om normering van de bandbreedte. Ik snap dat verzoek. Ik zou daarover het volgende willen opmerken. Op het moment dat je normen en systematieken gaat introduceren, kan je gaan afvinken of iets aan de norm voldoet maar dan vergeet je misschien wel de onderliggende analyse te maken waarom iets afwijkt. Systematisch inzichtelijk maken of wij nog op koers liggen en waarom er eventueel sprake is van een afwijking, biedt volgens mij meer perspectief dan het wat technocratisch sturen op normen en bandbreedtes. Het is in ieder de komende tijd voer voor discussie.

*De **voorzitter**: Zo te zien al meteen, want de heer Kuijken meldt zich voor een interruptie.*

*De heer **Kuijken** (CDA): Ik heb een vraag over wat er in het stuk staat. GS zeggen dat wanneer de Staten die behoefte voelen, zij mee willen denken en daarover met een voorstel komen. Deze gedeputeerde heeft dat niet opgeschreven. Ook de accountant doet dit voorstel.*

Stelt de gedeputeerde nu voor om het voorstel van het vorige college en van de accountant even naast zich neer te leggen?

*De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik wil er met de Staten over kunnen discussiëren voordat wij tot een conclusie komen. Ik wil eerst het debat voeren over wat de beste manier is om te sturen op het zo nauwkeurig mogelijk realiseren van de begroting. Gemotiveerde afwijkingen hebben daarin vanzelfsprekend ook een plaats.*

De heer **Kuijken** (CDA): Door het volgende te zeggen, zal veel van mijn tweede termijn verdampen. Het lijkt mij wel nodig hierover door te worstelen. Dat geldt ook voor de indicatoren. Ik hoor de heer Hageman van de fractie van D66 ook zeggen dat hij de jaarrekening ziet als een afspraak over wat GS precies gaat doen in een jaar. Dat vinden wij ook.

Als wij nu voor de begroting met concrete indicatoren komen, is het college dan bereid deze mee te nemen in de begroting? Kan de gedeputeerde ons laten weten wat daarvoor het juiste moment is? Misschien kunnen wij dan ook de discussie meenemen waarover wij zojuist spraken.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik wil toezeggen dat wij met elkaar de discussie zullen voeren over de vraag hoe wij weer een slag verder kunnen komen in het kader van concretere indicatoren en de manier waarop wij die in de begroting verwerken. Het klinkt echter wat ongeclausuleerd als ik nu zou zeggen dat ik het voorstel van de heer Kuijken op voorhand overneem. Ik wil met de Staten samen een goede discussie voeren over wat een reële ambitie is om daarin permanent te vernieuwen.

Het tweede punt van de inbreng van de heer Kuijken voel ik als een aansporing om daarmee met de Staten aan de slag te gaan, namelijk de value-for-money-vraag. Ik zou het op zijn Brabants moeten zeggen, maar ik doe het toch maar even in het Engels. Het gaat daarbij om het systematisch nagaan wat je per euro krijgt. Ik weet dat wij aan het verkennen zijn hoe wij op dat punt meer informatie en kennis met u kunnen delen.

Mevrouw Van der Kammen sprak over een aantal onderwerpen waarop de heer Pauli zal ingaan. Misschien is het goed dat ik even kijk naar de twee moties die zij heeft ingediend en die allebei een bijdrage moeten leveren aan haar vraag hoeveel gegoochel met potjes wil het nieuwe college van GS zich permitteren. Daarin klinkt veel moedwilligheid door. Ik denk dat wij vooral systematisch verdergaan in het transparanter en beter maken van de informatie. Daarom ben ik positief over motie M19. Wij willen die informatie niet alleen met de Staten maar ook met de Brabanders delen. Het college heeft geen bezwaar tegen motie M19. Het zou goed zijn als wij even de tijd krijgen om een voorstel uit te werken, maar een permanente verdere verbetering van het subsidieregister willen wij graag doorvoeren mits dit kan gebeuren tegen aanvaardbare kosten. Ook dat vraagt immers een kostenbatenafweging.

Motie M20 wil het college echter ontraden. Het betreft een vergelijkbaar initiatief, namelijk een openbaar register, maar dan over externe inhuur. Mevrouw Van der Kammen veegt alle vormen van externe inhuur op één hoop. Daardoor kun je volgens mij juist minder sturen op rechtmatigheid, efficiëntie en effectiviteit. Ik wijs erop dat wij de beweging maken naar één budget voor organisatiekosten. Wij nodigen de organisatie uit om meer ruimte te nemen bij de keuze tussen vast en flexibel personeel.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Het is precies het punt dat de gedeputeerde aanhaalt, dat zo ongelooflijk belangrijk is. Daarom vraag ik het college ook deze motie over te nemen. Juist als je wilt sturen op wat het kost om het beleid voor Brabant vorm te geven, dan moet duidelijk zijn wat het kost om die ambitie te verwezenlijken. Nu is een van die kosten verstopt terwijl je eigenlijk wilt sturen op het totaalplaatje van die kosten. Hoe denkt de gedeputeerde daarover?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Als mevrouw Van der Kammen het zo formuleert, kan ik haar zeggen dat dit ambities zijn waarbij ik mij wel thuis voel: het zichtbaar maken van hoeveel capaciteit wij besteden aan bepaalde opgaven. Dat kan zowel vaste capaciteit als flexibele capaciteit zijn. Dat wil ik inzichtelijk maken, maar de manier waarop mevrouw Van der Kammen dat wil doen, namelijk via een openbaar register externe inhuur, is volgens ons niet het goede middel. Ik deel het doel om transparant te zijn over capaciteitsinzet ook in relatie tot de opgave. Maar door externe inhuur te verbijzonderen en advieskosten en onderzoekskosten op één hoop te gooien, wordt volgens mij het middel erger dan eventueel de kwaal. Ik wil vooral met u kijken of wij in de beweging naar een organisatiekostenbudget ook

in de begroting de transparantie op het punt van capaciteitsinzet, vast en flexibel, kunnen vergroten. Ik denk echt dat wij met het gaan naar één budget voor organisatiekosten, gekoppeld aan de opgaven die in onze begroting staan, echt een stap kunnen zetten.

*De **voorzitter**: Het punt lijkt mij wel helder.*

*Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Hoor ik de gedeputeerde nu zeggen dat hij voor de belastingbetaler in ieder geval veel inzichtelijker wil maken waar de externe inhuur zit? Een deel daarvan zit nu verstopt in allerlei andere kostenposten en niet onder het label externe inhuur.*

*De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Dan is mijn antwoord gewoon "nee". Het gaat mij niet sec om externe inhuur. Het gaat erom transparantie te creëren over capaciteitsinzet en die is deels vast en deels flexibel. Als mevrouw Van der Kammen zegt dat een deel van externe capaciteitsinzet verscholen zit in andere posten en mij vraagt om die zichtbaarder te maken in de zin van hoeveel capaciteit er besteed wordt aan de verschillende opgaven, is mijn antwoord "ja". Maar nogmaals, ik ontraad de motie vanuit de idee dat mevrouw Van der Kammen externe inhuur verbijzondert alsof dat in de beweging naar één budget voor organisatie nog een relevant onderscheid is. Ook op basis van het bestuursakkoord zegt dit college: dat niet.*

*De **voorzitter**: De gedachten op dit punt zijn gewisseld. Ik verzoek de gedeputeerde iets puntiger en sneller tot een afronding te komen.*

*De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Mevrouw Van der Kammen vroeg ook naar de 1 miljoen euro die in de vorm van inkoop is besteed en niet, zoals de accountant voorschrijft, in de vorm van subsidies. Ik denk dat wij met elkaar moeten vaststellen dat wij ontzettend goed weten welke producten en diensten wij daarvoor gekregen hebben. Nu kom ik even bij een stukje techniek: op het moment dat je een product geleverd krijgt dat niet alleen voor de provincie zelf is maar ook relevant voor een van onze partners, dan moet het naar de mening van de accountant subsidie zijn en geen inkoop. Wij weten heel goed te verantwoorden wat wij voor die bedragen hebben gekregen.*

De vraag van de heer Hageman wat wij gaan doen om dichterbij die begroting te komen, kan ik misschien heel puntig beantwoorden. Wij sturen erop om verdergaande voordelen rond efficiency te pakken. Wij moeten goed zicht hebben op het vermogen van de partners om tijdig en in welke mate te co-financieren. Dat is zeker ook een punt in de context van het bestuursakkoord. Absorptiecapaciteit heeft daar ook mee te maken. Probeer op die basis tot betere ramingen te komen. Een deel van onderuitputting heeft met tempo te maken. Dit college wil ontzettend veel tempo maken maar is vanzelfsprekend gehouden aan de procedures. Waar mogelijk zullen wij door meer tempo te maken die onderuitputting terugdringen. Ik moet daarbij wel opmerken dat de omgeving wispelturig en dynamisch is, ook dat staat in ons bestuursakkoord. Ik vind dat wij het eigenlijk best goed doen bij de realisatie van onze begroting.

Mevrouw Brunklaus stelde een vraag over het Spaar- en investeringsfonds. Het bestuursakkoord is heel duidelijk op dit punt: de omvang van die reserve blijft in stand. De rest daarvan kan onderdeel zijn van het beleidsdebat. Deze coalitie kiest voor continuering van het reserveren van die middelen.

Er is een technische vraag gesteld over de beleggingen en triple A. Ik wil de Staten graag een keertje bijpraten over het treasurybeleid en uitleggen hoe wij hierbij in de praktijk te werk gaan. Dat past heel goed bij de start van een nieuwe periode.

Tot slot van mijn inbreng kom ik bij motie M21 van de fractie van GroenLinks over de jeugdzorg. Het college wordt daarin gevraagd "de resterende middelen van 1,5 miljoen euro in te zetten om gemeenten te helpen bij de implementatie en eventuele problemen bij de uitvoering van jeugdzorgtaken,"

Wij zijn niet langer verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Zo is het nu eenmaal. Wij hebben met elkaar afgesproken dat wij de ontwikkelingen in Brabant heel actief zullen volgen. Bij het afscheid van mevrouw Van Haaften vanochtend is dat ook expliciet als een kwaliteit van het college benoemd en zeker van de gedeputeerde. Dat blijven wij dus zeker doen. Daarbij past echter niet het reserveren van een bedrag in de begroting. Mag ik het ondiplomatiek zeggen? Het is geld op zoek naar een probleem of een worst in de etalage hangen. Nogmaals, wij blijven de ontwikkelingen op het terrein van de jeugdzorg actief blijven volgen, maar wij ontraden deze motie omdat die volgens ons het verkeerde signaal geeft.

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben de motie natuurlijk niet voor niets ingediend. Wij hebben dat gedaan vanuit bezorgdheid voor de gemeenten en met het oog op het debat in de Tweede Kamer over de andere zorg. De jeugdzorg begint nu te landen in de gemeenten, maar zij kunnen het gewoon niet aan. Met de motie roepen wij het college op plannen te maken, een stand van zaken op te maken en te kijken of wij de gemeenten kunnen ondersteunen met het geld dat nog bij de provincie staat. Ik hoorde de PvdA bij haar inbreng bij het bestuursakkoord zeggen dat ook zij daartoe geneigd zijn. Ik ben heel benieuwd of zij echt kleur wil bekennen.*

*De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik denk dat het beleidsdebat gevoerd moet worden met collega Swinkels. Mijn punt is dat het college met de motie wordt opgeroepen om in financiële zin middelen te oormerken waardoor gemeenten als het ware een facilititeit krijgen aangeboden om hun problemen voor een deel bij ons neer te leggen. Dat vind ik de omgekeerde wereld. Wij volgen actief wat er op het terrein van de jeugdzorg gebeurt, wij zijn aanspreekbaar – noem dat dan maar de warme overdracht – maar wij ontraden het om zichtbaar middelen te reserveren zolang wij met elkaar de problematiek niet scherp hebben gedeeld.*

*Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik wil even tegen mevrouw Brunklaus zeggen dat wij het niet hebben gehad over geld, in ieder geval niet op voorhand, maar het is absoluut ook onze zorg dat goed gemonitord wordt hoe het bij de gemeenten gaat en als er aanleiding tot zorg is, te kijken hoe wij dat kunnen oplossen. Dat is iets anders dan op dit moment geld reserveren.*

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Kunnen GS een indicatie geven wanneer wij horen hoe het gaat met de jeugdzorg in de gemeenten en of het nodig is dat er vanuit de provincie actie wordt ondernomen?*

*De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Wij geven aan dat wij de zaak actief zullen volgen. Dat betekent dat wij daarover ook kunnen rapporteren. Ik neem aan dat het beleidsdebat het eerste moment is om het beeld met elkaar te delen.*

*De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik neem aan dat gedeputeerde Pauli en gedeputeerde Van den Hout nog een paar aanvullende antwoorden voor hun rekening zullen nemen.*

*De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Dat is een pas op de plaats. Ik kan beginnen met het beantwoorden van enkele concrete vragen.*

Ik begin bij de heer Koevoets die een vraag gesteld heeft over de subsidie voor de Internationale School die wat verlaat was. De commissie is daarover geïnformeerd en erbij betrokken. In de oorspronkelijke subsidietoekenning stond dat men daarvoor een erfgoedcomplex in Breda moest gebruiken. Gaandeweg bleek dat het veel interessanter en efficiënter was om bij de huidige school te blijven zitten. Dat is de reden van de vertraging. GS hebben daarmee ingestemd na afstemming met uw Staten.

Enkele leden hebben opmerkingen gemaakt over de BOM en specifiek over de organisatieontwikkelingen. Vers van de pers kan ik u zeggen dat afgelopen woensdag de Jaarrekening 2014 is vastgesteld. De BOM heeft een goed jaar achter de rug, in tegenstelling tot 2013. Men is aardig op scheut bij het realiseren van de doelstellingen. Met de BOM is afgesproken dat uiteraard naast de gebruikelijke evaluatie waarover met de Staten afspraken zijn gemaakt, een dringende behoefte bestaat aan een aandeelhoudersbijeenkomst, waarvoor alle Statenleden worden uitgenodigd, om bij te praten over de fondsen, over de jaarrekening, over de organisatieontwikkeling. De directie van de BOM heeft samen met de raad van commissarissen die handschoen opgepakt en zal die bijeenkomst op korte termijn organiseren.

Er is ook aandacht gevraagd voor het actieplan West-Brabant. Ik zeg tegen mevrouw Brunklaus dat dit er al ligt sinds februari. Als zij het niet heeft ontvangen, hoor ik dat graag en zal ik ervoor zorgen dat zij alsnog een exemplaar krijgt. Dat plan maakt manifest onderdeel uit van het beleidsakkoord. Wij verwachten dat de komende week de regiegroep rondom de F-35 met het eindrapport komt van het extern adviesbureau dat ons daarbij geholpen heeft. Volgende week – en dat weten de Staten nu eerder dan mijn collega's in GS – ligt er een voorstel op het gebied van arbeidsmarktbeleid dat wij samen met het ministerie van Sociale Zaken uitgewerkt hebben om vooral het grensoverschrijdende arbeidsmarktverkeer nog intensiever te ontwikkelen.

Mevrouw Van der Kammen sprak terecht over het feit dat rekeningen aan het midden- en kleinbedrijf (mkb) te laat betaald worden. Dat is een permanent punt van zorg. Er is sprake van progressie maar die is nog onvoldoende. Wij zullen de discipline in de organisatie nog meer aanschroeven. Tegelijkertijd merk ik op dat wij ons inkoopbeleid voor zzp'ers (zelfstandige zonder personeel) en voor kleine mkb-bedrijven aanzienlijk vriendelijker gemaakt hebben. Daarnaast besteden wij veel meer meervoudig onderhands aan. Dat betekent dat het aandeel van mkb en zzp in onze totale inkoop enorm gestegen is. Daardoor wordt het ook wat moeilijker om de percentages heel snel te halen. Het is maandelijks een zeer sterk punt van aandacht.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Het is goed te horen dat het college meer zzp'ers en het mkb de kans geeft hier opdrachten te vervullen. Wat gaat het college concreet doen om hen eerder uit te betalen? Het zijn juist deze groepen die er het meeste last van hebben als zij laat betaald worden.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Als het zo eenvoudig zou zijn, mevrouw Van der Kammen, zouden wij het onmiddellijk doen. Ik heb vorige keer in de Statenvergadering al gezegd dat de reden dat er betalingsvertraging optreedt vaak is dat er een referentienummer ontbreekt, een kopie van de offerte, de naam van de contactpersoon, de rekening niet opgesteld is volgens onze comptabiliteitsvoorschriften. Wij sturen daarop al op het moment dat er een nieuwe debiteur komt. Wij vermelden het ook op onze website. In het begin gaat er echter nogal wat mis. Wij attenderen de leveranciers onmiddellijk erop dat het 100% voor elkaar moet zijn omdat wij de norm die de Staten hebben gesteld willen realiseren. Wij kunnen echter de rekeningen pas betalen op het moment dat zij aan alle voorschriften voldoen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dan vraag ik het college om die processen nog eens goed onder de loep te nemen. Wij hebben ook zelf aan den lijve ondervonden dat de provincie soms zeer irrelevante informatie vraagt van debiteuren of crediteuren die in feite helemaal niets te maken heeft met die tijdigheid.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik kan dat zo niet beoordelen. Ik neem het signaal van mevrouw Van der Kammen serieus. Als zij die aanwijzingen heeft, horen wij die graag en kan zij ervan overtuigd zijn dat wij die onmiddellijk met onze directie zullen bespreken.

Mevrouw Van der Kammen heeft ook een vraag gesteld over de extra kosten infrastructuur. Ook die zijn te verklaren. Zoals u weet, hebben wij in verband met de verbouwing van het provinciehuis tussentijds besloten om niet de laagbouw te gebruiken maar het gebouw van de SNS-bank op het Pettelaarpark. Daardoor konden wij de bouwtijd aanzienlijk terugbrengen en een enorm efficiencyvoordeel behalen. U weet dat wij bij de bouwkosten behoorlijk beneden het budget blijven. Er waren helaas wel eenmalig extra kosten voor ICT en infrastructuur. Dat was het negatieve punt maar de winst die ertegenover stond was aanzienlijk groter.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Er zijn nog enkele korte vragen. GroenLinks sprak over de onderbesteding van het Groenfonds. Hier gaat het over onderbesteding ten opzichte van de begroting. Investerings van het Groenfonds in het natuurbeleid laten zich moeilijk per jaar begroten, zeker niet aan het begin en wij zijn vorig jaar pas begonnen met het Groenfonds. Het ene jaar kan het gaan om enkele tientallen hectare en het komende jaar om honderden. Wij hebben het aantal hectare dat wij tot 2027 moeten realiseren, gedeeld door het aantal jaren en dat is dan de begroting. Daar zitten wij nu onder maar volgend jaar zitten wij er waarschijnlijk drie keer overheen. Het zit meer in de systematiek dan dat er te weinig geld wordt uitgegeven aan natuurbeleid.

Mevrouw Brunklaus vroeg ook of wij de verplichtingen van de KRW (Kaderrichtlijn water) wel gaan halen en of wij hier risico's lopen in het kader van Europese boetes. Dat laatste is zeker niet het geval. Het gaat om verplichtingen van het Rijk jegens Europa. Wij voeren het weliswaar namens het Rijk uit, maar als wij het geld goed besteden valt ons niets te verwijten. Bovendien wachten wij ook niet totdat het fout gaat met die KRW. In het nieuwe PMWP komen wij met voorstellen hoe wij de KRW gaan aanpakken. Dat komt ook in het nieuwe bestuursakkoord dat wij met de waterschappen sluiten. In het Deltaplan Waterbeheer en in het project Schoon Water worden maatregelen genomen. In ons bestuursakkoord wordt gewag gemaakt van het feit dat wij grote grondwateronttrekkers gaan vragen een bedrijfswaterplan op te stellen, waarbij niet alleen gekeken wordt naar de hoeveelheid water die onttrokken wordt maar ook naar de kwaliteit van water dat wordt teruggebracht in de grond. Er zijn volop acties in gang gezet om de KRW-doelstellingen zoveel mogelijk te halen.

De heer Van der Wel merkte op dat het bij Evides in West-Brabant volkomen uit de hand zou lopen. Dat moet ik toch werkelijk stellig ontkennen en dat is de zoveelste keer dat ik dit moet doen. Bij Evides hebben wij te maken met een eeuwigdurend contract. Wij kunnen dat niet om de vijf jaar herzien zoals onze Belgische vrienden doen. Wij kunnen dat contract afnemen en dat kost dan een paar miljoen. Dat zijn wij niet van plan. Evides onttrekt miljoenen m³ per jaar minder in de Brabantse Wal. Het water dat Evides daardoor uit België moest halen, hebben wij betaald. Dat doen wij inmiddels niet meer en toch blijft die onttrekking op het beduidend lagere niveau. Het loopt dus echt niet uit de hand.

Het verdienmodel van de Nationale Parken valt inderdaad tegen. Dat is niet onze verantwoordelijkheid. Dat is niet gedecentraliseerd geworden maar destijds gewoon afgeschaft door het ministerie. Wij hebben de Nationale Parken met geld geholpen om verdienmodellen te ontwikkelen. Het is allemaal nieuw voor de parken en dat valt inderdaad nog niet mee. Binnenkort is er een bijeenkomst in de Biesbosch waarbij het nieuwe verdienmodel gepresenteerd wordt. Ik heb alle hoop dat het in de loop der tijd helemaal goed komt.

Ik ben het eens met de opmerking dat bij de Omgevingsdiensten de monitoring bij toezicht en handhaving niet op orde is. Dat kan ook bijna niet. Er vindt integratie plaats van 22 of 23 monitoringsystemen. Elke gemeenten had zijn eigen systeem en dat gold ook voor de provincie. Die moeten nu geïntegreerd worden in één dienst. Op dit moment is het inderdaad nog niet zo dat wij met een druk op een toets de cijfers krijgen over handhaving en toezicht. Toch wordt het werk wel gedaan. Toezicht en handhaving blijven niet achter maar vanwege de integratie van de ICT-infrastructuur kunnen de resultaten nog niet met één druk op de knop zichtbaar worden gemaakt.

Er is ook gevraagd of wij grote risico's lopen op ingebrekestelling als er sprake is van te laat beschikken op vergunningaanvragen. Integendeel, op dit moment vindt slechts bij minder dan 1% van de gevallen waarin dat zou kunnen, ingebrekestelling plaats.

De heer Van der Wel signaleert bij het stimuleringskader groenblauwe diensten een afname van het aantal contracten in 2014. Dat klopt. Daar zit een cyclus in. Het zijn vaak vijf of zesjarige contracten. Op enig moment lopen die af. Dan komen er een paar bij en dan gaan er weer een paar af. Waarschijnlijk worden er dit jaar meer contracten getekend dan er aflopen, maar grosso modo blijft de prestatie op STIKA (Stimuleringskader Groenblauwe diensten) hetzelfde.

Tot slot stelde de heer Van der Wel dat er minder Ecologische Verbindingszones (EVZ) zijn aangelegd. Dat klopt. Wij stellen subsidie ter beschikking aan waterschappen en gemeenten die EVZ's willen aanleggen. Als zij dat niet doen omdat zij bijvoorbeeld de cofinanciering niet rond krijgen, blijft dat inderdaad achter. Aanleg van EVZ's is geen provinciale taak. Wij stimuleren het wel zo veel mogelijk. Wij zijn daarover in gesprek met de waterschappen en gemeenten. Wij zijn echter afhankelijk van activiteiten van de waterschappen of gemeenten voor het aanleggen van EVZ's.

*De **voorzitter**: Met uw welnemen gaan wij meteen door met de tweede termijn tenzij iemand een schorsing nodig acht. Ik zie dat dit niet het geval is. Wij gaan snel door met de tweede termijn.*

*De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Het kan heel kort zijn. Ik dank het nieuwe college dat zo snel de gelegenheid heeft gevonden en de kennis heeft vergaard om antwoord te geven op de vragen die wij gesteld hebben. Ik onderschrijf nogmaals dat het wat de VVD betreft bij de uitvoering van taken die wij GS opdragen gaat om het wat en niet om het hoe. Bij externe inhuur bijvoorbeeld gaat het ons om het totaalbedrag en niet om de onderverdeling.*

Wij stellen het wel op prijs dat het altijd zo efficiënt mogelijk gebeurt. Met een onderschrijding als gevolg van meer efficiency zijn wij alleen maar blij. Dat vinden wij zeker niet negatief.

Wat ons betreft hoeven er geen andere ambtenaren in het provinciehuis aan het werk te worden gezet om allerlei lijstjes te maken. Wij zien die ambtenaren liever aan de slag gaan om de ambities die wij hebben in het Bestuursakkoord "Brabant in Beweging" om te zetten in beleid.

Verder zeg ik tegen het college: kijkt u uit met de AAA-rating. Er zijn op dit moment nog maar twee rating agencies die Nederland de AAA toekennen en één doet dat niet meer.. Ik hoop dat het allemaal op zijn pootjes terechtkomt. Als u dit allemaal heel streng handhaaft, mogen wij straks niet eens meer geld geven aan de schatkist. Ik weet niet hoe wij dan met de wet Fido in de hand moeten handelen. Een gezonde realiteitszin zouden ook deze Staten zich moeten aanleren.

*De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Ik richt mij eerst tot D66. Wij hadden graag een gedeputeerde van financiën gehad.*

De heer Van Merrienboer wil ook graag de doelen concreter maken en de discussie met de Staten daarover graag wil aangaan. Zegt u maar wanneer, gedeputeerde, dan denken wij graag met u mee. Wij vragen geen toezegging dat het college al onze suggesties gaat overnemen, maar als wij niet echt in gesprek met elkaar gaan, is het een holle belofte. Misschien is het een goed voorstel om dit via de Rekeningcommissie te doen

Voor de goede orde: mijn fractie is nooit tegen een Rekeningcommissie geweest maar heeft destijds wel gezegd dat zo'n commissie aan een paar eisen moest voldoen. Op de eerste plaats dat zo'n commissie serieus genomen moet worden. De opkomst was vaak erg laag. Op de tweede plaats moet zo'n commissie de gelegenheid krijgen PS te adviseren over een bepaalde behandeling. Op die manier krijgt zo'n commissie voldoende body.

Tot slot merk ik op dat wij erop vertrouwen dat gedeputeerde Van den Hout niet te weinig geld uitgeeft aan natuur.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Kort nog even twee punten. Ik wil eerst een misverstand uit de weg ruimen. De PVV neemt afstand van de suggestie die is gewekt dat onze moties zouden voortvloeien uit de opmerkingen over het geschuif met potjes. Dat is volstrekt niet het geval.

Ik kom nog even terug op de inhuur. In de vorige bestuursperiode heeft het college een beweging ingezet om niet op fte's (fulltime equivalent) maar op kosten te sturen. Laat duidelijk zijn dat de PVV het wél belangrijk vindt inzicht te hebben in het aantal fte om daarop te kunnen sturen, naast het sturen op het totale kostenplaatje. Los van de discussie op welke manier je wilt sturen, als je al op kosten wilt sturen, moet je wel een compleet beeld hebben. Dat beeld is nu incompleet. Naast de vermelde externe inhuur onder het hoofdstuk Externe Inhuur, is er nog veel meer externe inhuur onder allerlei hoofdstukjes ondergebracht. De motie van de PVV heeft als doel ervoor te zorgen dat dit zichtbaar wordt zodat wij daadwerkelijk kunnen zien hoeveel inspanningen er geleverd zijn voor de doelen die gerealiseerd zijn.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank voor de heldere beantwoording. Het was een verademing, fijn.

Op de meeste van onze vragen hebben wij antwoord gekregen. Er staat er echter nog één open. Wij hebben een opmerking gemaakt over het Innovatiefonds. Het gaat over de BOM. Wij hebben gezegd dat er weinig acties geweest zijn op het gebied van energie, maar de kosten voor het fonds bedroegen bijna het dubbele. Wij hebben gevraagd hoe dat komt en waarom er geen maximum gesteld is. Die vraag willen wij nog graag beantwoord hebben.

Fijn dat wij gaan praten over treasury. Het gaat ons namelijk niet alleen om de vraag of het mag, wij willen ook de ethiek aan de orde stellen. Beleggen wij niet ergens in fondsen waarmee bijvoorbeeld atoomenergie wordt opgewekt, etc. Denk aan de discussie rondom de pensioenfondsen.

Ik snap dat het college zich in dit stadium niet wil vastleggen op het sec uitgeven van 1,5 miljoen euro aan de jeugdzorg. Wij maken ons werkelijk zorgen. Het is nu eind mei, het beleid wordt besproken in september, dus drie á vier maanden verder. Voordat er actie ondernomen wordt, is het eind van het jaar. Ik denk dat juist dit jaar een cruciaal jaar is. Met onze motie vragen wij aandacht voor de jeugdzorg in de gemeenten. Wij vragen het college met deze motie om te handelen als er een probleem is en er iets aan te doen. Daartoe roepen wij het college op. Wij willen dan ook graag steun voor onze motie.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik vraag mevrouw Brunklaus of er op dit moment een probleem is dat vraagt om 1,5 miljoen euro. Of is het zo dat zij eerst het geld wil hebben en dan het probleem gaat zoeken?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het is precies zoals ik zojuist zei. Wij gaan nu de zomerperiode in. Het beleid ligt nu vijf maanden bij de gemeenten. Her en der horen wij dat er problemen zijn. Die problemen zullen oplopen. Wij zien dat ook bij andere zaken die zijn overgedragen aan gemeenten. Mochten gemeenten in de problemen komen, dan vinden wij dat het college moet handelen om daarbij ondersteuning te bieden. Dat is overigens toegezegd in de vorige periode.

De heer **Heijmans** (SP): Zowel de gedeputeerde als mevrouw Knoet heeft duidelijk gemaakt dat op het moment dat er hier signalen binnenkomen bijvoorbeeld dat er enorme wachtlijsten ontstaan of dat er geen plaats is voor kinderen die opvang nodig hebben, de provincie niet aan de kant blijft staan. Daarvoor heb je die 1,5 miljoen euro niet nodig. Het gaat toch om het principe dat wij hier afspreken dat wij in Brabant ervoor zorgen dat kinderen die dringend hulp nodig hebben niet tussen de wal en het schip vallen. Daar

gaat het toch om? Mevrouw Brunklaus maakt die 1,5 miljoen euro tot een doel en het zou een middel moeten zijn.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik zeg u net, mijnheer Heijmans, dat ik dat niet doe. De provincie moet echt ondersteuning gaan bieden als die problemen zich voordoen. En die gaan zich voordoen, dat verzeker ik u; helaas overigens.

De heer **Van der Wel** (PvdA): Voorzitter. Wij hadden nog een vraag gesteld over Asvam. Wij zullen die als technische vraag gaan stellen.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Er staat nog een vraag open van de heer Kuijken, namelijk of dit college loze beloften doet. Dat doet het niet, wij gaan echt met u daarover in gesprek. Over de invulling van de Rekeningcommissie kan ik alleen maar zeggen dat er volgens ons in de afgelopen periode een uitstekende dialoog met de Staten heeft plaatsgevonden over de vernieuwing van de beleids- en begrotingscyclus. Die wordt nu geïmplementeerd. Elk moment waarop wij in de cyclus met elkaar aan de bal zijn, is een moment om een stap vooruit te zetten in de kwaliteit. Daarmee is de belofte niet loos, niet vrijwillig maar zeer verplichtend omdat wij nu eenmaal samen voortdurend investeren in de kwaliteit van de planning- & controlcyclus.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Ik kom nog even terug op het Energiefonds dat zoals ik al zei in 2014 is opgestart. Het heeft in het begin te kampen gehad met veel opstartkosten: notariële en juridische kosten, etc. Dat is de reden dat kosten en uitgaven van posten niet met elkaar in evenwicht zijn.

Ik kan inmiddels wel exact vertellen dat drie projecten definitief goedgekeurd zijn en twee daarvan al lopen. Verder zitten er 20 projecten concreet en positief in de pijplijn en dat er inmiddels ook contracten getekend zijn voor solar voor woningbouwcorporaties in Brabant en leds voor het Brabants mkb-bedrijfsleven. Het Energiefonds heeft te maken gehad met eenmalig hoge opstartkosten maar zit nu volledig in de uitrolflow.

De **voorzitter**: Ik heb genoteerd dat gedeputeerde Van Merrienboer heeft toegezegd:

- dat GS graag met de Staten de discussie aangaan over de concreetheid van de indicatoren, zodat die in de begrotingsvoorbereidingen kunnen worden betrokken;
- aanvullend aan het vorige wordt systematisch nagegaan hoe meer informatie en kennis beter gedeeld kunnen worden met de Staten ("value to money");
- de financieel specialisten van PS worden bijgepraat over het treasurybeleid van de provincie.

Wij gaan nu over tot de stemming. Ik vraag de griffier de stembel te luiden. Het is een heel nieuw geluid, erg leuk.

In stemming komt Statenvoorstel 22/15

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

Voorzitter. Wij nemen kennis van de onder de punten 5, 6 en 7 genoemde verantwoordingsdocumenten.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV tegen dit voorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

In stemming komt motie M19

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij hebben geen behoefte aan extra lijstjes.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

Voorzitter. Wij stemmen tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

Voorzitter. Wij zijn tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de SP en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M20

*De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.*

*De heer **Kuijken** (CDA): Voor.*

*De heer **Heijmans** (SP): Tegen.*

*Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.*

*De heer **Hageman** (D66): Tegen.*

*De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.*

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.*

*De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.*

*De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.*

*De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.*

*De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.*

In stemming komt motie M21

*De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.*

*De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.*

*De heer **Heijmans** (SP): Tegen.*

*Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.*

*De heer **Hageman** (D66): Tegen.*

*De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.*

*Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.*

*De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.*

Voorzitter. Wij hebben hier vanuit de Staten het signaal gehoord dat wij het hier zullen bekijken als er zich problemen voordoen. Daar sluiten wij ons graag bij aan.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de CU/SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Moties over een niet geagendeerd onderwerp

De **voorzitter**: Er zijn twee moties over een niet geagendeerd onderwerp. Wij beginnen met motie M1.

Motie M1 over een niet geagendeerd onderwerp.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 22 mei 2015,
overwegende dat;

- bedrijfsrisico van gewasschade voor agrariërs duurzaam het hoofd moet worden geboden;
- provincies per 1 juni 2015 gerechtigd zijn om ganzen te vergassen;
- doding met CO₂ een voor de provincie nieuwe vorm van het doden van ganzen is;
- doding met CO₂ ook een kostbare vorm van ganzenbeleid zou kunnen zijn;
- experts aangeven dat doding van ganzen ook niet de gewenste resultaten oplevert;
- er diervriendelijker niet dodelijke alternatieven zijn, zoals het ongeschikt maken van broedgebieden, het inrichten van foerageergebieden met grasland, maatregelen om ganzen weg te lokken of te weren door middel van lasers en rasters;
- inrichtingsmaatregelen zoals hierboven geschetst ook op de langere termijn voor een vermindering aan gewasschade zorgen;
- de provinciale voorkeur is of zou moeten zijn om eerst niet-letale alternatieven te gebruiken alvorens over te gaan tot het doden van ganzen;

spreken uit:

- het wenselijk te vinden door Gedeputeerde Staten een ex ante evaluatie te laten maken over het vergassen van ganzen;
- daarin een (kosten)vergelijking te maken tussen vergassen, bejagen en diervriendelijke alternatieven;
- daarbij voor de Staten tevens de Brabantse problematiek uiteen te zetten in nut en noodzaak van het vergassen en/of bejagen van ganzen;
- tot aan de bespreking van de evaluatie in de Staten niet over te gaan tot het laten vergassen van ganzen,
en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie is gewijzigd, de eerste zin van het dictum luidt thans:

"- het wenselijk te vinden door Gedeputeerde Staten een "van te voren" evaluatie te laten maken over het vergassen van ganzen;"

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M1a.
Ik geef de heer Van der Wel twee minuten om zijn motie kort en krachtig toe te lichten.

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Twee minuten zijn ruim voldoende.*

Recent is bekend geworden dat het vanaf 1 juni 2015 mogelijk wordt ganzen te vangen en te vergassen. Volgens ons is dat niet erg diervriendelijk, maar daarover kunnen de meningen verschillen. Daarom willen wij graag dat het college ons van te voren een evaluatie geeft over deze problematiek met daarbij een vergelijking van de kosten gemoeid met het vergassen van ganzen en met andere methodes. Wij willen ook graag dat het college kijkt welke problematiek voor Brabant relevant is om daarover in een vervolgtraject met de commissie of met de Staten te kunnen praten, zodat wij een gedegen besluit kunnen nemen over het al dan niet vergassen van ganzen.

*De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Om de kou uit de lucht te nemen, het is niet urgent. Er zijn nog geen ontheffingsaanvragen binnengekomen om ganzen te vergassen. Dat kan ook nog niet en bovendien loopt op 15 juni de periode af waarin het mogelijk is om dit te doen. Dit jaar gebeurt er in Brabant niets met CO₂. Dat is op zijn vroegst in het voorjaar van 2016 aan de orde.*

Ik wil de motie ontraden ook al vloeit er geen bloed als zij wordt aangenomen. Ik wil u een beter voorstel doen. Wij zijn op dit moment in gesprek met de jagers, de boeren, de natuurorganisaties over het Brabants ganzenbeleid. Het IPO heeft geprobeerd een landelijk ganzenbeleid af te spreken. Dat is niet gelukt en nu moeten de provincies het zelf doen. Wij zijn er bijna uit. Ik kan u toezeggen dat voordat een en ander geëffectueerd wordt wij dit zullen bespreken in uw commissie. Op dat moment hebt u zicht op alles wat de verschillende partners in Brabant vinden van het ganzenbeleid. Ik kan u ook toezeggen dat ik u tegen die tijd zal voorzien van de onderzoeken die al gedaan zijn. Met de motie vraagt de heer Van der Wel ons om een ex ante evaluatie. Het is echter niet zo dat wij nu pas beginnen te kijken hoe CO₂ werkt bij ganzen. Dat gebeurt al geruime tijd. In het kader van de wet die toestaat dat ganzen ook buiten Schiphol vergast worden, is al volop onderzoek gedaan o.a. door de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) van de universiteit van Wageningen. Wij zullen ervoor zorgen dat u ook van die publicatie op de hoogte wordt gesteld.

Mijn voorstel is de motie aan te houden tot wij in de commissie komen te spreken over alle ins en outs van het ganzenbeleid zoals wij dat in Brabant willen gaan vormgeven. Dat zal na de zomer gebeuren.

*De **voorzitter**: Ik kijk of de heer Van der Wel zich kan vinden in de uitnodiging van de gedeputeerde om deze motie aan te houden ter nadere bespreking later dit jaar.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn tevreden met het antwoord. Voorlopig is de wij deze problematiek eerst in de commissie Ecologie kunnen bespreken.*

*De **voorzitter**: Ik stel voor dat wij tot die tijd die motie aanhouden. Dat scheelt ons nu ook stemming.*

*De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Sterker nog, met die toezegging van de gedeputeerde trekken wij de motie in.*

Motie M1a is ingetrokken en maakt geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

Motie M18 over een niet geagendeerd onderwerp

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 mei 2015, overwegende dat:

- het verboden is uit te breiden voor nertsenfokkers als gevolg van de Wet verbod pelsdierhouderij;*
- dit verbod door uitspraak van de rechter op 15 januari 2013 buiten werking is gesteld;*

- het Rijk tegen deze uitspraak in beroep gaat;
- PS eerder aan GS al vragen stelden n.a.v. de gerechtelijke uitspraak;
- recent een nertsfokkerij in Haps (gemeente Cuijk) is uitgebreid, constaterende dat:
 - staatssecretaris Dijkma op 18 mei 2015 in reactie op Kamervragen stelt dat bij haar niet bekend is hoeveel andere vergunningsaanvragen er zijn gedaan voor uitbreiding en nieuwe nertsenfokkerijen sinds de uitspraak van de rechter waarmee de wet buiten werking is gesteld;
 - dit wel onder bevoegdheid van de provincie valt en dus bij GS bekend moet zijn, dragen Gedeputeerde Staten op:
 - de uitgangspunten van de Wet verbod pelsdierhouderij in Brabant te respecteren;
 - aan PS een overzicht te geven van de vergunningsaanvragen in Brabant voor uitbreiding en nieuwe nertsenfokkerijen sinds de genoemde gerechtelijke uitspraak;
 - inspanning te leveren om de vestiging van nieuwe nertsfokkerijen en uitbreiding van bestaande nertsfokkerijen in Brabant te voorkomen (bijvoorbeeld via omgevingsrecht, Natuurbeschermingswet en/of BZV) en hierover aan PS te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Deze motie is gewijzigd. De laatste zin van het dictum luidt thans:

- mogelijkheden te onderzoeken om de vestiging van nieuwe nertsfokkerijen en uitbreiding van bestaande nertsfokkerijen in Brabant te voorkomen (bijvoorbeeld via omgevingsrecht, Natuurbeschermingswet en/of BZV en hierover aan PS te rapporteren,"

Deze gewijzigde motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M18a.
Mevrouw Roijackers van de fractie van GroenLinks zal de motie kort toelichten.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voorzitter. Waarom een motie over een niet geagendeerd onderwerp aan het einde van zo'n lange dag en over iets dat eigenlijk al heel lang speelt? Het heeft te maken met de beantwoording van Kamervragen deze week door staatssecretaris Dijkma. Die beantwoording laat heel duidelijk het dilemma zien waarin wij zitten bij nertsfokkerijen. Begin 2013 is de Wet verbod pelsdierhouderij gekomen na jaren van maatschappelijke discussie. Die wet is aangevochten bij de rechter. Wij zitten in een vacuüm want de rechter heeft een uitspraak gedaan en het Rijk gaat daartegen in hoger beroep.

Met name in de Peelgemeenten zijn veel nertshouderijen. Een aantal daarvan wil uitbreiden. Er zijn ook aanvragen voor nieuwe bedrijven. Wat willen wij daarmee?

Die discussie gaan wij op een ander moment voeren. Het is nu ook niet opportuun om te spreken over de aspecten eromheen zoals wat wij ethisch van nertshouderijen vinden, hoe wij denken over fijnstof, stank, vliegoverlast en hoe lastig het is om luchtwassers te plaatsen op open stallen. Daarover komen wij nog te spreken in deze Staten.

Wij constateren dat in Brabants de nertshouderijen groeien. Ik verwijs naar Haps. Die uitbreiding was ook aanleiding voor Kamervragen. Wij weten niet om hoeveel nieuwe vergunningen en uitbreidingen het gaat in onze provincie. Via deze motie willen wij dat graag helder krijgen met het oog op onze controlerende taak. Verder vragen wij met deze motie aan het nieuwe provinciebestuur de uitgangspunten van de Wet verbod pelsdierhouderij in Brabant te respecteren en de mogelijkheden te onderzoeken waarmee kan worden voorkomen dat er nieuwe nertsfokkerijen bijkomen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Het is een duidelijke motie waarmee drie zaken worden opgedragen aan Gedeputeerde Staten. Het eerste is de uitgangspunten van de Wet verbod pelsdierhouderij in Brabant te respecteren. Het is een beetje vreemd verzoek omdat de wet buitenwerking is gesteld, zoals mevrouw Roijackers zelf ook heeft aangegeven. Desalniettemin hebben wij er geen problemen mee om de uitgangspunten van de wet te respecteren, in ieder geval voor zover wij dat kunnen in het kader de wet- regelgeving zoals wij die hebben in de provincie.

De tweede opdracht aan GS is een overzicht te geven van alle vergunningaanvragen. Dat lijkt makkelijker dan het is, omdat de vergunningen in het kader van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) bij de gemeenten binnenkomen en niet bij de provincie. Alleen de Natuurbeschermingswet is een bevoegdheid van de provincie. Ik neem aan dat de indieners een totaaloverzicht willen krijgen. Wij moeten dat dus even bij de gemeenten opvragen maar dat zullen wij doen. Het hangt af van de medewerking van de gemeenten hoe snel wij dat voor elkaar hebben.

Mevrouw Roijackers maakte een opmerking over een uitbreiding van een nertsfokkerij in Haps en wekte daarbij de suggestie dat het ook ging om de uitbreiding van het aantal dieren, maar dat is niet het geval.

De laatste opdracht aan GS is de mogelijkheden te onderzoeken om de vestiging van nieuwe nertsfokkerijen en uitbreiding van bestaande nertsfokkerijen in Brabant te voorkomen. Daartoe zijn wij graag bereid maar wij willen wel vooraf een soort winstwaarschuwing afgeven. Het is bijvoorbeeld op grond van de Natuurbeschermingswet niet mogelijk onderscheid te maken tussen een vergunning die wordt aangevraagd voor ammoniakemissie vanuit een nertsenfokkerij of een varkenshouderij. De mogelijkheid om daarmee te sturen, schatten wij op voorhand op nul. Ook voor het omgevingsrecht zijn goede argumenten nodig. De onderbouwing van de wet is op basis van ethische gronden en dat kan niet in het kader van het omgevingsrecht. Desalniettemin zeg ik de Staten graag een notitie toe waarin wij de mogelijkheden die wij als provincie hebben zullen uitleggen en onderbouwen. Daarbij zullen wij ook de voor- en nadelen en de risico's aangeven, zodat de Staten een inschatting kunnen maken van eventuele kosten die daarmee gemoeid zullen zijn. Samenvattend: het college heeft geen bezwaar tegen deze motie.

De **voorzitter**: Er zijn geen andere partijen die zich melden voor het woord. Ik heb de volgende toezeggingen van de gedeputeerde genoteerd:

- Het in punt twee van het dictum gevraagde overzicht komt er, maar GS zijn daarbij afhankelijk van de gemeenten omdat het Wabo-vergunningen betreft waar de gemeenten voor verantwoordelijk zijn.
- PS krijgen een notitie over het derde punt van het dictum: mogelijkheid tot voorkoming van uitbreiding.

Dan gaan wij nu stemmen.

In stemming komt motie M18a

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD en het CDA tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Aan het einde van deze lange vergadering vraag ik uw aandacht voor een paar kwesties van onderscheiden maar toch wel groot belang.

De eerstvolgende vergadering van uw Staten is op 26 mei aanstaande. Dan gaan wij de Eerste Kamer kiezen. Die vergadering vangt om precies 15.00 uur aan. Dat is in de wet bepaald. Wij moeten dus echt exact op tijd beginnen. Ik doe een dringend beroep op u allen om de documentatie die door de griffier is verspreid ter voorbereiding van een goed verloop van die vergadering, nog eens goed door te lezen.

Ik wil alle medewerkers die aan de jaarrekening hebben gewerkt, zeer hartelijk danken. Ik dank ook zeer hartelijk het ambtelijk apparaat en de griffie voor hun enorme inzet. Zij hebben in deze zeer hectische tijden buitengewoon veel en indrukwekkend werk verricht om de ontvangst van de aftredende en de nieuwe gedeputeerden en hun gasten in goede banen te leiden. Het is een enorme operatie geweest om onze nieuwe bestuursperiode echt te laten beginnen, inclusief de voorbereidingen. Wij hebben met z'n allen hard gewerkt, dat verdient Brabant, maar het mag wel een keer gezegd worden en doe ik bij dezen heel graag.

(applaus)

Ik kreeg zojuist van de griffiemedewerker die de stemmingen bij het kiezen van de gedeputeerden heeft begeleid, de opdracht om nog een keer heel helder de stemmingsuitslag voor te lezen, omdat er daarstraks bij het voorlezen misschien iets misgegaan is. Dat hebt u gemerkt maar het luistert allemaal precies.

Ik herhaal dat er 53 stemmen zijn uitgebracht, dat de heer Pauli 52 stemmen had, de heer Van der Maat 52, de heer Van den Hout 46, de heer Swinkels 52, mevrouw Spierings 53, de heer Van Merrienboer 49, mevrouw Knoet-Michels 3, Job Cohen 4, de heer Heijmans 1, Wilma Dirven 1 en Fidel Castro ook 1. Er waren 4 blanco stemmen.

Dames en heren. Ik meld u dat Eugene de Groot na jarenlange diensten in de griffie een andere functie binnen het apparaat gaat aannemen. Ik stel voor hem een groot applaus te geven voor zijn jarenlange grote inzet in het griffieteam!

(applaus)

Wij kunnen hem zo dadelijk de hand drukken.

Tot slot nog twee zaken van onderscheiden maar ook interessante aard. U hebt een pasje gehad om u bij het spreekgestoelte te melden. Statistisch is gebleken dat de kans dat u dat de volgende keer weer goed gebruikt het grootst is als u het pasje nu bij de bodes inlevert zodat u het de volgende keer niet vergeet. Het tweede is – en dat is wel aardig – dat Alex Panhuizen ons jongste Statenlid ooit is, maar hij is oud genoeg om met ons een biertje te drinken!

De voorzitter sluit om 19.10 uur de vergadering.